

קונטרס

הבינוני

**פרשת
תצוה
תשפ"ד**

שנה ו'
חוברת כ"ד
גליון 296

שיעורי

**הרב שמעון
שפיצער שליט"א**

קול הבינוני

718.686.8300 ארה"ב:

0204.586.2115 בריטניה:

03.300.0223 בלגיה:

072.257.7726 ארץ ישראל:

שמעו ותחי נפשכם!

האזינו למאות שיעורים
השווים לכל נפש הנאמרים
מדי יום ביומו בכל מקצועות
התורה והחסידות מסודרים
להפליא ומלאים כל טוב

להצטרף לקבלת
השיעורים או החוברות
באימיל ולשלוח הערות:

Tel. 718.387.1122 E.Y. 03.3096216
Email. Info@MachonHavineini.com

מפתח העניינים

מדור אמונה ובטחון שיעור רכ"ט

יום שלישי פרשת תרומה ד' אד"א תשפ"ד

ה כל יום מתפללים על השפע של אותו יום . . . . .

פסקו אנשי אמנה | הרי זה בעולה ויורד | מפני מה לא ירד מן פעם בשנה? | המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית | ויהפוך לך הקללה לברכה | אין האדם נוטל את שפעו | הרי זה מקטני אמנה | העתיד מפסיד את ההווה | משחרב בית המקדש | מחשבת העתיד מפסיד את העתיד | עיניך לנוכח יביטו | להסמיך גאולה לתפילה | מתפלל ומצפה לעוד חמישים שנה | מתפלל ואינו יודע על מה | על של עתה באתי | התפלל ולא נענה | תפילת אב על בנו | הודאה על כל פרט ופרט | מה שהלב חושק הפנאי עושק | מי מודה על השיניים? | לעולם יסדר אדם תפילתו | ברכות השחר תחילה | כשהבסיס טוב הכל טוב | בסוף נוגעים בהכל

קביעות עתים לתורה - שיעור ז'

יום רביעי פרשת תרומה ה' אד"א תשפ"ד

יט מחליטים ססדרי הלימוד הם לפני כל דבר אחר . . . . .

לעשות רצון צדיק | אל תעזבו את המקח שנתתי לכם | אנא נפשי כתבית יהבית | הפך בה והפך בה דכולה בה | הקנייה המשתלמת בעולם | לעולם יעסוק אדם שלא לשמה | חטוף ואכול חטוף ושתי | תורה שלמדתי באף | בימים ההם ובזמן הזה | פושט צורה ולובש צורה | אחד המרבה ואחד הממעיט | לא יום ולא לילה | לרבות תלמידי חכמים | כך ממציאים פתרונות משונים | בדברים החשובים באמת | אין אדם שומע לי ומפסיד

קביעות עתים לתורה - שיעור ח'

יום חמישי פרשת תרומה ו' אד"א תשפ"ד

כט המניעות והעזר למתחזק בעבודת ה' . . . . .

חכם שואל כענין | סתירת זקנים בנין | דבר המוטל בספק - עליו הראיה | סימן טוב לעסק טוב | מסייעין אותו במלחמה | וימאן אדום נתון אותו עבור בגבולו | כי תצא למלחמה על אויבך | יבטח שמסייעין אותו | נאמן לקיים הבטחתו | ואמונתך בלילות | המניעות הן כורח המציאות | לקרב ולא לרחק | היצר הרע מחופש לאיש חסיד | מניעות הרמ"מ | מעשה להטוטים באחיות עינים | הרגשת הלב רחוקה מהמציאות | משל בן המלך המתקרב אל אביו | אל תירא מהם | אל תמנע טוב מבעליו

קביעות עתים לתורה - שיעור ט'

יום ראשון פרשת תצוה ט' אד"א תשפ"ד

מ ..... המניעות מדריכות את האדם בעבודת ה'

שלא יפול לב הנופל | הדרך לארץ ישראל עוברת במדבר | לבו של ר' פרידא | המניעות אינן אלא דמיונות | אין שום מניעה בעולם כלל | כי שמש ומגן ה' אלוקים | ותמנע היתה פלגש | וכי תאווה הוא לעינים | מה יעשה הבן ולא יחטא? | הרבה דרכים לעבודת ה' | כי נכון הדבר מעם האלוקים | בוחרים מסלול מחדש | את הקב"ה אנכי מבקש | וזאת תורת הקרבנות | המניעות מרוממות למעלה | וימינו תחבקני

קביעות עתים לתורה - שיעור י'

יום שני פרשת תצוה י' אד"א תשפ"ד

מט ..... בוחנים את סוגי המניעות בקביעת עתים לתורה

מניעות שמכניעות את בעליהן | ודאי מוציא מידי ספק | עבודה בבחינת שמא לא תפנה | מלאתך ודמעך לא תאחר | שני מיני מטעמים | גם אם יהיה כל ימיו במלחמה | משלחה והיא חוזרת | נכון לעכשיו דייקא | ובחרו באשר חפצתי | שאלת המיליון דולר | ואתה תשמע מן השמים | ההכרח סימן מובהק הוא | בדיקת התכנית הטובה היא אם לאו | בת קול מן השמים | ניסיתי ולא עלה בידי | לא מתרגשים מבדיחותיו של היצר | עולים על הרכבת | חכם רואה את הנולד

מדור אור החיים הק'

ערש"ק פרשת תצוה י' אדר תש"פ

נט ..... התקרבות האדם אל ה' על ידי קבלת יסורים באהבה

אין לך קרבן גדול מזה

מדור אמונה ובטחון

שיעור רכ"ט

לזכות

החתן **מנחם מענדל בן מרים**
והכלה **שפרה מרים בת מלכה ביילא**

לזכות

הילד **יעקב בן דיילא יענטא**
נדבת אביו הר"ר **שמעון יונה שווארץ** הי"ו

לעילוי נשמת

הגה"ח **ר' אהרן יוסף ב"ר אלעזר** זצ"ל
נדבת בנו הר"ר **נחום עקיבא בריזל** הי"ו

לזכות

ר' אליעזר בן פייגא ומשפחתו

יום שלישי פרשת תרומה ד' אד"א תשפ"ד

כל יום מתפללים על השפע של אותו יום

פסקו אנשי אמנה

שנינו **במשנה מסכת סוטה** (מח, א):
"משחרב בית המקדש, פסקו אנשי אִמְנָה".
ואיתא שם **בגמרא**: "אמר רבי יצחק: אלו בני אדם שהן מאמינין בהקב"ה, דתניא רבי אליעזר הגדול אומר: כל מי שיש לו פת בסלו ואומר מה אוכל למחר, אינו אלא מקטני אִמְנָה". ופירש **רש"י**: "שמאמינים בהקב"ה לוותר ממונם לנוי הדור מצוה ולצדקה ולהוצאת שבתות וימים טובים".

ועצה נפלאה לקרבת אלוקים ולקבלת שפע. הרה"ק מבעלזא אמר שלא (רק) מפני שהוא דואג מה יאכל למחר, הוא נקרא מקטני אמנה, אלא **מזה שהוא דואג רק על מחר, נשמע שהוא סבור שהיום הוא בטוח, כי להיום יש לו כבר, וזהו חסרון באמונה**. מדוע אתה כל-כך בטוח שלהיום יש לך? אין זה אלא **שאתה לקוי בהרגשת כוחי ועוצם ידי, ואינך מכין שגם היום אתה תלוי לגמרי בהקב"ה ובין רגע יכול אתה לאבד את הכל**.

הרה"ק **רבי שלמה מבאבוב** זיע"א כשהיה חוזר על דברי הרבי מבעלזא, היה מפטיר ואומר: "כבר ראיתי יותר מפעם

וידוע מה שאמר הרה"ק **רבי ישכר דוב מבעלזא** זיע"א, וכעת נלמד את דבריו בעיון ונראה שמדובר במהלך מעשי בעבודת ה'

להתדבק במחשבת אין עוד מלבדו, ובדרך נס הגיע הקצין הגרמני ואמר להם: "עזבו אותו, אנו צריכים להמשיך בהליכתנו".

הנה כי כן, זה מה שמתחולל בדרך כלל בלב האדם. **כשהוא זקוק לישועה, הוא דולה מתוכו מחשבות נפלאות של אמונה...** הוי אומר: אנו מדברים כאן על איש מאמין, לא על אחד כזה שמתחיל מיד לחשוב על עצות של כוחי ועוצם ידי - אולי פלוני, אולי אלמוני... לא!!! הוא חושב על הקב"ה. רק הקב"ה יכול לעזור לי. **אבל כיון שהוא מרגיש שהסכנה חלפה, הוא מזניח את אמונתו, כי הוא מרגיש שהענין כבר הסתדר ואינו זקוק כל-כך לסייעתא דשמיא, ואז הוא באמת מאבד את הקשר עם הקב"ה, ובעקבות כך הוא מפסיד את השפע.**

מפני מה לא ירד מן פעם בשנה?

אנו מבינים שמדובר בטעות, אך אנו זקוקים להדרכה כדי שבאמת לא ניפול בטעות זו. הנה בפרשת **המן** נאמר: "הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו". מבואר שהקב"ה **קבע שהמן ירד כל יום לאותו יום, ולא מיום אחד למשנהו**, ואדרבה, אם השאירו ליום המחרת - וירום תולעים ויבאש. ושנינו במסכת **יומא** (עו, א): שאלו תלמידי את רבי שמעון בן יוחי: מפני מה לא ירד להם לישראל מן פעם אחת בשנה? אמר להם: אמשול לכם משל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שיש לו בן אחד. פסק לו מזונותיו

שהאדם כבר החזיק את הכף קרובה לפיו וברגע האחרון היא נשפכה". התכוון בדרך משל לכל המצבים שבהם האדם כבר הרגיש - "ברוך ה', זה כבר מסודר". וכשאמר ברוך ה', התכוון לעשות מעין ברכה אחרונה, **כאילו סיים כבר עם הקב"ה, כי הענין כבר הסתדר**, ואז זה נשפך לו.

הרי זה בעולה ויורד

אכן יסוד הוא שצריך לדעת כיצד להשתמש בו למעשה ולא להשאירו כאמרה נאה. מסופר על הגרי"ז **מבריסק** זצ"ל שבעת בריחתו במלחמת העולם השנייה, כשהגיע קרוב לגבול המדינה והתרחק כבר מהגרמנים ימ"ש, דווקא אז פגשו בו הגרמנים ופקדו אותו לעצור. הם התחילו להתעלל בו ולהפיל עליו את חיתתו, ואז בפתע פתאום, הרפו ממנו ונתנו לו להמשיך בדרכו. לאחר מכן הסביר הגרי"ז את פשר הדבר: בתחילה כשברחתי, ראיתי בעיני שהסכנה גדולה כי בכל רגע אני יכול להיבלע במלתעותיהם של חיות הטרף, והשתמשתי בסגולתו של **הגר"ח מוולאזין** זצ"ל^א להתדבק לגמרי במילים 'אין עוד מלבדו' ולא לראות כלום. אין נאצים, אין עצים, יש א-ל אחד וחוף ממנו אין כלום. כך עשיתי וזה מה שהגן עלי עד כה שלא ישלוט בי הרע. רק כשהגעתי סמוך לגבול והתרחקתי קצת, הוצאתי אנחת רווחה - "ברוך ה', עברתי את עיקר הסכנה", וכיון שכן, התנתקתי כמעט רגע ממחשבת אין מלבדו, ואז מיד פגשו בי הרוצחים. הבנתי מה קרה, ותיכף ומיד התחלתי שוב

א. ראה דבריו בספרו הקדוש 'נפש החיים' שער ג פרק יב, וזה לשונו הטהור: ובאמת הוא ענין גדול וסגולה נפלאה להסיר ולבטל מעליו כל דינים, ורצונות אחרים שלא יוכלו לשלוט בו, ולא יעשו שום רושם כלל, כשאדם קובע בלבו לאמר: הלא ה' הוא הא-להים האמיתי "ואין עוד מלבדו" יתברך שום כח בעולם וכל העולמות כלל, והכל מלא רק אחדותו הפשוט יתברך שמו, ומבטל בלבו בטול גמור, ואינו משגיח כלל על שום כח ורצון בעולם, ומשעבד ומדבק טוהר מחשבתו רק לאדון יחיד ברוך הוא, כן יספיק הוא יתברך בידו שממילא יתבטלו מעליו כל הכוחות והרצונות שבעולם שלא יוכלו לפעול לו שום דבר כלל!!!"

מתכוננים לעורר עכשיו שפע חדש. העולם נברא מחדש. יום חדש, שפע חדש, תמידין חדשים, הכל חדש. על כך היתה שאלתם - מדוע קבע הקב"ה כך את סדר הבריאה? הקב"ה הרי אינו מוגבל בזמן, אלא תמיד ה' אחד ושמו אחד ואין אצלו שום שינוי כלל, ואם כן מה פשר שינוי הזמנים?

ותשובת רשב"י באה גם על זאת, **שמפני כך קבע הקב"ה שהשפע ירד לעולם כל יום מחדש, כדי שהאדם יצטרך לפנות אליו בכל עת.** מעתה צריך האדם סייעתא דשמיא להיום, אמונה להיום, הודאה להיום. מחר יתחיל יום חדש. כל הבטחון והאמונה של האדם צריכים להיות להיום. ומחר יתחיל סדר חדש לגמרי. אי אפשר לקחת מיום אחד למשנהו. אם לא יהיה כן, לא יהיה האדם דבוק בה', כי יצטרך לחכות לדבר הבא שיחסר לו כדי לפנות לריבונו של עולם. הוי אומר: אם הקב"ה לא היה קובע שהשפע ירד דבר יום ביומו, היה האדם נכלל בקללת הנחש.

ויהפוך לך הקללה לברכה

ונסביר יותר: מיד בתחילת הבריאה, כשאדם הראשון חטא בעץ הדעת והנברא התרחק מהבורא, הגיע קללה לעולם. ובכן, הנחש שהוא שורש הטומאה, אליו הגיעה הקללה עפר תאכל כל ימי חיך, וכפי שה'שם משמואל' מביא (ויקרא תרע"ד) מהרה"ק רבי יצחק מווארקא זיע"א, וכן הוא בחידושי הרי"ם שהקללה היתה שיהיו מזונותיו מצויין לו בכל מקום ולא יצטרך אף פעם להרים את עיניו לשמים ולקיים עיני כל אליך ישרו, ועל-ידי כן יתרחק מה'. לעומת כן, האדם, לא נתקלל כל-כך, ולכן עדיין יכול לפנות אל ה' ולהתקשר אליו, ואדרבה, אף הקללה בזעת אפיק תאכל

פעם אחת בשנה, ולא היה מקביל פני אביו אלא פעם אחת בשנה. עמד ופסק מזונותיו בכל יום, והיה מקביל פני אביו כל יום. אף ישראל, מי שיש לו ארבעה וחמשה בנים היה דואג ואומר: **שמה לא ירד מן למחר ונמצאו כולם מתים ברעב, נמצאו כולם מכוונים את לבם לאביהן שבשמים.**

וכפי שהיה במדבר, כך הוא עד ימינו אנו, וכפי שמדברים תמיד בפרשת בשלח שסדר ירידת השפע לא נשתנה מאומה, ולכן צוה הקב"ה להשאיר משמרת לדורות, להורות שכך הוא הסדר בכל הדורות². כל יום ירד שפע חדש. המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית. בין השפע הגשמי בין השפע הרוחני, הכל מגיע דבר יום ביומו בלי שום קשר ליום האתמול.

המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית

אכן השאלה ששאלו תלמידיו את רשב"י איננה על ירידת המן בלבד, אלא גם על המציאות הקיימת עד ימינו אנו, מדוע קבע הקב"ה סדר כזה, שכיון שפונה היום, השמש שוקעת, וצריך ללכת לנוח? כידוע שעל פי קבלה אסור להישאר ער כל הלילה. אפילו מי שרוצה לעסוק בתורה כל הלילה, צריך לנוח קצת. כך מעידים על הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זיע"א שהיה ער בלילות והיה עולה על יצועו לדקות ספורות או לכמה רגעים כדי לצאת ידי חובה. עבודה שלמה היתה לו עם קריאת שמע שעל המטה ועם הכנת נטילת ידיים, הכל כהכנה לשנית הלילה, וכמה זמן ישן לאחר כל ההכנה? זה כבר היה ענין אחר. אבל כך הוא הסדר, הבריאה ננעלת, וכיון שמאיר השחר, היא חוזרת ונפתחת. אף בבית המקדש היה כך. נועלים את השערים. הבוקר אור והשערים נפתחים.

ג. מבוואר בספרי קודש רבים. ראה לדוגמא בישמח משה בשלח (ד"ה מלא העומה).

מוכן היה לו הרבה יותר שפע, אבל לא לקח אותו. כשהוא שומע זאת, הוא מתקומם: מה זה נקרא לא לקחתי? אתה יודע כמה התפללתי היום? אתה יודע כמה מוקדם הגעת? אתה יודע איך כיוונתי פירוש המילות וכמה התכוננתי קודם התפילה? מדוע תאמר שלא לקחתי את השפע? התשובה היא: כן, אבל דיברת על מחר. אתה זוכר על מה התפללת כל-כך חזק? באתה חונן, ברפאנו, בשומע תפילה, באלוקי נצור, בכולך דיברת על עוד חודש ולכל היותר על מחר. מה יהיה אז עם ילד פלוני ועם ילד פלוני? לא חשבת בכלל על הדברים הפשוטים שאתה זקוק להם היום. לא חשבת עליהם כי לא ראית שהם חסרים לך. למשל, ארוחת הבוקר. איזו בעיה יש לי עם ארוחת הבוקר? מדוע יש לי לדבר עם הקב"ה אודותיה?

הרי זה מקטני אמנה

כשישים האדם לב, יראה שכפי שלא דיבר עם הקב"ה על ארוחת הבוקר, כך לא דיבר עמו על שאר הדברים. אני יוצא מהתפילה והולך לעבודה והכל זורם, על מה יש לי כאן לדבר? הנה כי כן, זהו הפירוש הפשוט בדברי הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זיע"א בענין קטני אמנה. הוא דואג דאגת מחר ואינו מדבר אפילו מיילה אחת על הנצרך לו היום. מדוע באמת אינו מדבר על הנצרך לו היום? הבה נחשוב ביחד. התשובה היא כי היה בטוח שהיום הכל מסודר כבר. למה היום הכל מסודר כבר? כי זה נוסע כבר, נו! ברוך ה', לא זה הנסיון שלי.

אך חבל, כי אפילו נניח שאין חסר לך, אבל ארוחת בוקר כזו תתן לך הרבה פחות רוחניות^ג. זהו הפירוש הפשוט בדברי

לחם יכולה להתהפך לו לברכה, אם ינצל את מצבו לפנות אל ה', להתפלל ולקוות אליו. עשה כן הקב"ה לאדם, ובפרט ליהודי, שתמיד יחסר לו איזה דבר הצריך לו, הכל כדי שיפנה אליו ויתקרב במקום להתרחק.

כן יודע מה שכתוב ב**זוהר הקדוש** (פרשת בשלה) על רב ייסא סבא, שלא רצה לאכול ממה שהונח על השולחן עד שהתפלל על מזונו. כי היום צריך להמשיך את השפע מחדש. אי אפשר להסתפק בתפילה של אתמול. מגיע השחר ומגיע עמו שפע חדש. **עכשיו צריך להתפלל כדי להמשיך את השפע החדש**, ועכשיו אפשר ללכת ולאכול ממנו.

אין האדם נוטל את שפעו

כן קבע הקב"ה את סדר הבריאה, והאדם צריך לחיות עם זה. הוא צריך לזכור שזהו המהלך. נמצא שאם האדם ילך כפי שנפשו מובילה אותו בדרך כלל, יפסיד את שפעו כל הזמן. ונסביר: אף מי שיש לו רגש לתפילה ומבין שבלי סיעתא דשמיא אין לו כלום, יש לו עוד תכונה אחרת, והיא שכאשר הוא נפגש עם הבורא, מה שעולה לו במחשבתו לדבר עמו הוא חסרונותיו, הדברים הגדולים שהוא זקוק בהם לישועה. אם אני כבר כאן ומדבר עם הבורא, למה לא אדבר עמו על הדברים שאני זקוק בהם לישועה? וכך ההרגשים שלו נכנסים בדברים האלה היכן שצריך להמשיך אלוקות, והוא מבין שצריך להמשיך שם אלוקות, והוא מדבר באופן זה עם ה': רבוננו של עולם! אף אחד אינו יכול לעזור לי חוץ ממך. ומה קורה? מה שקורה הוא שבגלל המהלך הזה, הוא מפסיד את השפע של היום הזה. פשוטו כמשמעו. **השפע המוכן לו ליום הזה, אינו מגיע אליו כפי שהיה צריך להגיע אליו.**

ג. ראה שלה"ק שער האותיות, קדושת האכילה.

כלפיהם אומרים לו לאדם: בגלל שהם נתפסים אצלך כמובנים מאליהם, אינך מתפלל עליהם אף פעם, ואתה יודע מה קורה בגלל זה? אינך מביא לעצמך מה שהקב"ה הכין לך בזה היום. במדה מסוימת אינך מתפלל על כלום, כי תמיד אתה מדבר על מחר, ונמצא שעכשיו אינך ממשיך שום שפע. והרי זה כאותו ילד שמתחילים ללמוד אתו גמרא וכל הזמן הוא מסתכל על העמוד הבא או על הדף הבא - אוהו! תראה איזה עמוד גדול, תראה כמה תוספות יש כאן... צדיק! אתה יכול להסתכל עכשיו במשנה? בא הנה! אנו לומדים עכשיו את השורה הזו, מה אתה מסתכל כל הזמן קדימה?

אף כאן, על אף שיש לו לאדם זה טעם בתפילתו, ובינינו, יש לו קרבת אלוקים בעת תפילתו, והוא מקיים מצות עשה דאורייתא של דביקות ושל אנכי ה' אלוקיך, וכן הוא מגיע לדברים הרבה תוך כדי תפילתו שמרוממים אותו, מכל מקום אינו מתפלל על של עתה, וכשואלים אותו מדוע לא התפלל על של היום, הוא משיב: כי לא היה לי מה להתפלל על של היום. ברוך ה', הכל זורם היום. וזהו טעות גדולה מאוד, ומשלמים עבורה מחיר מאוד יקר, כי חוץ מזה שהאדם החי באופן זה, אמונתו לקויה, כי אינו קולט כמה הוא צריך להגיע לעזרתו יתברך, עוד זאת אין לו סייעתא דשמיא, ובגלל כן באים עליו קשיים וצרות.

משחרב בית המקדש

יתכן שמדויק הוא בלשון המשנה 'משחרב בית המקדש', כי בזמן הבית מאחר שהשכינה היתה אז הרבה יותר באתגליא והשפע נמשך על-ידי הקרבת התמידים שבכל יום, היה האדם מרגיש זאת. הוא הרגיש שאין לו מה לדבר על מחר. בזמן הבית קלט האדם בפשטות שהוא צריך

הזוה"ק. במזון יש כח לתת לך מחשבות נכונות וקרבת אלוקים, אבל בשביל זה אתה צריך להתפלל. אפילו בהלכה מובאים דברי הזוה"ק (תרומה קנב, ב) שקודם נטילת ידיים לסעודה יבקש על מזונו. זה יכול לקחת לו רגעים ספרים, אבל הוא יודע שיש לו סדר. הוא מכין לעצמו מלח ומגבת נקיה לניגוב הידיים. הוא מכין את עצמו היטב לסעודה. הוא לא חוטף ואוכל כאדם בהמי. ורגע לפני שהוא נוטל את ידיו, אז הוא מבקש על מזונו - רבונו של עולם! עזור שהאוכל יזין אותי ויתן לי את מה שצריך ליתן לי.

העתיד מפסיד את ההווה

עם המהלך הזה צריך האדם להתחיל את יומו. אין זה פרט קטן הנוגע להלכות סעודה, אלא מהלך הוא המחדיר במוח האדם שהוא צריך להתפלל על כל הנצרך לו בזה היום. ונבחר עוד: הקב"ה רוצה שכאשר האדם עובד את עבודת התפילה, ואומר ברכות השחר ומזמורי תהלים ותפילת שמונה עשרה ופרשת המן וכן הלאה, ומעורר בלבו ההבנה שהוא תלוי בו יתברך, תהיה עיקר מגמתו להיות על האדם: מה הפירוש? על איזה דברים עלי לכוון? אומרים לו: אמור אתה! איזה דברים אתה מתכנן לעשות היום? כל פרט ופרט שאתה רוצה לעשות היום, תתפלל עליו. תכננת ללמוד היום בחברותא? - למה לא? יש שאתה שואל את האדם: תגיד! תכננת להתפלל היום מנחה? והוא פותח לך זוג עינים - בוודאי, למה אתה שואל? אתה רוצה לשלוח אתי איזו חבילה? אתה שואל אותו: אתה מתכנן ללכת היום לשיעור שלך בערב? - כן, למה אתה שואל? יש היום חתונה? כך יש לו רשימה ארוכה של דברים שהוא הולך לעשות היום, אבל אינו חושב עליהם, כי אינם חדשות בשבילו. הם נתפסים אצלו כמובנים מאליהם.

הוא הולך ממטה למעלה כאשר כל קומה בנויה על הקומה מתחתיה.

צריך לשים לב לכך. נקבע לו לאדם פגישה חשובה ליום חמישי, ועכשיו הוא עדיין בתחילת השבוע וחושב על כך. הוא אומר ככה: אני זקוק לסייעתא דשמיא מרובה שהפגישה תצליח. ולכן הוא מתחיל כבר מעכשיו להתפלל, ואף בשאר הימים הוא משקיע תפילות הרבה על דבר אותה פגישה, באומרו לעצמו: **בספרים** כתוב שאף תפילה אינה הולכת ריקם, וכמו שהיה אצל משה רבינו שהתפלל כמנין ואתחנן, וכן אמרו **חז"ל** על הפסוק קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה' שאם רואה אדם שהתפלל ולא נענה, יחזור ויתפלל. התפלל האיש חמישים תפילות לטובת אותה פגישה שתעלה יפה, אבל בגלל זה לא התפלל על הימים ראשון שני שלישי רביעי, ומה שאינו קולט הוא שיום חמישי בנוי על יום רביעי. **אם ביום ראשון מגיע אליו השפע המוכן לו, קומתו, קומת האדם, הולכת ונבנית, ואז בהגיעו ליום חמישי, הוא יכול להוסיף על זה עוד.**

עיניך לנוכח יביטו

אמנם כן, אתה רשאי להתפלל על יום חמישי. אין זה אסור. אבל **דבר ראשון עליך להתפלל על של היום.** זה צריך להיות כמו מבט האדם. כשהאדם מסתכל ישר, הוא רואה גם את הצדדים, אך לא באותה בהירות שהוא רואה את מה שעומד כנגדו בקו ישר. וכבר דיברנו על זה לא מכבר, שהדרך שהקב"ה ברא את העין היא פלאי פלאות, והיום מנסים לחקות את זה ביצור המצלמות שעין המצלמה¹ תקלוט גם את הצדדים אך לא באותה בהירות שהיא קולטת את מה שלפניה. גם כשהאדם

לדבר עם ה' על הפרטים של היום ולא על של מחר. רק משחרב בית המקדש, פסקו אנשי אמונה, כי משחרב בית המקדש, נעשה יותר הסתר, וכשיש יותר הסתר, נראין הדברים שהענינים זורמים בדרך הטבע. כל יום הרכבת יוצאת בשעה שש. ככה זה טבע הבריאה. הכל נוסע כמו מאליו. ומתי הוא כן חושב על הקב"ה? רק כשמתרחשים דברים שלא לפי הסדר ודברים מתחילים להתקל.

אכן אנחנו צריכים לעורר בלבנו את ההרגשים של זמן הבית, וכאז, אף היום לזכור שעלינו לבקש כל יום על השפע של אותו יום, וכך בונים את בית המקדש.

הנה עד כה דיברנו על ההפסד הגדול שיש לנו ממה שאין מתפללים על של היום, אלא על של מחר, והסברנו שהשפע יורד כל יום בנפרד והאדם מקבל אותו על-ידי האמונה והתפילה של אותו יום, ולכן אם אינו מכוון בשעת התפילה על הנצרך לו היום, כי אם על הנצרך לו למחר, הוא מפסיד את השפע המוכן לו להיום.

מחשבת העתיד מפסיד את העתיד

וצריך להבין את גודל ההפסד. הרי ידוע שהשפע של מחר בנוי על השפע של היום, והשפע של השבוע הבא, בנוי על השפע של השבוע. דומה הדבר למי שלומד גמרא, שאם בשעת לימוד המשנה הוא מסתכל בגמרא ובתוספות, בסוף אינו מבין לא את הגמרא ולא את המשנה ולא את דברי התוספות, כי תחילה צריך להכיר את המושגים. ככל שהאדם לומד את המושגים המופיעים במשנה באופן יסודי, כך הוא יכול אחר-כך להבין את דברי הגמרא, את הקושיא, את התירוץ וכן הלאה, ואז הוא יכול להבין היטב את דברי התוספות, כי

האדם מגיע מתוך שבח והודאה, הרי הוא מדבר עם הקב"ה בלי הכנעה. הוא תובע ומרגיש קצת ממורמר שלא קיבל כל מיני דברים שביקש. הוא בכלל לא במצב הנכון. זוהי אחת מהסיבות מדוע אם אין האדם עושה כן, חסר לו בכל יסוד התפילה, כי אינו מגיע מתוך ביטול והכנעה, ולבקשתו יש תמיד את סגנון התביעה - רבונו של עולם!!! יש לי בית עם ילדים... יש לי רושם של מצב טיפשי וילדותי, כאילו הקב"ה לא ידע שיש לו בית עם ילדים וצריך היה לגלות לו. אך כשהאדם רואה יותר טוב את התמונה, הרי הוא אומר: רבונו של עולם! **אני יודע שאתה מכיר כל פרט ופרט מחיי, ואני מודה לך על הכל, אבל אני יודע גם שאתה רוצה שאעמוד לפניך בהכנעה כדי להמשיך את השפע המוכן לי.** זה מה שקורה כשהבקשה ספוגה עם השבח וההודאה.

וכבר הבאנו בעבר בשם ה'חתם סופר' שכפי שבשחרית צריך להסמין גאולה לתפילה, כך **כל פעם שהאדם מבקש בקשה פרטית, אם הוא מודה קודם בקשתו, נחשב לו כמסמין גאולה לתפילה.** כשהאדם בא לתפילת שמונה עשרה עם התלהבות של עזרת אבותינו... עם כל שורה נעימה שכתובה שם... ומבלעדיך אין לנו מלך גואל ומושיע... הקב"ה עוזר, הוא עוזר, הוא עוזר לכל האנשים השבורים... עכשיו התפלל... זה נקרא להתפלל... אבל אם אינך מגיע מתוך כך, בשעת התפילה אתה שוקע בתוך החסרון ואת שבור כל-כך ואינך מבין מדוע הקב"ה אינו מקשיב לתפילתך.

מתפלל ומצפה לעוד חמישים שנה

ואם כן הבה ונתבונן, ונאמר בדרך משל ביהודי שנוסע כל יום לעבודתו מחוץ לעיר, וכיון שהוא נוסע בשעות הבוקר כשכולם יוצאים לעבודתם, מצוי הדבר שהכבישים

מתפלל זה צריך להיות באופן זה. **עיניו לנוכח יביטו שהוא צריך להגיע היום לעזרת ה'.** הוא רואה מהצדדים **שיש גם מחר.** הוא באמת מוסיף: ובכל יום. כמו שאומרים: שתצילני היום ובכל יום. הוא **יודע שגם המחר יגיע וגם אז יצטרך לסייעתא דשמיא, אבל אינו מדלג על היום הזה.** דבר ראשון הוא מדבר על היום, ורק לאחר מכן הוא מוסיף לדבר על הפגישה של יום חמישי. **זהו המהלך שהאדם צריך להתרגל בו, להתפלל כך ובעיקר לחשוב כך.**

להסמין גאולה לתפילה

והנה עוד הפסד גדול יש לו לאדם אם אינו עושה כן, כי הנה ידוע שהתפילה בנויה משבח בקשה והודאה. כך פוסק הרמב"ם שעל פי תורה צריכה התפילה להיות מורכבת מכל השלושה. אפילו אין האדם מתפלל את כל סדר התפילה, וכגון אשה שאינה זמנה מצוי בידה, צריך הוא לראות שהתפילה שהוא מתפלל תהיה מורכבת מכל השלושה. הוא **צריך לשבח את הקב"ה על גדולתו, לבקש את בקשותיו ולהודות לו על כל החסדים שעושה עמו.**

וביארנו כבר כמה פעמים שאחת מהסיבות שכל כך נחוץ שהתפילה תהיה מורכבת מכל השלושה היא, כי **לולי כן כמעט שאינו באפשרי שהבקשה תבוא מהמקום הנכון. רק לאחר שהאדם נמצא תחת הרושם שהקב"ה הוא טוב ומטיב,** כי הוא מגיע אחרי אמירת אשרי, ולא אמירה בעלמא, **והוא שם לב לטובות שהקב"ה עושה עמו ומודה עליהם, רק אז כשהוא מבקש, הוא מבקש מתוך הכנעה,** כאומר: **הלא אני תלוי בהקב"ה בכל רגע ורגע, והריני מתפלל אליו שכפי שעזר לי עד כה, יעזור לי גם להלאה,** תמיד לא חסר לי ואל יחסר לי מזון לעולם ועד. אבל אם אין

מאזין לתפילותיו, והוא מרגיש אסיר תודה. כל יום הוא פותח בתודה ומבקש שוב פעם לאותו יום. ונמצא שכל תפילה שהוא מתפלל היא באופן נכון בהרבה, ואם כן הוא מתקרב אל ה' פי כמה וכמה.

מתפלל ואינו יודע על מה

ניקח דוגמא נוספת מתפילה לחינוך הילדים. האדם מתפלל כל העת לחינוך ילדיו, אך על מה אצבעו מונחת? על העתיד - שיגדל ירא שמים, שיגדל תלמיד חכם. אין הוא יודע אם העניינים מתקדמים בכיוון הנכון אם לא... הבחור הרי עובר מצבים משתנים לפי הגיל, המקום והזמן, ולב האב דופק, ובצדק - הוא הולך בדרך הנכון? הוא לא הולך בדרך הנכון? הוא נעמד על רגליו? אבל הוא כל-כך חושש - מה יהיה? מי ירצה להשתדך אתו? ויש לו גושפנקא לחששותיו, כי המשגיח עצמו שהתקשר אליו, אמר לו שבמצב כזה הבחור לא יוכל להקים בית. ובכן, הבחור הוא סך הכל בן שבע עשרה, והאב מתפלל עם כזה לחץ, למי? לריבונו של עולם. הוא באמת מתפלל עם שברון לב. מה הוא מתפלל? - רבונו של עולם! עזור לבני. אם לא תעזור לו, לא יוכל להתחתן... אין הוא חושב מה הוא רוצה שיקרה היום. איני יודע מה אני רוצה שיקרה היום. אני רוצה עכשיו דבר אחד שיוכל להקים בית בישראל.

אתה מבין מה קרה? **אינך בונה כלום, אינך מודה על כלום. אתה כל-כך בלחץ, שאינך מדבר כלל עם הקב"ה על אודות בנך.** שמת לב לכך? נכנסת ללחץ על בסיס יראה דמיונית, ואינך רואה כלל מה שקורה פה.

בנך זקוק לסייעתא דשמיא היום, ואם כן אמור לי אתה מה אתה מצפה שיקרה עמו היום. האם אתה רוצה שילמד היום עשר שעות רצופות? אמור לי מה אתה

פקוקים והנסיעה אורכת זמן כפול והדבר מעייף, וכן יש עוד דברים רבים שעלולים להפר את מנוחת נפשו, אם זה השמש הדוקרת בעינים ואם זה קנס שקיבל מהמשטרה, וכן הלאה. אולם האיש מה עושה? הוא מתפלל לה' שיעזור לו שהנסיעה תעבור בקלות. כך הוא עושה מדי יום ביומו.

ובכן, תארו לעצמכם שהאיש מתפלל לה': רבונו של עולם! עזור שבחמישים שנה הבאות, כל עוד אצטרך לנסוע לעבודתי, לא יקרה לא זה ולא זה ולא זה, שלא יקרו חס ושלום דברים כאלה. נניח שהוא מתפלל על זה כל יום, אבל **היות שהוא מתפלל על החמישים שנה הבאות, הרי אינו מעלה בדעתו להודות, כי עדיין לא הגיע אל היעד.** בלי נדר, אם הקב"ה ימלא לו את בקשתו במלואה ובמשך כל החמישים שנה הבאות לא יקרה שום דבר מכל אותם דברים שמנה בפיו, אז יתן הודאה, אם יזכור. אבל כעת עדיין עומדים באמצע. **ואם כן אינו בונה את הקרבה שהוא צריך לבנות על-ידי התפילה, כי הקרבה נבנית על-ידי דיבור של הלון ושוב.** כך אמרו חז"ל בענין השליח שעליו לחזור אל המשלח ולומר: עשיתי שליחותך, ואז השליחות נגמרת.

תחשבו על מי שהתפלל על היום בלבד. רבונו של עולם! עזור לי שתהיה לי סייעתא דשמיא היום בענין פלוני. ואכן הקב"ה עזר וזה הלך נפלא מאוד. מגיע הוא למחרת ואומר: רבונו של עולם! כל-כך עזרתי לי אתמול. איני יודע אם ראוי אני לבקש שוב. אבל חונן אתה גם למי שאינו ראוי, ועל כן אני מבקש ממך עוד הפעם. שוב פעם הוא מבקש רק להיום. ומה יהיה למחר? למחר נדבר מחר. כעת אני מבקש על היום. ומה קורה? **שתפילותיו מקבלות פנים חדשות. כפשוטו ממש. הוא רואה בחוש שהקב"ה**

ברכת השיבנו, או כשהוא מתפלל בימים הנוראים שיזכה להתקרב אל ה'... השאלה היא: מה אתה רוצה שיקרה היום? האדם חושב שרק כשמגיע לקבלת קבלה, אז הוא צריך להצטמצם קצת ולחשוב - האם כדאי לי לקבל על עצמי עשר דקות בבוקר? האם כדאי שזה יהיה בנוגע למדות או בנוגע לתפילה או בנוגע לתורה? אך כשמגיע לתפילה, אין צורך להצטמצם ולחשוב מה הוא מבקש שיקרה היום, ואינו קולט שבגלל זה נחסר לו מהשפע. הן **כל ענין התפילה הוא לעשות כלים שהשפע המוכן לך היום, יוכל להגיע אליך.** כלים פירושו **צמצומים. על-ידי דיבורך ומחשבתך, אתה מביא את השפע שהוא למעלה מן העולם לתוך עולמך.** ואם כן זוהי הצורה שאתה צריך להתפלל. עליך להביא את השפע המסוים לעולמך. לאחר שאמרת ולגדולתו אין חקר, שאיננו יכולים להשיג, **עליך להתפלל תפילת שמונה עשרה ולדבר עם הקב"ה בענין עולמך.**

והאמת שאם תתבונן, תראה שהרבה מאוד מהדברים הנצרכים לך כבר קבועים בסדר התפילה, אך לא שמת לב. אתה חונן לאדם דעת... בוודאי זה נוגע להיום. כשאתה מתפלל על בנך, אתה רוצה שהיום תהיה לו הדעת ויידע כדת מה לעשות. השיבנו **נוגע להיום.** לא שביום מן הימים זה יקרה, אלא שהיום יקרה איזה דבר שיקרב אותך ואת בנך יותר ויותר.

התפלל ולא נענה

אפילו כשהאדם מתפלל על בנו ונדמה לו שבנו רק מתדרדר. הוא לא רואה כלל שזה מתקדם בכיוון הנכון. אני מתפלל ומתפלל ומצבו רק מחמיר... פעמים הרבה הרגשה זו קיימת אצל ההורים שלא רק שאין תפילתם מתקבלת, אלא המצב רק מחמיר מיום ליום כאלו להכעיס ח"ו.

מבקש מה'. התשובה שהאדם הפשוט עונה בדרך כלל היא: איני יודע, אבל...

זהו זה. לאחר שאמר איני יודע, לא משנה כבר מה הוא אומר אחרי האב"ל. הוא כבר הודה שאין לו מושג מה קורה אתו, וכן הודה בהודאה ברורה שאינו מתפלל עליו, כי הוא סתם שרוי בלחץ. זה בעצם מה שמונח במילים 'איני יודע'. אם כן נמתין שייגיע, ואז נכין לו כוס קפה ונתיישב אתו, ונאמר לו: אולי כן תהיה מוכן לחשוב מה אתה רוצה היום שיקרה עם בנך? נניח שהקב"ה אומר: שאל ממני ואתנה. תן לי לעזור לך. אמור מה אתה רוצה? האם אתה רוצה שימצא חברותא? האם אתה רוצה שתהיה לו 'היום' מחשבה של חשבון הנפש? מה אתה רוצה?

על של עתה באתי

מסתבר שלאחר שנפתח את הנושא, האב יאמר: לא!!! נראה לך שאני כזה בעל דמיון שאני רוצה שהוא ילמד עשר שעות רצופות היום?! אני סך הכל רוצה שיהיה אדם נורמלי. אני כל-כך מפחד שלא יהיה אדם מן הישוב...

אם כן **כדאי שנתפלל שיהיה אדם נורמלי,** נכון? הפלא ופלא! נו, מה למשל אתה רוצה שיקרה היום לבנך אשר אז ייחשב לך שהקב"ה קיבל את תפילתך? אולי שיפגוש בן אדם כבדרך מקרה אשר יזרוק לו איזו מילה שתחזק את נפשו בתוך המצב שהוא שרוי בו? יפה מאוד. תפילה נאה. **הבה נתפלל על זה,** שאחד יאמר לו איזו מילה שתתן לו חיזוק. אתה רוצה שימצא חבר טוב היום? בא נתפלל על זה. **איני יודע אם תפילה אחת תספיק, ואכן אם נראה שלא התקבלה, נתפלל על זה מחר שוב.**

הצרה היא שאין האדם נכנס כלל לפניות כאלה, ואפילו כלפי עצמו. כשהוא אומר

שתפילתי באמת התקבלה. אינני מכיר את החשבונות, אבל בתפילתי אני יכול להדר. **הן היום ירד שפע חדש לעולם, ולבני יש נשמה קדושה, והנשמה יכולה לקבל מאותו שפע, אם כן על כך אני מתפלל.** להורים יש הרי כח גדול להתפלל על בניהם יותר מאחרים, ואם כן **אני מתפלל שהשפע יגיע אליו היום, שיהיה לו טוב היום, שיכיר בחסדו של הקב"ה היום...**

תפילה כזו מועילה פי כמה וכמה, ואע"פ שאינך רואה בעיניך, מכל מקום מצדך התפללת נכון יותר. זוהי הנקודה השניה שאמרנו **שכאשר אין האדם מצמצם את עצמו להתפלל על של היום, אינו יכול להודות, וכיון שאינו יכול להודות, אינו יכול להתפלל למחר, ונמצא שחסר לו לאדם באיכות תפילתו כשאינו מצמצם להתפלל על ההצלחה של היום הזה.**

הודאה על כל פרט ופרט

הפסד שלישי שנגרם לו למי שאינו מתפלל היום, ואינו פחות חשוב מהשנים הראשונים. ידוע מה שכתוב **בספרים שעל האדם לזכור להתפלל ולהודות על הרבה מאוד פרטים.** כגון על כח הראיה, על שיכול לראות מרחוק ומקרוב, על שיש לו גבות עינים, על שיש לו משקפיים שעוזרים לו, על כח השמיעה, על חוש הריח, וכן הלאה, על כל פרט ופרט. תחילה בקשר לעצמו ואח"כ בקשר לאשתו ולבניו. כשפותחים, מוצאים עוד ועוד דברים והם לא נגמרים... השולחן שמוניחים עליו את הספרים, תודה לך ה' שהוא נוח ונקי, תודה לך שנתת חכמה לבני אדם לבנות שולחנות... הדברים אינם נגמרים... כך כתב ה'חובת הלבבות' בשער הבחינה, ובדור האחרון היה זה הגה"צ **רבי אביגדור מיללער** זצ"ל שנתן חיזוק רב לענין זה. כשאתה אוכל פרי, שים לב לחכמה

אכן כמה תשובות יש לזה. ראשית, **אולי באמת לא התפללת מעולם** באופן האמור? קחם את זה בחשבון. ניסית פעם להתפלל באופן זה? נניח שהבן ירד לגמרי מדרך התורה ה"י. הנה בדרך כלל ההורים מתפללים מתוך לב קרוע ומדמם שיחזור בתשובה. מה הם יכולים לבקש יותר מזה? אך למען האמת אפשר בתפילה זו עצמה להדר יותר. שואלים את ההורים: האם אתם מצפים מהבן שהיום יחבוש שטריימל ומלבוש עליון כחסיד מן המניין? מיד הם עונים: בוודאי שלא! אנו רוצים שזה יקרה בדרגות. אה! אף אתם חושבים שזה צריך ללכת בשלבים, אם כן **הבה נחשוב מה אתם רוצים להתפלל שיקרה היום?**

הקב"ה בוודאי יכול לעשות נס גלוי שהכל יקרה ברגע אחד, אבל לפי הסדר הרגיל זה עשוי ללכת בשלבים, ובכן, בגלל שאינך חושב מה אתה רוצה שיקרה היום, אינך מתפלל כי אם באופן כללי. **היום הרי הגיע שפע שנוגע להיום. הדרך הנכונה היא להתפלל שה' יעזור שיחלוף היום בלבו הרהור תשובה, ושיהיה לו הכוח לעשות משהו עם זה, שהיום תתקרב ישועתו...**

תפילת אב על בנו

האדם הרי עלול להיכשל בעיון תפילה הבלתי רצוי (כמו שכתבו **התוספות במסכת ברכות**), שבו הוא מצפה שבקשתו תתמלא תיכף ומיד. על האדם לומר: **אני סומך על ה', אינני יודע מתי זה יקרה, באיזו צורה זה יקרה. אני יודע שאני מתפלל.** אף כאן, כשאתה מתפלל על בנך, התפלל שהיום יהיה לו הרהור תשובה - אינני צריך לראות בעיני היום שחזר בתשובה שלימה, כי אינני מכיר חשבונות שמים, ואדרכה, שמא יהיה לו היום איזה כשולן שבסופו של דבר יביאנו לידי תשובה מאהבה, ויתברר

בת כמה מאות תלמידים שמנסה לעזור לכל אחד ואחד מהם, אבל אינו מצליח להגיע לכולם. ומה קורה בדרך כלל? הוא מטפל רק בתלמידים שמעוררים קשיים. ואם יש שם בחור אחד שיושב ולומד ואינו נוגע בזבוב, ממש צדיק של בחור, אינו מגיע אליו. הוא יודע שבספרי החינוך כתוב שעליו לשבת עמו פעם בשבוע ולחייך אליו ולבנותו ולהסביר לו איזה כשרונות נפלאים יש לו, אבל למעשה, כשהוא מגיע לשיבה עם שחר, נופלים עליו מאה וחמישים דברים שטעונים את טיפולו האישי, ולא יוצא לו לדבר בכלל עם אותו בחור...

כן הוא הדבר בבית של משפחה ברוכת ילדים, כשיש שם ילד אחד שברוך ה' עושה רק נחת, האב אומר בלבו: מגיע לי פרס שאני מסתכל עליו בכלל פעם בחצי שנה. למה? כי ברוך ה'... ולמעשה... למעשה מדובר בהפסד נורא, כי **בגלל כן אינך מודה על כך, ונמצא שאינך מכיר בכלל שזה מהקב"ה, ולא מתוך גאווה, אלא מפני שהדבר לא עלה כלל בדעתך...**

מי מודה על השיניים?

הנה האדם הממוצע אינו מודה אף פעם על שיניים בריאות. אולי כשהוא מגיע לגיל ששיניו מתחילות לעורר צרות, אז הוא מבין שהוא צריך להודות על מה שיש לו, אבל בעשורים הראשונים כל שאין לו כאבי שיניים, אינו יודע כלל שיש לו שיניים ומדוע יודה על כך? לא מתוך גאווה אינו נותן הודאה על כך, אלא מפני שאינו חושב על כך שיש לו שיניים. אין הוא מסתכל במראה... מתי הוא אמור לשים לב שיש לו שיניים? כשהוא אוכל?! כשהוא אוכל הוא חושב על דברים אחרים, או בהבלי העולם, או להבדיל, בלימוד. איזה שיניים? על איזה שיניים אתה מדבר אתי? לא יוצא לו בכלל לחשוב על שיניו.

האלוקית הגלומה בו, ותן תודה על חלק זה ועל חלק זה...

והנה האדם הממוצע בדרך כלל אינו מגיע לזה הרבה, חוץ מיחידים שמכניסים את עצמם לתוך עבודה זו ואין מרפים ממנה. אך לפי המבואר בחובת הלבבות מדובר בחובתו של כל יהודי. ואף אותם שעובדים על עצמם וחיים באמונה, פעמים הרבה אינם מגיעים להודות על ה' על דברים רבים מטובתו של הקב"ה שקיימים אצלם, והכל מפני שעסוקים לדבר עם הקב"ה ואף להודות לו בקשר לדברים הגדולים שבחייהם אשר שואבים מהם כוחות נפש רבים, כך שלא נותר מקום בנפשם לדברים האחרים.

הוי אומר: אין הם מזלזלים ח"ו בטובותיו של הקב"ה, אבל מרוב שהם עסוקים בתפילתם על הדברים הגדולים, אינם שמים לבם לדברים הקטנים שבחיי היום יום. למשל, יש שהאדם מתפלל יום ולילה שיצליח בתורה, ובגלל כן, אין יוצא לו לדבר עם הקב"ה בענין התפוחים. הוא באמת חושב ומבקש ובוכה להצליח בתורה. זהו אחד מהמשלים, וכך הוא הדבר גם במי שמתפלל הרבה שיצליח בפרנסתו וכדומה. הבאנו כדוגמא את מי שמתפלל להצליח בתורה, ללמד שכך הוא גם כשהאדם מתפלל על רוחניות. הוא מתפלל שיצליח לעבוד את ה', הוא מתפלל שבניו יצליחו לעבוד את ה', וכן הלאה. הוא באמת מגיע להרבה ענינים. היו תקופות שהתפלל הרבה על רפואה, היו תקופות שהתפלל הרבה על דעת ועל תשובה, אבל **כסופו של דבר אינו נוגע בחלקים גדולים בחייו, הכל מפני שלא הגיע אליהם.**

מה שהלב חושק הפנאי עושק

משל למה הדבר דומה, למשגיח בישיבה

אבל הוא יודע שבחוץ עומדים גם המון החסידים שצריכים להיכנס, ובכן מה הוא עושה? הוא קובע סדר מתשע עד עשר בערב נכנסים החסידים לפי תור, וכל מצבי החירום מתקבלים רק מעשר והלאה. מגיע אחד וטוען: המקרה שלי מאוד חשוב. אומר לו הגבאי: אני מבין, אבל יש לכך סדר. בשעה עשר תוכל להיכנס.

אף כאן, **על האדם לקבוע במוחו סדר ברור**, וכה יאמר: כל הדברים שאני מאוד רוצה לדבר עליהם עם הקב"ה, ימתינו עד השעה עשר. **תחילה אני צריך לדבר עמו על הפרטים הנצרכים לי להיום. יש לי סדר. אם לא יהיה לי סדר, כל העסק לא יעבוד...**

ברכות השחר תחילה

ומהו הסדר? הבה ונראה! **תחילה אומרים ברכות השחר**. כך קבעו חכמים. מדוע אי אפשר לומר מודה אני ומיד לאחר מכן להתחיל לצעוק בקול למנצח מזמור לדוד יענך ה' ביום צרה? הוא חושש שמא ימות היום ורוצה להתחנן על נפשו. למה לא?

עוד מעט נדבר על זה, בלי נדר. אחרי אשרי. אחרי אשרי הולכים לומר יענך ה' ביום צרה. הגם שגם שם מדובר בהודאה. איך שלא יהיה, עכשיו לא מבקשים. **עכשיו אומרים** הנותן לשכוי בינה להבחין בין יום ולילה. **קמת משנתך? דבר על כך**. גם כשאתה שרוי בצרה וגם כשאתה מתמודד עם איזה ענין. **דבר ראשון תודה כל הנשמה שהקב"ה החזיר לך. מאוחר יותר תדבר על מצוקתך**. אפילו בראש השנה הולכים עם הסדר הזה. בראש השנה אנו באמת נמצאים בעת צרה... בחזרת הש"ץ מדברים על כך, מדברים על כך בשיא הרצינות, ואולי אף מקדישים לכך שלוש שעות. אומרים ונתנה תוקף... מי יחיה ומי

כך היא דרכם של בני אדם, להתפלל ולהודות רק על מה שבער עכשיו. האדם כאילו מכבה מדורות כל העת. כל פעם שפורצת דליקה באיזה ענין, מיד הוא מתחיל לדבר עם הקב"ה, להתפלל ולהודות. אכן כן, בימינו כשרואים אחד מודה על איזה ענין הרבה, שואלים אותו: מה הסיפור כאן? איזו סגולה אתה עושה עכשיו? מה הפשט? הוא התעורר. הוא התעורר לעשות משהו לגבי ענין זה. אבל רק כשהוא מתעורר ורק על מה שהוא מתעורר, ומה אם לעולם לא יתעורר לדבר על דבר מסוים? - לא ייצא לו לדבר עליו אף פעם.

ואם כן, ראשית כל, **אינו ממלא את תפקידו**. שנית, **כשאין האדם מכניס את הקב"ה בכל פרט ופרט מחייו**, הוא משלם על כך מחיר אפילו באופן גשמי, כי **אינו מחייה אותו, והרי זה הולך ונמק**. נוכל לקחת דוגמא מגוף האדם, שאם יש בו חלק מסוים שאין הדם הנושא את החמצן מגיע אליו, אותו חלק הולך ונמק עד שמת לגמרי. ובכן, **יהודי ירא שמים מבין שהוא מחויב לכל הפחות מדין ונשמרתם להמשיך חיות לכל פרט ופרט מחייו**.

פעמים הרבה יכולים לראות בחוש בילד שלא קיבל זמן רב תשומת לב מרבו או מאביו, שהוא מתחיל לאבד את חיותו. באילנות זה גם ככה. אם אין נותנים לעץ לשתות, הוא מתחיל למות. ולכן האדם יודע שיש לו אחריות להמשיך חיות.

לעולם יסדר אדם תפילתו

לכן צריך האדם לסדר את בקשותיו והודאותיו לפי תכנית ברורה... אפשר לדמות זאת למשמש בקודש המנהל את קבלת הקהל בחודש אלול בבית רבו. מדי פעם הוא מקבל שיחת חירום על עוד אישיות חשובה שרוצה להיכנס אל הקודש,

שבו מתחילים לשמוע שידוכים לילדיהם שכל הכאבים הנסתרים מתחילים להתגלות, כגון חוסר היכולת לקבל החלטות ושאר דברים בלתי נעימים. מה פשר הדבר? פשר הדבר הוא כזה: הבסיס שלך מקולקל מאז ומעודו, ואם עד כה התחמקת מלתקנו, עכשיו אתה משלם את המחיר. הוי אומר: מה שיוצא עכשיו אינו מגלה על בעיה שיש לך עם הדבר המסוים שעומד לפניך, אלא הוא מגלה על בעיה שיש לך בבסיס.

כשהאדם אומר פסוקי דזמרה כל יום כראוי, יכול הוא בראש השנה ג"כ לומר אותם כראוי **ולהבין שהם עיקרו של יום**, אבל אם בכל יום הוא פונה בעיקר אל החלק האחרון, נמצא **שחלקים גדולים אצלו אינם בנויים כמו שצריך, ואז כל מה שמניחים עליהם, מטים ליבול.**

בסוף נוגעים בהכל

פעם נשאלתי באופן כזה: אומר אתה שצריך לבקש על כל פרט ופרט ועל כל ילד וילד (וכפי שאמרנו בעבר שיש שהיה לו לאדם ילד חלש והתפלל עליו הרבה וכנגדו ילד חזק ולא התפלל עליו, ובסוף הם התהפכו, החלש התחזק והחזק נחלש, וסיבת הדבר, כי את החלש - השקה במי תחיה, ואת החזק - לא השקה), אם כן מה הגבול? הלא לפי זה אצטרך להתפלל על חוש הריח של כל אחד מהילדים ועל חוש הטעם של כל אחד מהם, וכן הלאה, ונמצא שאעמוד בתפילת שחרית עשרים וארבע שעות ולא אגמור. אלא מאי, אני יכול לדלג על פרטים, אם כן מה אתה אומר שצריך לבקש על כל פרט ופרט?

אכן טענה זו נכונה רק כשאין האדם הולך לפי סדר, ונסביר: הנה יש ש"ס שלם, וכשהאדם לומד מסכת ברכות - הוא לומד מסכת ברכות, וכשהוא לומד מסכת שבת - הוא לומד מסכת שבת. לא בכל רגע הוא

ימות... את הכל אומרים, אבל בתחילה אומרים ברכות השחר ופסוקי דזמרה. וכבר ידוע מה שהביא **ביושר דברי אמת בשם המגיד ממעזריטש** זיע"א שהעיקר בראש השנה הוא פסוקי דזמרה, **כי אז האדם משבח את הקב"ה ומביא את השפע לעולם**. וכך הוא ביום הכיפורים.

הא לך שכך הוא הסדר ההגון. ובאמת חידוש הוא. האדם מתחיל בראש השנה את יומו בידיעה שיש בראש השנה מ"ח שעות וכל שעה היא כנגד יותר משבוע שלם במשך השנה, ולמעשה אינו מגיע לתפילות המיוחדות לראש השנה עד אמצע היום. עד אז הוא אומר אותן ברכות השחר, אותה ברכת התורה, ואתה בקשה יהי רצון מלפניך שתצילני משכן רע ומפגע רע... ממש כבימות החול, מילה במילה. למה? כי כך צריכה להיות השקפת האדם. זה מה שמעמיד את האדם במקום הנכון, זה מה שמעניק לו פרופורציה, זה מה שעוזר לו להסתכל על דברים נכונה. ומה שקורה הוא, **שאם בדברים שבחיי היום יום הוא מסתכל נכונה, גם שאר הדברים שהוא מתמודד אתם, עומדים על בסיס טוב.**

כשהבסיס טוב הכל טוב

הנה כשנפשו של אדם בריאה ומיושבת, אזי כשיש לו איזו בעיה בעסקיו עם וותפו, לא נולדת מזה מלחמת עולם, כי יש לו את הכלים להתמודד עם זה. הוא יכול לומר לעצמו: נחשוב מה לעשות. זה לא קל, אבל ה' יעזור. נתיישב ונעשה סדר. אבל כשהבסיס אינו יציב, כיון שקורה משהו שמערער קצת את העסק, מיד פורצת מלחמת עולם, וכל הכאבים יוצאים אז החוצה. אתה יכול כבר לנסוע לקברי צדיקים כמה שאתה רוצה. תחילה אתה צריך לתקן את הבסיס שלך.

יכולים לראות כשאנשים מגיעים לגיל

הלאה. ואז לא די בכך שהוא נוגע בהכל, אלא כיון שדברי התורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר, **הוא נזכר מדי פעם במה שכבר למד פעם ומתעוררים אצלו הרגשים של הודאה.** אין הוא זקוק עכשיו לשעתיים כדי לומר בפיו. המהלך הזה מעמיד את האדם נכונה, **כי הוא מגיע להרבה מאוד מקומות בחיים שחדורה בהם האמונה בה'.** וכאמור, **היות שאנשי אמנה פסקו עם חורבן הבית, כשמתחזקים בזה, בונים בחזרה את בית המקדש.**

יכול ללמוד הכל, אבל הוא מקווה שאם ילך לפי סדר, יגיע לכל דבר, וכיון שדברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר, הוא מקווה שגם יחזור אל מה שכבר למד.

אף כאן, הדבר פשוט שאין צריך להודות כל יום על הכל כי אין הדבר אפשרי, אבל **אם האדם הולך לפי סדר, הוא נוגע בהכל.** שבוע אחד הוא מתבונן בפוקח עורים ונכנס לכל הפינות של כח הראיה, שבוע אחר הוא מתבונן בשעשה לי כל צרכי, וכן

לכבוד ולזכר
 הרה"ק ר' מרדכי שלמה
 בן הרה"ק ר' יצחק מבאיאן זיע"א
 לזכות
 שלום בן בראנדל
 להצלחה וברכה בכל הענינים

יום רביעי פרשת תרומה ה' אד"א תשפ"ד

מחליטים שסדרי הלימוד הם לפני כל דבר אחר

קביעות עתים לתורה - שיעור ז'

לכם תורתי אל תעזבו". פירוש: אותו כלל של ויקחו לי תרומה, קיים גם לגבי התורה, **כפי שבאמצעות הקמת המשכן, נפגש הנבוא עם הבורא, כך באמצעות התורה.**

אל תעזבו את המקח שנתתי לכם

וממשיך המדרש: "אל תעזבו את המקח שנתתי לכם, יש לך אדם שלוקח מקח יש בו זהב אין בו כסף, יש בו כסף אין בו זהב, אבל המקח שנתתי לכם יש בו כסף שנאמר (תהלים יב ז) אמרות ה' אמרות טהורות כסף צרוף, יש בו זהב שנאמר (שם יט, יא) הנחמדים מזהב ומפז רב". המדרש מבקש לומר בזה שבתורה קיימים כל מיני הדביקות. **במצוות יש לכל מצוה סוג אחר של דביקות, אך התורה יש לה הכל.**

"יש אדם לוקח שדות אבל לא כרמים, כרמים ולא שדות, אבל המקח הזה יש בו שדות ויש בו כרמים, שנאמר (שיר השירים ד, יג) שלחך פרדס רמונים. יש לך אדם לוקח מקח ובני אדם אינן יודעין מהו, אבל משכר הסרסור, נתודע מה לקח". כשאתה שומע כמה שכר לקח המתווך של העסקה, אתה

לעשות רצון צדיק

באחת מנסיעותיו של הרה"ח רבי ישראל בער שוחט (העליר) זצ"ל^א מתושבי עיה"ק טבריא ת"ו אל רבו ה'בית אהרן' זיע"א, כשנפרד ממנו, אמר לו רבו: אני ממנה אותך לשליח מצוה שתאמר לאברכים בארץ ישראל שילמדו את המדרש רבה פרשת תרומה, כי ממנו יכול האדם להיעשות חסיד.

המדרש שם מדבר בענין המתנה הנפלאה שהקב"ה נתן לנו, היכולת ללמוד תורה, וכשהאדם לומד את דברי המדרש, זה עוזר לו ללמוד את התורה כמו שצריך ולהבין מה קורה כשהוא לומד, ומזה גופא יוכל להיעשות חסיד.

נקיים אפוא דברי צדיק ונלמד בס"ד את דברי המדרש: **בפסוק** נאמר ויקחו לי תרומה (תרומה כה, ב), כי רצונו לשכון בתוכנו כמו שנאמר להלן ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (שם פסוק ח), וכפירוש **האלשיך הק'** - בתוך כל אחד ואחד. מפרש המדרש: "ויקחו לי תרומה - היא הוא דכתיב (משלי ד, ב) כי לקח טוב נתתי

א. בן אחיו של הגאון הגדול רבי שמואל העליר זצ"ל אבד"ק צפת ת"ו.

אין שום גבול שיכול לעכב בעדו, לא זמן ולא מקום. אבל מדוע זה באמת כך? הסיבה האמיתית היא, **כי כל דבר שהוא אלוקות, יש לו הכל**. הַמָּן הוא דוגמא טובה לכך. כיון שהוא היה מאכל רוחני, ממילא היה אפשר לטעום בו כל טעם שרצו, כי הרוחני כולל בתוכו הכל. אותו דבר, כשהאדם מדבר על הקב"ה, הוא צריך לצאת בכל עת מכל הגבולות. אין מקום, אין זמן. **כל פעם שאתה מדבר על הקב"ה, אתה מבין שהקב"ה מלא כל הארץ כבודו, היה הוה ויהיה, וכל יכול. ואת הכוח הזה הכניס הקב"ה בתורה.**

זה מה שהמדרש מלמדנו בריש דבריו **שבתורה נמצא הכל, וכשהאדם מתדבק בתורה...** הוא לומד תורה, הוא קורע את עצמו מדברים אחרים שבביל ללמוד תורה... **הוא יכול למצוא בתורה עצה ופתרון לכל דבר.** אם יש לו לאדם למשל בעיה רפואית, יודע הוא במושגי העוה"ז שהוא צריך לפנות אל המומחים ברפואה. יש לו ידיד נפש שמאוד מסור אליו, אבל ידידו אינו מומחה ברפואה ולכן אינו יכול לעזור לו בענין זה, ועליו לפנות לאיש אחר שנחשב למומחה ברפואה. ואם הוא זקוק לעצה בעניני פרנסה, הוא צריך לפנות לאדם שלישי שמבין בענין פרנסה, וכן הלאה.

הקנייה המשתלמת בעולם

ועוד זאת מבואר בדברי המדרש שכל פעם שהאדם קונה איזה דבר, הוא צריך לעשות החלטה לוותר על דבר האהוב עליו לטובת דבר אחר שנצרך לו יותר. למשל, אם הוא רוצה לקנות קרקע, הוא צריך להיפרד מסכום כסף גדול. שואלים אותו: הלא רצית לקנות קרקע! והוא משיב: נכון, אבל גם רציתי כסף. ובכך, עליו להגיע אל המסקנא הכאובה - אתה יודע מה? אני חפץ בקרקע יותר מבכסף. חשבון הבנק

מבין באיזו עסקה יקרה מדובר. "כך התורה אין אדם יודע מה היא, אלא משכר שלקח משה שנאמר (כי תשא לך, כט) ומשה לא ידע כי קרן עור פניו בדברו אתו".

אנא נפשי כתבית היבית

מסיים המדרש בדבר נפלא יותר מכך האמור עד כה: "ויש לך מקח שמי שמכרו נמכר עמו. אמר הקב"ה לישראל: **מכרתי לכם תורת, בכיכול נמכרתי עמה**, שנאמר ויקחו לי תרומה". לי פירושו כמו אותי, כלומר, **אותי אתם לוקחים אליכם.** "משל למלך שהיה לו בת יחידה, בא אחד מן המלכים ונטלה, ביקש לילך לו לארצו וליטול לאשתו. אמר לו: בתי שנתתי לך יחידית היא, לפרוש ממנה - איני יכול, לומר לך אל תטלה - איני יכול, לפי שהיא אשתך, אלא זו טובה עשה לי, שכל מקום שאתה הולך, קיטון אחד עשה לי שאדור אצלכם, שאיני יכול להניח את בתי. כך אמר הקב"ה לישראל: נתתי לכם את התורה, לפרוש הימנה - איני יכול, לומר לכם - אל תטלוה - איני יכול, אלא בכל מקום שאתם הולכים, בית אחד עשו לי שאדור בתוכו, שנאמר ועשו לי מקדש".

הפך בה והפך בה דכולה בה

עד כאן לשון המדרש אשר מלמדנו איזו אהבה יש לו להקב"ה לתורה ולישראל. ונבאר: הנה הרבה אנו מדברים על כך **שהקב"ה הוא כל יכול**, אולם בדרך כלל אנו עוסקים בזה רק כשעוסקים בענין התפילה, וזאת בכדי שהאדם לא יתייאש כשרואה שכל הדרכים סגורות, **אלא יאמין שהקב"ה הוא כל יכול ואין לו מעצור להושיע.** אך האמת שהמושג של כל יכול קיים גם בתורה. הוי אומר: המושג הפשוט של כל יכול הוא שהקב"ה יכול לעשות כל דבר, הוא יכול לעשות שיקרה כך ושיקרה כך, כי

כשהוא בא לקנות את התורה. המדרש מתחיל עם הפסוק כי לקח טוב נתתי לכם תורתו אל תעזבו. אל תעזבו את התורה, כי היא לקח טוב. מדוע היא לקח טוב? כי זה שאתה רואה שאתה צריך לקרוע את עצמך לצאת מהגבולות, אינו אלא אחיות עינים, כי היות שבתורה יש הכל, לא הפסדת כלום. **הכאב שהיה לך נבע רק מכך שעדיין היית בתוך הצמצום ונראה היה לך תצטרך לוותר.** אמנם כן, הקב"ה נותן על זה שכר רב, ולפום צערא אגרא. אבל את האמת תדע, שכאשר קנית את התורה, קנית הכל. שם יש כסף, שם יש ישוב הדעת. כל מה שאתה יכול להעלות בדעתך קיבלת כשהתחברת לתורה. זהו החלק הראשון של המדרש.

והחלק השני המבואר במדרש הוא ששורש הדברים הוא שהקב"ה הכניס את עצמו בתורה ואומר כביכול אני נמכרתי עמה, ולכן כשאתה פונה אל התורה, יש לך הכל, כי אתה פונה אל הקב"ה שברא את הבריאה והוא כל יכול, ואם כן פשוט וברור שלא הפסדת כלום כשהנחת דברים גשמיים בצד כדי שתוכל ללמוד. וכשהאדם יושב ולומד תורה, הוא יודע שהוא מחפש את הקב"ה.

לעולם יעסוק אדם שלא לשמה

ביסוד העבודה מדבר הרבה בענין לימוד תורה לשמה ובחומר האיסור של לימוד שלא לשמה, והנה בתוך דבריו (פרק ז אות ז) הוא כותב: מעתה יש להפליא על רש"י ותוספות במסכת ברכות (ז, א) שכתבו על מה דאיתא שם לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אפילו שלא לשמה, דהיינו אפילו שהוא לומד בשביל שיתכבד בעיני בני אדם, והיאך אפשר לפרש כן להתיר דבר שעל ידי זה מביא עונש חמור על עצמו, שהרי כך שינו באבות (פ"ד מ"ה): רבי צדוק אומר: אל

שלי יישאר ריק כמעט לגמרי, אבל תהיה לי קרקע ואוכל להשקיע בה ולהרוויח ממנה עם הזמן טבין ותקילין. הא לך שכל פעם שהאדם קונה איזה דבר, החלטתו בנויה על ויתור. איני יכול להישאר עם הכל. מדוע? תן לי להישאר גם עם הכסף וגם עם הקרקע! לא! אי אפשר. אתה צריך להחליט. במה אתה חפץ יותר, בכסף או בקרקע? האדם עושה את החישוב, וכשהוא מגיע אל המסקנא, הוא עושה את המקח ומרגיש טוב עם עצמו - נכון ששילמתי, אבל קיבלתי כנגד זה תמורה הגונה.

אך כשהאדם קונה דבר שיש בו הכל, גם כסף גם קרקע, שמחתו שלימה. אך התורה יש בה הכל. היא כסף, היא זהב, היא שדות, היא כרמים, היא הכל. ונמצא שכאשר האדם קונה אותה, אינו צריך לוותר על שום דבר. הוא קיבל דבר שיש בה הכל. היא נותנת לאדם רפואה, היא נותנת לאדם שפע, היא נותנת לו נחת, היא נותנת לו שמחה, היא נותנת לו הכל, אין שום דבר שאינה נותנת לו.

הדבר היחיד שכואב לו לאדם בתחילת קנין התורה, הוא ההסתלקות מהגבול (מלהיות מוגבל). הדבר דומה לילד שמתבגר ועליו לקבל את ההחלטה להסתלק משנות ילדותו. אין הוא באמת מוותר על משהו. להיפך, כשיתבגר, דעתו תעמיד אותו על רגליו. אך עם כל זה הוא מרגיש כאב, כי בעודו בילדותו כשהוא שומע שהוא הולך להתבגר, הוא נבהל - מה?! לא אוכל יותר לשבת על הרצפה ולשחק עם הלגו? אני רוצה שתהיה לי האפשרות להמשיך להשתטות, מה, לא אוכל יותר להשתטות?! - דע לך שכאשר תהיה לך דעת, לא תצטרך להשתטות...

אף כאן, זהו הקושי היחיד שיש לו לאדם

האלה, שמתוך שאתה נותן דברי אלה על לבבך - תזכה לאהבה. ואמר עוד שם בספרי: **עסוק בהגדה שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם.**

נמצא שהשאלה היא רק מה הכיוון שלך. אם אתה מחפש להגיע לאהבה ובגלל כן אתה מתיישב ללמוד... בתחילת לימודך, אתה עדיין במצבך הישן, אבל אתה מחפש את המצב החדש... עליך נאמר: לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות שלא לשמה. **כל עוד אתה מצטער על דבר זה ומבקש להגיע לתורה לשמה ומתפלל על כך לה', יתקיים כך הבא ליטרה מסייעין אותו, וכל הדברים החמורים לא נאמרו עליך.**

ולענייננו, זה מה שהמדרש אומר. **הקב"ה כביכול מכר את עצמו עם התורה ונמצא בתוכה, וכשהאדם מתיישב ללמוד, הוא אומר ככה: מדוע קשה לי ללמוד? לא משום שהלימוד קשה, אלא מפני שאני עומד בחוץ. אני מחפש את הקב"ה, ולכן אני מתנתק מדברים אחרים ורץ אל התורה, כי אני רוצה את הקב"ה, אני רוצה קרבת אלוקים. לימוד כזה עוזר לאדם ומסיר ממנו הרבה גבולות.**

חטוף ואכול חטוף ושתי

וכעת לאחר שלמדנו את דברי המדרש, נסיים את דברי ה'תפארת ישראל' (אבות א, טו בעמוד בועז) שלמדנו בשיעורים האחרונים אשר ראינו שמביא חמשה כללים בעשה תורתך קבע. והנה אנו בכלל החמישי: "החמישי, ואפשר עוד דכלל תנא במילת קבע לשון חטיפה, כמו היקבע אדם אלוקים (ר"ה כו, ב)".

שם במסכת ראש השנה מסופר שלוי האמורא הגיע למקום אחד ובא אליו איש אחד ואמר: קבען פלניא. לא הבין לוי מה

תעשה עטרה להתגדל בהם ולא קרדום לחפור בהם, וכך היה הלל אומר: ודישתמש בתגא חלף, הא למדת כל הנהנה מדברי תורה נוטל חייו מן העולם. וכן איתא בספרי שהמשתמש בכלי (היינו התורה) שעל ידו ברא הקב"ה את העולם, יעקרו חייו מן העוה"ז ומן העוה"ב. איך אפשר, שואל ה"יסוד העבודה', שיתירו לו לאדם ללמוד תורה שלא לשמה ואפילו פעם אחת בלבד? הלא אתה מבזה את הקב"ה! אתה עוקר את חייו מן העוה"ז ומן העוה"ב. מהו ההיתר? ורבא עוד אומר לעולם יעסוק שלא לשמה, איך יתכן? לכל הפחות, הוא אומר, הלא מדובר במצוה הבאה בעבירה, ואיך יתירו כזאת, והרי על זה נאמר (תהלים י, ג) בוצע ברך ניאץ ה'.

ממשיך ה"יסוד העבודה': ונראה ליישב דעתם, כי הנה חז"ל (ע"ז ג, א) אמרו אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, ועוד כתוב בפרשת נצבים (ל, יא-יד) לא רחוקה היא וכו' כי קרוב אליך הדבר מאוד, ומכל זה אנו מבינים שהקב"ה רוצה בעיקר שהאדם יחפש אותו, וכל הדברים החמורים הכתובים על מי שאינו לומד תורה לשמה, היינו דוקא מי שאינו מצטער על דבר זה, במה שרואה את לבבו הקשה שמניח כבוד אביו שבשמים ומכוון לכבוד עצמו. אבל מי שמצטער על דבר זה... כואב לו שעדיין אינו לומד תורה לשמה, ומחפש עצות נאמנות במעשיו ובלבו כל יום אשר על-ידי זה יתקרב אל המדה הזו ללמוד את התורה לשמה, אדם כזה, הקב"ה אוהב אותו ומסייע לו ועל זה נאמר מתוך שלא לשמה בא לשמה. וזהו הפירוש בדברי ספרי ששואל על מצות ואהבת את ה' אלוקיך: איך יגיע האדם לזה? האדם טוען: אין לי את ההרגש הזה, מה אני יכול לעשות? האפשר ללחוץ על כפתור ולהרגיש אהבה?! איני יודע איך, תלמוד לומר והיו הדברים

קל לו לאדם והוא קורע את עצמו ללמוד, התורה חודרת עמוק בנפשו. והדבר **תלוי באיכות.** לפום צערא - אגרא. אגרא פירושו שזה נחקק עמוק בנפשו. והקב"ה יודע כמה קשה לו לאדם, והקב"ה אומר: הדבר הזה הוא כמו קנין, כלומר, **אם אתה מתקשה לשבת וללמוד, התורה חודרת בך מאוד מאוד עמוק.** אתה חייב לדעת ולשנן ולזכור זאת.

אכן יסוד זה הוא אחד מהיסודות הנחוצים ביותר **שעל האדם לשנן כשלימודו בא לו בקושי, שיבין שמדובר במתנה. האור החיים' הק' על הפסוק** בחודש השלישי כותב **שהיסוד הראשון הנצרך לו לאדם להצליח בתורה הוא התעצמות,** היינו שלימודו עולה לו בקושי והוא נצרך להתייגע ולהלחם עם העצלות. אמנם יכולים היינו להבין את דברי ה'אור החיים' הק' באופן שטחי בלבד - שצריך לעמול ולהתייגע. ברם אנשים אינם קולטים שטמון בזה יסוד עמוק, והיינו שאתה צריך להגיע אל הקב"ה המונח בתורה. ה'אור החיים' הק' אינו אומר שם שמפני כך אתה צריך התעצמות, כי אם תהיה עצל, לעולם לא תבין את לימודך, וכשהיה לך ביטולים, לא תלמד כלל. לא את זה הוא אומר, כי יותר מזה גלום בדבריו הקדושים. **הלא את הקב"ה המונח בתורה אנו מחפשים, ולכן אם האדם לומד בקלות, אינו מוצא את החלק הזה,** כי הוא עדיין נוגע רק בחלק הלבוש. רק אם קשה לו לאדם והוא נלחם עם יצרו ולומד, הגם שמצד הכמות מדובר היה בזמן מועט, כיון שהאיכות היתה גדולה, כי קשה היה לו ללמוד, לבו משך אותו לדברים אחרים, כבר לא היה לו חשק ללמוד, והוא נלחם עם עצמו ואמר: אני כן לומד עכשיו, הרי הוא חודר לפנימיות התורה, לאור שבה, וכך הוא יכול לזכות אל ה'בלי גבול' שבתורה, אל הכסף והזהב, השדות והכרמים, ולכל הדברים הנסתרים

אמר לו. הלך לשאול בבית המדרש, ואמרו לו: גזלני פלוני אמר לך, כלשון הכתוב (מלאכי ג, ח) היקבע אדם אלוקים.

"ורוצה לומר, מדצרכי הגוף מרובים, לכן במורגל (דבר רגיל הוא) שכשיישוב ללמוד, יודמנו לפניו ביטולים, לכן יחטוף את עצמו בחזקה מבין המון טרדותיו וילך למקום צנוע שאי אפשר לבוא שם עליו ביטולים והבא לטהר מסייעין לו".

קביעות עתים לתורה פירושה: התגנב. ברח לך למקום מסתור והתיישב ללמוד. אמנם ה'תפארת ישראל' מדבר בענין הטרדות והביטולים, אבל ה'שערי תשובה' באורח חיים (קנו סק"ב) פירש כמו כן בשם הגה"ק בעל ה'הפלאה' זיע"א שעל האדם לגנוב מזמנו. אכן כן, פעמים שצריך לגנוב זמן. אפשר לראות לפעמים בשמחה משפחתית, אחד מהגיסיים נעלם באמצע הסעודה, ופתאום, באמצע הריקודים, הופיע מחדש. אף אחד אינו יודע מאין הופיע. הוא פשוט סיים את סדרי לימודו. מה הוא יכול לעשות? הוא זקוק ללימוד התורה שלו כי זהו חייו, ואין לו ברירה כי אם להתגנב וללמוד, כי אם לא יעשה כן, תמיד יהיה לו איזה תירוץ מדוע הפעם אינו יכול ללמוד, כמו שכתב בתפארת ישראל שהאדם יש לו המון טרדות וביטולים, ולכן מוכרח האדם במצבים הרבה לעשות כדבר הזה. הוא יודע שאין לו ברירה כי אם לגנוב זמן לעצמו, פעמים משעות השינה, פעמים מהטרדות, פעמים מדברים אחרים, וללמוד מה שיש לו ללמוד.

תורה שלמדתי באף

כעת נרחיב: הנה יסוד זה שקבע הוא מלשון חטיפה, הוא בכלל היסוד הגדול שאמרנו חז"ל (ילקוט שמעוני קהלת רמז תתקסח) תורה שלמדתי באף היא שעמדה לי. כשאיני

התוספות בלילה קודם שנהרגו על קידוש ה'. הם ידעו שלמחר הם נהרגים על קידוש ה', ובאותו לילה למדו את סוגיות הקשות ההן, ולמחרת באמת נהרגו. וכן מסופר על ה'פני יהושע' שישב והגה בתורה בלילות החורף ולא היה לו במה להסיק את התנור בביתו, ומגודל הקור קפאו השערות מסביב לשפתיו עד שלא היה יכול לפתוח את פיו, והשמש היה מביא לו מים חמים להפשיר את שערותיו כדי שיוכל להמשיך בלימודו. וכן מסופר על ה'ט"ז' שטבל את קולמוסו בדם היוצא ממנו וכותב על הקיר את חידושי תורתו, כי לא היה לו לא דיו ולא נייר.

אלה הן דוגמאות של תורה שלמדתי באף במדרגות כאלה שאין לנו השגה בהן, וכמותן יש סיפורים בלי סוף על צדיקים וגדולים שמסרו את נפשם ללימוד התורה. אבל לא רק זה נקרא תורה שלמדתי באף. טעות היא לחשוב שרק זה נקרא תורה שלמדתי באף, והחשוב כך, אינו מעלה בדעתו שהסוגיא קשורה אליו.

פושט צורה ולובש צורה

וכן הוא לגבי הסיפא של אותו מאמר **חז"ל:** היא שעמדה לי. הנה ראיתי מובא שהגאון **רבי ברוך בער לייבאוויץ** זצ"ל **בעל ברכת שמואל** אמר בשם רבו **הגר"ח מבריסק** זצ"ל שמספרי **בעל שאגת אריה** זצ"ל אפשר לראות את חשיבות לימוד התורה מתוך הדחק, כי כשחיבר את ספרו שאגת אריה היה בוואלאזין והיה סובל מרעב ומחסור, וכשהוציא את ספרו, זה עשה רעש גדול אצל הלומדים. לעומת כן, כשחיבר את ספרו טורי אבן, כבר היה אב"ד מיץ, שם החזיקוהו עשירי העיר וחיברו מתוך עושר והרחבה, ולכן אין לדמותו לחיבורו הראשון.

שבתורה, והרי הוא זוכה לאור גדול. **לכן מוכרח האדם לפעמים להתגנב מדי פעם בזמנים קשים.**

בימים ההם ובזמן הזה

הנה האדם מן השורה שטרוד על המחיה ועל הכלכלה... יש לו ברוך ה' משפחה, יש לו ברוך ה' שמחות מהמשפחה המורחבת, יש לו טרדות מזדמנות... חולפת לו מחשבה במוחו לכל הפחות פעם בשבוע - נראה לי שהיום לא אוכל לבוא ללמוד עם החברותא. פעמים שזה קורה לו גם פעמיים בשבוע, אבל לכל הפחות פעם בשבוע. ופעמים הרבה הוא אומר בלבו: לא נראה לי שזה בכלל יעבוד היום. הוא עדיין מסתפק אם להודיע לחברותא רק בעוד שעה כשהדבר כבר יהיה לו ברור, או שיודיע לו כבר עכשיו.

דבר זה מציאות הוא. אכן **אם האדם אומר לעצמו:** הבה נראה מה נוכל לעשות, בא נראה **מה אפשר לעשות כדי שזה יעבוד.** נזיז את שאר הדברים לכאן ולכאן ונוכל ללמוד... **הנה הדבר הזה הוא אחד מהאופנים החזקים ביותר של התעצמות בעסק התורה.** צריך להתרגל שיגיעה בעסק התורה, **תורה שלמדתי באף, יש לה צורות הרבה.** צריך להבין זאת. אין לה צורה אחת בלבד. בדרך כלל יש לנו את ההסתכלות הישנה שתורה שלמדתי באף יש לה צורה אחת בלבד, זו של התלמיד חכם המופלג שיושב בשעות הקטנות של הלילה ומתייגע בתורה ומחדש חידושים במסירות נפש עצומה. אנו חושבים שזוהי צורתה היחידה, למה? כי אנו שומעים סיפורים כאלה, ויש בוודאי סיפורים כאלה.

כך מובא **בספרים**² שהדיבורים הארוכים בתוספות בפרק מרובה נתחבר על-ידי בעלי

ג. כן מסופר בספרים רבים, ראה לדוגמא 'דברי תורה' - מונקאטש (ה, לא).

באף. יש לנו זאת כפול שמונה בתחומים אחרים, יש לנו היום עיכובים אחרים שלא היו מעולם. אכן כן, **בימינו מגיעים לו לאדם מפריעים מכל הצדדים. ועל האדם לציין זאת ולהבין שזהו הרעבון של פעם,** זהו הקפאון של פעם. **מדובר באותו קפאון, רק בצורה אחרת. זה יכול להיות רוב הטרודות** שיושבים לו לאדם על הראש ובאמת מבבלים אותו עד שאינו מצליח להתרכז. אתה מדבר אתו על ללמוד ולחדש ולהתייגע, אבל הוא לא מצליח לשבת אפילו לשתי דקות. מוחו מתפזר למאה מקומות.

אחד המרבה ואחד הממעיט

זהו אחד מהאופנים של תורה שלמדתי **באף, ריכוז המוח.** באמת קשה ומר **להתנתק מהכל.** בתחילה להתנתק באופן גשמי ולהתיישב עם הגמרא, ואח"כ להלחם עם עצמו שהמוח יהיה נוכח, שיבין את הקושיא ואת התירוץ. וכבר יתכן שילמד האדם משנה אחת בלבד, אך כיון שעבר באותו יום מה שעבר, וכדי ללמוד אותה, הוצרך להלחם בכל כוחו כדי ללמוד אותה, דומה הוא לאחר לימודו למי שלמד שלוש שעות באמצע הלילה. **הקב"ה הרי יודע מה שבלב האדם.**

אכן זהו הפירוש אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לשמים (מנחות קי, א). התורה מודיעה לנו שאין זה תלוי בכמות. זה תלוי בלב. וכשהאדם בא ואומר: שילכו לכל הרוחות כל הדברים שקרו לי היום, אני רוצה לשקוע עכשיו בתלמודי, ואע"פ שאין נראה לי בדרך הטבע שאוכל ללמוד עכשיו, בכל זאת אני הולך ללמוד. הנה מה הוא עושה עכשיו? **הוא לומד תורה באף. וזה מה שמגין עליו מן החטא.**

אכן בדרך כלל אנו מייחסים המאמר תורה שלמדתי באף למושגים כאלה - שאגת אריה, טורי זהב, פרי מגדים. אך אין זה אמת, כי היא שעמדה לי, אין כוונתו רק שהאדם זכה לחבר ספר העולה על שולחן מלכים ונהפך לנכס צאן ברזל. זהו דרגה אחת. אבל **אנו הרי לומדים תורה כדי להגיע לדבקות בהקב"ה, ולכן אם זכה אדם שנתקיים בו תורה מנא ומצלא והוא ניצל מן הנסיון... הוא יודע היטב שהתורה הצילה אותו היום...** היה לו הכוח לעשות את ההחלטה לסור מן הרע. אין הוא יודע מאין שאב את הכוח, אבל זו המציאות, הוא בחר בטוב כשנודמן לו נסיון, והוא יודע היטב שפעמים הרבה הסיפור נגמר אחרת. על זה אומרים לנו חז"ל: אם למדתי תורה באף, זה חלחל בך עמוק. תסתכל! זו מציאות. בחרת בטוב. איך עשית זאת. משתולל כאן יצר הרע, ואתה בעצמך יכול להעיד כמה היצר הרע קשה ומשגע אותך ומטריף עליך את דעתך לעשות דברים נוראים כאלה. איך היה לך הכוח לעצור? בדרך כלל כשהאדם מזדקן קצת, כוחותיו נחלשים, ואם כן הסברא נותנת שתזניח קצת. או נאמר בלשון אחר: כבר היית מורגל. **איך היה לך כח ללכת כנגד ההרגל שלך? התשובה היא שהתורה יש לה כח.** אבל איזו תורה? תורה שלמדתי באף.

תורה שלמדתי באף פירושה **שהאדם מתגבר על הדברים המעכבים אותו מללמוד.** כל אחד יש לו רשימה של דברים שמונעים אותו מללמוד תורה. אנחנו ב"ה אין לנו את ההתמודדות עם הקור עד שהשערות מסביב לשפתיים יקפאו, אין לנו אותה עניות עד כדי רעבון, אין לנו בדרך כלל את המושג של קידוש השם באופן שהאדם יודע שמחר הוא יוצא להריגה, אין לנו אותה תורה שלמדתי באף שהיו בכל הדורות. אבל **בוודאי יש לנו תורה שלמדתי**

לא יום ולא לילה

ביאור זה בקביעות עתים לתורה אינו דרך דרש, אלא דרך פשט, כי כשאין לו לאדם כח זה להתנגב, אף את הקביעות האחרת אין לו. אולי בעבר זה היה אפשרי, אז התגורר לו האדם בכפר, ולא היה לו שום דבר חוץ מפרותיו החולבות, ולא כל-כך קשה היה לו לבוא לפנות בוקר ללמוד. אבל בימינו שבמשך עשרים וארבע שעות יש לו לאדם ביטולים הרבה... היינו אומרים כך: הרבה אנשים יש להם איזה קשר גם עם בני מדינה אחרת. אולי לא כל יום הם משוחחים אתם, אבל מדי פעם... יוצא איפוא שהאדם מקבל שיחות גם באמצע הלילה ומטפל בעסקיו בשעות שאינן שעות. פעמים הרבה שומעים מאדם שאומר: אינני יכול לקום בבוקר מוקדם, זה לא אפשרי, כי אני צריך להמתין עד שתיים בלילה, רק אז אני יכול להתקשר לבני חוץ לארץ... ורק אחת מאלפי דוגמאות היא למציאות של ימינו שבה האדם מוקף בחבילות טרדין יום וילה. ורק כשהאדם מתנתק מהדברים האלה, הוא יכול להגיע לאיזו קביעות. בלי זה לא יתכן שתהיה לו קביעות.

וכשהאדם עושה כן, יידע שזה מה שנקרא תורה שלמדתי באף. ביום שחלפה בך המחשבה שהיום לא תוכל ללמוד, וכבר החזקת את הטלפון ביד להתקשר לחברותא הודיע לו שאינך יכול להגיע, ובסוף החלטת שאתה מזיז דברים אחרים וקדימה ומוותר על דברים אחרים כדי שתוכל לעמוד בקביעותך, תדע לך שאז הבאת לעצמך קנין התורה, דביקות, אהבת ה', מגנא ומצלא, דברים נפלאים מאוד, כי התורה חודרת בך עמוק מאוד מאחר שאתה נלחם ללמוד אותה.

לרבות תלמידי חכמים

כך הוא אצל כל אחד, ולא רק אצל בעלי

הבתים. אף אברך הכולל נמצא באותו נסיון ואף הוא יש לו אותם כללים. חבל שמדברים תמיד בסגנון כזה כאילו קביעות עתים לתורה שייכת לבעלי בתים בלבד. מדברים על קביעות עתים כי **חז"ל** (שבת לא, א) אמרו שזה מה שישאלו למעלה בשמים האם קבעת עתים לתורה, אבל זה כולל בוודאי גם את אברכי הכולל. תארו לכם שאברך הכולל מגיע לשמים ושואלים אותו: קבעת עתים לתורה? והוא נפגע - סליחה! אני אברך כולל, מה אתם שואלים אותי האם קבעתי עתים לתורה? והתשובה היא שהכללים הם אותם כללים. **הכללים הם שהאדם צריך לדעת שיש לו זמנים שבהם הוא עוסק בתלמודו חוק ולא יעבור.** ואם זמני לימודו הם שלוש שעות בבוקר ושלוש שעות בערב, אלה הן עתותיו הקבועות.

ואף הוא יש לו אותו נסיון. יום אחד אינו יכול להגיע כי צריך שמישהו יקח את הילד לרופא. אשתו אינה יכולה לקחת אותו כי היא עובדת. "מדוע אשתך עובדת?" - "כי אם היא לא תעבוד, לא אוכל להישאר בכולל. היא לא יכולה להחסיר" - אה, ואתה כן יכול להחסיר?" - "אבל מה אעשה?" - "איני יודע". הוא מתחיל להבין את חוסר ההגיון שבדבר, ולאחר כמה רגעים הוא מכריז: "אם כן, כן אבוא היום בכולל. אולי אשלם למישהו שיקח את בני לרופא". ושוב הוא מתחיל להתלבט. זה נראה לו הזוי - "לשלם למישהו?! ראשית, אני אברך כולל ואין לי כסף מיותר, שנית, מי יעשה לי את הטובה המשונה הזאת?".

כך ממציאים פתרונות משונים

אכן באנגלית יש אמרה שכאשר האדם נמצא במצב משונה, הוא ממציא פתרונות משונים. המצוקה שבה הוא נמצא, גורמת לו לחשוב מחוץ לקופסא ולהמציא פתרונות שבדרך כלל אינם עולים ברעיונם

אחרת, ולכן ממצאים פתונות שונים ומשונים.

דברים החשובים באמת

וכשיתבונן האדם בעצמו, יראה שבנוגע לדברים החשובים אצלו ביותר, אף פעם אינו מוותר. הוא מזיז כל דבר ומשלם מחירים, ועליהם אינו מוותר יהיה מה שיהיה. אפשר לראות זאת הרבה כשמגיע לדברים שעולים כסף. אנשים שאין להם פרוטה ונהנים מן הצדקה, בתחומים מסוימים הם חיים ברחבות. איננו נכנסים עכשיו בסוגיא אם הגון הוא אם לאו, אך אנו מביאים מזה ראייה לדידן, כי אותם אנשים הגם שהם מצמצמים בכל דבר, כי יודעים שאין להם כסף, כשמגיע לאותם תחומים אינם רואים את ההצמצמות כאפשרות. למשל, יש משפחות שאצלם בגדי הילדים חייבים להיות כשל המשפחות החשובות בישראל. זהו אל"ף. מה נצטרך לעשות בשביל כך? זה כבר לא משנה. דבר ראשון הילדים צריכים להיות לבושים כבני ובנות מלכים. אח"כ כבר נראה איך ומה. וסיבת הדבר, כי אצלם במוח נקבע שאין אפשרות אחרת.

האמת שבימינו נקבע כך לגבי הרבה מאוד דברים. הלא תראה שבימינו, על אך שרבים רבים אין להם פרוטה לפרוטה, אין כמעט אנשים שרעבים ללחם. כולם אוכלים בלי עין הרע בשפע רב. מה הסיבה? הסיבה היא שנקבע במוחם של בני אדם שבתחום המזון לא נוגעים. מזה אין מורידים. ממשיכים ויהי מה. וכך הוא בהרבה דברים. הנה לא תמצא בימינו ילדים שהולכים עם טלאים. כמה שנים עברו מאז שהילדים הלכו עם טלאים תפורים במכנסיים? היום לא תמצא אף אחד. כולם נעשו היום בעלי בתים חשובים.

של בני אדם. פעמים שאתה שומע שאחד עשה איזה דבר משונה. אתה מתפלא: מה קרה? וכשאתה שומע שיש לו ילד בבית החולים, אתה נרגע - עכשיו אני מבין. אף כאן, האדם מבין שהוא צריך לקבוע עתים **דווקא בגלל הימים שבהם יש לו תירוץ הגונים**. הוא שואל: "אבל מה אעשה? הרי אין לי ברירה!" - "אה, כשאת ברירה, עושים דברים מעניינים, דברים מאוד מעניינים, כי אין ברירה, צריך להגיע כל יום".

הרבה פעמים מתפעלים. רואים אחד מהאברכים בכולל שתמיד מגיע מבלי לחסר אף פעם ומתפלאים - אמור נא! אין לו משפחה עם ילדים? מה הסיפור אתו? למה לי קורה פעמיים שלוש בשבוע שאינני יכול לבוא, והוא מגיע כל יום? הוא נראה כמי שאינו מעלמא הדין. הוא מגיע לו כל יום עם שלוות הנפש כאילו אין כלום בעולם. כעין זה יש שמתפלאים על זה שבא כל יום בזמן למנין הקבוע ואף פעם אינו מחסר, או על זה שבא כל יום לשיעור בערב. איך יתכן? אולי הוא מלאך? אולי אשתו מלאך? מה הסיפור כאן?

ופעמים הרבה **חלק מהתשובה הוא שבמוח הוא קיבל החלטה נחושה** (ובדרך כלל מדובר גם בהחלטה נחושה של אשתו) **שהדבר הזה הוא לפני הכל, הוא עומד בראש סדר העדיפויות. אבל באמת, לא רק בעשרת הימים הראשונים מתחילתו של המחזור החדש של הדף היומי. גם עכשיו כשכבר אוחזים עמוק בפנים, עדיין זה אצלו לפני הכל. ובגלל כן, הוא עושה הרבה דברים משונים. אכן אינך יודע איך הוא הגיע היום. לו היית יודע, היית מתפוצץ מצחוק. אין לך מושג מה הוא סיבב ואיזה פתרון הוא המציא הכל כדי שיוכל לבוא היום. אל תחשוב שאין לו אשה וילדים. יש לו, אבל הוא והם יודעים שאין שום ברירה**

העצה/הפתרון/הגאולה בשבילי באה מן הרוחניות. אין אדם שומע לי ומפסיד. יכול הייתי ללכת עכשיו לבנק, ותחת כן לאן הלכתי? הלכתי אל הגמרא. בין כשהאדם אינו מבין את מה שהוא לומד, בין כשהוא בצער, בין כשהוא בעת צרה, ובין כשהוא צריך לעשות את ההחלטה לבוא ללמוד היום את סדרו הקבוע ולא ללכת למקום חשוב מאוד. שורש הדבר אינו קביעות התורה, אלא **השורש הוא שאני בוטח בה' שאם הוא מצוה ללכת לרוחניות כדי להיושע, זוהי הדרך להיושע.**

וכיון שכן, צריך לדעת שאין זה תלוי בכמות. הנה יש שהאדם אומר: מה אני כבר הולך להספיק? מה לימוד של חמש דקות יועיל? אינך מבין. הדבר תלוי בהחלטה שקיבלת במוחקך. וככל שעושים את זה, מרגישים את זה יותר, וזה נעשה חלק מההרגל של האדם. הוא נעשה רגיל לחשוב **זוהו הדרך להתקדם.** אם הרופא אמר כך וכך, **מה שאני יכול לעשות בשביל זה, זה ללמוד תורה.** האדם עושה שבת שבע ברכות וכבר הפך את השכונה למצוא דירה למחותן ועדיין לא מצא. הוא מרגיש אבוד לגמרי. כבר יום רביעי ועדיין אין לו דירה. כבר חיפשת? הפלא ופלא! עכשיו תמשיך לחפש, אבל לא שם, אלא בספר. כמה שאתה מרגיל את עצמך כשאתה נתקל בפינות כאלה להתיישב ללמוד מתוך הבנה שזה מה שיביא לך את הפתרון ואת הגאולה, **אתה מגלה בדעתך שאתה בוטח בה', ומבין שבתורתו יש הכל,** שדות וכרמים ודירות. **כך האדם מתקשר בריבונו של עולם, וכך הוא נעשה מקדש אשר הקב"ה יכול לשכון בו.**

אכן בעלי בתים חשובים קובעים עתים לתורה. **ובשהאדם באמת מחליט כן בלב ועושה דברים משונים כדי לעמוד בקביעותו,** עליו לדעת: ראשית, **שזה תורה שלמדתי באף, שנית, שהקב"ה יעשה לו ניסים ונפלאות, כי כל המקיים את התורה מעוני, סופה לקיימה מעושר.**

ובכן, **טרדות הן אופן אחד של קושי, חוסר הריכוז הוא עוד אופן, ועוד יש שאין האדם מבין את לימודו, וכן יש שהאדם עייף ותשוש, או שאין לו את החברותא המתאימה, או שהוא מבולבל מהרבה דברים שרובצים עליו ואינו יודע מה קורה אתו בכלל.** אכן כשאדם כזה מוציא ספר מהארון ולומד כמה דקות כדי להתחבר לקונו... לא מעניין אותו עכשיו שום דבר... הוא אומר. פעמים שהוא אומר מזמורי תהלים שהם כנגעים ואהלות... בוודאי צריך לנסות ללמוד, אבל אם אין לו ברירה, הוא אומר: הבה נלמד עכשיו לשום לימוד - תהלים. האדם לומד חומש או ספר חסידי. מה שהוא מצליח ללמוד, **התורה שלמדתי באף נמדד בקושי שיש לו לאדם מחמת מצבו שבו הוא שרוי, ובכוח דבר זה לקרב את האדם אל הקב"ה ולקבל את הקב"ה בעצמו.**

אין אדם שומע לי ומפסיד

לסיום: מושג זה שכאשר האדם שרוי במצב שאין לו לאן לפנות ומחליט שהפתרון הוא ללמוד דף גמרא וכך הוא עושה, הרי זה מהיסודות הכי נחוצים של בטחון. תגדיר זאת אצלך במוח. ומדוע הוא כן? **כי אתה מרגיל את עצמך במוחקך -**

לע"נ

הרה"ח ר' נחום מרדכי בן ר' חיים ז"ל
נדבת הר"ר משה חיים גרינפעלד הי"ו

יום חמישי פרשת תרומה ו' אד"א תשפ"ד

המניעות והעזר למתחזק בעבודת ה'

קביעות עתים לתורה - שיעור ח'

אמרו הבא ליטהר מסייעין אותו, והיכן הסיוע? אינני רואה אותו. מה הפשט שהאדם מקבל על עצמו. הוא מתחיל, הוא משקיע יגיעה, ובסוף מגיע לקראתו ההיפך הגמור של מסייעין אותו. יותר מזה, הרי עוד אמרו חז"ל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ, וכאן האדם מקבל על עצמו עול תורה כשהוא דוחק הכל הצדה, ולמעשה הוא מגלה שרק העמיסו עליו עול דרך ארץ.

השאלה במקומה, כי כך הם באמת פני הדברים, כל פעם שהאדם לוקח את עצמו ברצינות, באים לו דברים כאלה, והשאלה היא: מה עושים עם אותם מאמרי חז"ל שאומרים להיפך ממש?

סתירת זקנים בנין

אכן בבואנו ללבן את הסוגיא, עלינו ליתן תחילה שם לסיפור. מה שם הסיפור? השם הוא מניעות. וכל הצדיקים כבר דיברו מזה, כפי שנראה להלן, שכל פעם שהאדם רוצה לקחת את עצמו ולהתחיל לעסוק בדברים שבקדושה ולהתקרב אל ה', יבוא כנגדו מניעות חזקות שיערערו אותו לגמרי. ואדרבה, סימן נפלא הוא. זה מראה שמדובר בקדושה, ולכן נשכב הבעל דבר לאורך ולרוחב כדי למנוע אותו. אולם השאלה הגדולה היא: איך שתי הסוגיות

חכם שואל כענין

בעודנו בלימוד ענייני קביעות עתים לתורה, נשאלנו בכתב על-ידי אחד המקשיבים שאלה מאוד יסודית הנוגעת באופן מיוחד למי שרוצה להתחיל לקבוע עתים לתורה הן מצד הזמן והן מצד ההתמדה, וכן היא נוגעת למי שמקבל על עצמו קבלה חזקה לשפר את סדר יומו, והרי היא נוגעת ביסודות חזקים של היהדות.

הלה שואל כך: כל פעם שאני קובע לעצמי סדר לימוד, לאחר תפילה ובקשה מה' כמובן, אחרי שנים או שלושה ימים מזדמנת לי איזו פרשייה חדשה, איזה חידוש של היצר הרע שלא היה באפשרי להעלותו בדעתי ומערער את הכל. עכשיו שוב קיבלתי על עצמי ו...אודך. שוב זה קרה. במשך כמה ימים התחלתי את היום בשעתיים של לימוד. התפילה היתה אחרת, העבודה היתה אחרת, הכל קיבל פנים חדשות. היו לי ימים נפלאים שבהם נשמתי זרחה. אבל היצר הרע לא טמן את ידו בצלחת. הוא העיר איזו פרשייה ישנה שגרם לי להישאר ער כל הלילה ולהשקיע כוחות נפש מרובים, ולמחרת לא יכולתי לפתוח ספר יהודי, ואח"כ נהייתי כל-כך טרוד באותה פרשייה שאיבדתי לגמרי את קביעותי.

הוא ממשיך וכותב שהדבר מעורר בו תמיהה עצומה - חז"ל (שבת קד, א) הרי

עוולה. למשל, הזכרנו כמה פעמים את דברי ה'קדושת יו"ט' בתחילת פרשת תרומה. הוא מביא מה שאמר שמעון העמסוני: כשם שקיבלתי שכר על הדרישה, כך אני מקבל שכר על הפרישה. ומבאר שבכל מצות עשה יש לפעמים שהקב"ה רוצה שתקיימנה באופן של שב ואל תעשה. ומביא לזה דוגמא במי שפועל לבנות בית כנסת ולקיים ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, אך רואה שהדבר הולך להדליק את אש המחלוקת, כי אז רצון ה' שיקיים ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם על-ידי אי בניית בית הכנסת. אם רצון ה' הוא שלא תבנה את בית הכנסת, אזי לא די שאתה מקיים רצונו על-ידי אי בניית בית הכנסת, אלא אתה אף מקיים על-ידי כן ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם.

נמצא שכאשר האדם עושה דבר שבעצם הוא טוב, אבל על הדרך אחרים נפגעים ממנו וכדומה, אז באמת יש לו ספק, והרי **הוא זקוק לעצתו של אדם גדול, וכן הוא זקוק להתבטלות ולתשובה כדי שיוכל לאמוד אם הוא מקיים עכשיו מצוה או להיפך,** כי אפשר שהקב"ה רוצה ממנו שיעצור מפעילותו ובגלל כן שולח לו את המניעות, ובוודאי זכות גדולה יש לו, אם לא כן, לא היה הקב"ה שולח לו את המניעות, והיה מתקיים בו ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו, והיו שופכים לו כסף, כפי שרואים הרבה פעמים שכאשר האדם הולך באמת עקום ואינו עוצר בכלל לחשוב מה הקב"ה רוצה, אין לו שום מניעות. למה? כי די לחכימא ברמיזא אמרו. אם אינך חכם, מה יש לי לשלוח לך רמזים וממילא לא תשים לב אליהם. נשפכים שם כסף. שפע שמגיע מהצד השני. אנו רואים בתי כנסת שיהודים יראי שמים כל-כך נלאו לבנותם, ומנגד, בתי כנסת שנבנו חיש מהר ולא היה חסר להם כסף. הכסף נשפך שם לרוב...

הולכות יד ביד? מקופיא נראה שסוגיית המניעות וסוגיית הבא ליטהר מסייעין אותו, וסותרות זו את זו. האם הבא ליטהר מקבל שתי סטירות (פעטש) הגונות או שעוזרים לו והדברים מתחילים לנסוע ולהתקדם באין מפריע?

ושאלה זו קיימת לא רק כשהאדם לוקח את עצמו ללימוד התורה, אלא גם כשהוא רוצה לעשות איזה דבר טוב, כגון לעסוק בקירוב רחוקים, והנה הוא מגלה שבכל מקום שהוא מניח את אצבעו - הוא נוחל כשלון. פעמים שיש לו לאדם איזה רעיון נפלא להתחיל לערוך כינוסים שבהם יעוררו את בני האדם לעשות גדרים וסייגים ולהתנהג בטהרה, או להקים בית כנסת... איזה פרשיות הוא עובר... פתאום הוא מגלה שאין פועלים והעלויות גבוהות פי כמה ממה שחישבו מראש... כולם יודעים מזה. מי שביקש אי פעם לעשות איזה דבר טוב ולהביא יותר השראת השכינה בעולם, יודע היטב על מה מדברים, ובמוח חולפות כל העת מחשבות האומרות: אולי אינני עושה את הדבר הנכון? אם אני מקבל כאלה סטירות, מדוע לא אבין שזה סימן מן השמים שלא לעשותו? כמה סימנים עוד יצטרכו להראות לי? די לחכימא ברמיזא! ביום הראשון נחלתי כשלון, ביום השני נחלתי כשלון עוד יותר גדול. מדוע לא אחליט כבר להבין את הרמז ולסגור את העסק?

דבר המוטל בספק - עליו הראיה

ובכן, בטרם נבוא ליישב הסתירה בין סוגיית המניעות לבין סוגיית הבא ליטהר מסייעין אותו, צריך להבהיר שבאמת הדבר תלוי. **אם האדם עוסק באיזה דבר שמוטל בספק אם הוא עולה לרצון לפני ה' או לא, אז באמת יכול הוא להסתפק אם המניעות באות לו מצד היצר או שהן באות מן השמים לרמוז לו שיבין שהוא עושה**

בעולם, החלטתך היא לצאת במלחמה... יש הרבה מאוד אנשים שאינם קולטים זאת... כשהוא מחליט להתחיל לקום לפנות בוקר או שהוא מחליט להצטרף לאיזה שיעור, אין הוא קולט שהוא יוצא למלחמה. אילו היה קולט, אולי היה אומר: לא! איני רוצה. אכן זוהי טעותו. לקבל על עצמו דבר שבקדושה באמת, פירושו לצאת למלחמה. זהו פירושו. תהייה מניעות, והחלטתך היא להלחם עם הצד השני. אינך צריך להוציא זאת מפיו, כמו שאמרנו חז"ל שאין לו לאדם לומר גירא בעיניה דסטנא, כי זה עלול להזיק לו. אבל לחשוב כן, אתה יכול, כך המהרש"א כותב שם, ואתה לא רק רשאי לחשוב כך, אלא במדה מסוימת אתה חייב לחשוב כך, כי אם אינך חושב שאתה נלחם עם היצר, אינך קולט במה מדובר.

עכשיו שאתה מבין שזה מה שאתה עושה כשאתה מקבל על עצמך לעסוק בדבר שבקדושה, אתה מבין שזהו פירוש הבא ליטרה מסייעין אותו - מסייעין אותו להילחם. לא שלא תהיה מלחמה. זה צריך להיות לו ברור לאדם. מלחמה תהיה, זה דבר פשוט. הסטרא אחרא קנה כאן שביתה בעולם, כי זה חלקו, כידוע שיעקב נטל את העוה"ב ועשו את העוה"ז. עשו אומר ליעקב: אל תבוא הנה, זהו השטח שלי.

וימאן אדום נתון אותו עבור בנבולו

הנה מה קורה אם אחד מחליט ביום בהיר אחד להרחיב את ביתו בתוך שטחו של שכנו, ואף ששכנו עומד וצוחק: זה השטח שלי - הוא אומר ששאל דעת תורה. יש לו איזה נייר שכתוב בו שאין השטח שייך לשכנו אלא לו. אבל כל בר דעת יודע שתפרוץ כאן מלחמה. אתה בטוח בצדקתך, אני שומע, אבל אל תצפה לרגע שלא תפרוץ כאן מלחמה. ברגע שתתחיל לבנות, הלא יבוא בכל הכוח למנוע אותך...

סימן טוב לעסק טוב

עכ"פ לעניננו, עד כאן יכול האדם להסתפק שמא המניעות באות לו מן השמים לרמז לו שאינו פועל נכונה, רק כשיש מקום להסתפק שמא אין מעשיו רצויים, אבל כשאין מקום להסתפק בזה, כגון שלקח את עצמו ללימוד התורה... הוא התחיל לקבוע עתים, או התחיל לעשות טוב לאחרים... הרי אז אין צריך להיות עילוי גדול להבין שהוא עושה דבר נכון. אמנם פעמים שהמתחיל עדיין יתכן שיהיו לו ספיקות גם בזה, אבל כל הרואה יאמר לו שהוא עושה דבר נכון. אתה מקיים אחת ממצוות התורה, ולוואי שתצליח. ואם רואה אתה שיש לך מניעות, המניעות אינן מוכיחות לך שאין זה דבר נכון, אלא אדרבה, הן באות תמיד כשמתחילים לעסוק בדברים שבקדושה.

עד כאן ההקדמה. ראשית עליך להיות בטוח שזה דבר מצוה, ולא רק שזה דבר מצוה, אלא גם שזה הדבר הנכון בשבילך ושעכשיו הזמן הנכון לעשותו. כיון שהאדם יודע שמדובר בדבר הנכון, ובדרך כלל זה די ברור, אזי הוא יכול לשאול את השאלה - איך שני אלה הולכים יחדיו? מצד אחד יש מניעות ומצד שני הבא ליטרה מסייעין אותו...

מסייעין אותו במלחמה

אכן התשובה היא שכאשר האדם מתחיל לעסוק בדבר שבקדושה, אם הוא באמת מתכוון לשם שמים, אם הוא באמת רוצה לקדש את עצמו ואת העולם, בוודאי תהייה לו מניעות גדולות, כי היות שהוא עושה פעולה לדחוק את הסטרא אחרא, הסטרא אחרא נעמד כנגדו. והיכן מתקיים הבא ליטרה מסייעין אותו? פשוט מאוד. כשאתה מחליט לקבל על עצמך דבר שבקדושה ולהתמיד בו ולחולל שינוי

- **דע לך שמסייעין אותו לחזור ולעלות על** הסוס. מסייעין אותו אין פירושו שלא תהיה לך מלחמה, אלא **שבתוך המלחמה, תקבל סיוע.** מלחמה לוקחת זמן. כן? לצערנו יש כמה מלחמות היום בעולם. רק אנשים טיפשים חושבים שמלחמה לא לוקחת זמן. מלחמה פירושה שיש שני צדדים, ומי שחושב שהצד השני אין לו כח - נידון לכשלון. ניקח כדוגמא את רוסיה ואוקראינה. בהתחלה חשבו שתוך שני ימים הרוסי יכבוש את כל מדינת אוקראינה. למה לא? אז נודע שכל המדינות שולחות כלי נשק משוכללים לאוקראינה, ואז תלו כולם תקוותם בכך שאוקראינה תשתמש באותם כלי נשק ויהדפו חיש מהר את החיילים הרוסיים עד האחרון שבהם, ואז התברר שהרוסים אינם כה חלשים. כך כל פעם מגלים שהצד השני יותר חזק מכפי שחשבו. כך הלוך ושוב. ואין המצב פשוט בכלל.

כשאתה נלחם עם היצר, אין זו מלחמה פשוטה. ליצר הרע יש כח של מלאך, ואינו מסכים שתלמד. אתה יכול להראות לו כל מאמר חז"ל שאתה רוצה בענין החובה לקבוע עתים לתורה, זה פשוט לא מדבר אליו. הן מדובר במלחמה הגדולה כמו שאמר **החסידי** לזה שחזר מהמלחמה (חובת הלכות שער יחוד המעשה פ"ה). מלחמת רוסיה ואוקראינה היא המלחמה הקטנה, מלחמת היצר היא המלחמה הגדולה.

אבל מה? התורה כבר אומרת: כי תצא למלחמה על אויבך וראית סוס ורכב, ואתה מתחיל לירא כי אתה רואה כמה הוא חזק ואתה רואה את הצלחותיו... הנה איך זה הולך במלחמה? נבהלים מההצלחות של הצד השני. ככה זה הולך. כך מבארים **חז"ל במסכת סוטה** את **הפסוקים** המדברים בענין מלחמת מצוה. מה הבעיה הגדולה במלחמה? שהמורל נופל כי רואים את ההצלחות של הצד השני. זהו מהותה של

כשהאדם קם ואומר: רבותי! הולכים ללמוד מעתה כל יום שתי שעות ברציפות ובנעימות ובהתלהבות... הלו! אתה נכנס כאן לשטחו של מישוה. לרגע אחד אל תצפה שהוא לא יגיד לך כלום. אל תחשוב שהוא יכופף את ראשו ויברח. זה הולך ככה. **אכן בתוך המלחמה דע לך שהקב"ה מסייע לך.** הקב"ה רוצה שתנצח במלחמה, והוא יודע שאתה זקוק בכל עת לסיועו. **אתה צריך את סיועו כל פעם שאתה נופל שתוכל לחזור ולקום,** וכמו שאמר הרה"ק מקאברין זיע"א שבוחנים את האדם בעבודת ה' כפי שהיה נהוג בדורות קדומים לבחון את האדם אם הוא ראוי לשרת בצבא. מושיבים היו את האדם על סוס פראי שמפיל את רוכבו ואומרים לו: הבה ונראה אותך רוכב עליו. הוא היה מתיישב על הסוס, וכמצופה היה נופל ממנו תוך רגעים ספורים ונחבט בארץ, ואם היו רואים שהוא קם וחוזר ועולה על הסוס, היו יודעים שהוא ראוי לשרת בצבא. **כך בוחנים את האדם בעבודת ה'.** הוא מתיישב לו על הסוס, הוא הולך לקבוע עתים לתורה, א מחיה, ופתאום הוא מקבל כזו מכה שלוקח לו זמן עד שהוא מתעשת ומתחיל לחבוש את פצעיו.

כי תצא למלחמה על אויבך

אכן כן, פעמים שהחבטה שקבלת כה חזקה, זה לא נגמר בכך שבאותו יום לא למדת את סדרי לימודך, אלא היית אז בבלבול ובחושך כה נורא, שעד שלושה ימים לא נזכרת בכלל שקיבלת על עצמך לקבוע עתים בתורה. נכנסת לעולם מסוג אחר לגמרי. הוא נמצא בבית החולים, הוא שקוע באיזה סכסוך. פתאום הוא תופס את עצמו - רגע אחד! הלא קיבלת על עצמי בקבלה נחושה לקבוע עתים לתורה!

אה! בדיוק על זה מדבר הרבי מקאברין

וסיבת הדבר, כי הנה בחובת הלבבות שער הבטחון פרק א' מבאר בכמה שורות משמעות המלה בטחון, שכאשר הקב"ה מבטיח לך משהו, תאמין שיקיים את הבטחתו. זהו הא"ב של בטחון, שתתן אמון* בהקב"ה ותאמין שאם הבטיח - יקיים. אם הקב"ה הבטיח שיתן לחם לכל בשר, אתה יודע שעליך לבטוח שלא יחסר לך מזון. ומשם למדנו שאם הקב"ה לא הבטיח לך שיקרה הדבר שאתה רוצה שיקרה, איך אתה יכול לבטוח שזה באמת יקרה? אולי לא? אמנם כן, ה'חובת הלבבות' מוסיף שם שהאדם יכול לבטוח שהקב"ה יטיב לו בכל עת, כי גם על זה הבטיח הקב"ה כמו שנאמר טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו. בכל אופן, הבטחון משמעותו פשוטה - אם הקב"ה הבטיח לי משהו, אע"פ שאיני רואה עכשיו בדיוק איך זה יקרה, אני מאמין שבוודאי יקיים את הבטחתו ואיני מסתפק בזה אף לא לרגע אחד.

ומעתה אם הקב"ה מבטיח שהבא ליטרה יסייע אותו (כי חז"ל לומדים זאת מפסוק), אומר האדם: אני מאמין להקב"ה. אני בטוח במאה אחוז שאם אתחיל, יבוא עזרה מלמעלה. הוי אומר: יש לו לאדם איזו בעיה בבית שבגללה הוא חייב להיות בבית, ואינו רואה איך יוכל לעשות איזו קביעות עתים. הוא יודע שהוא מחויב לעשות קביעות עתים, אבל איך יוכל להתעלם מבני ביתו? ובכן, מהו אומר? הוא אומר כך: אני הולך להיות בא ליטרה. את זה אני כן יכול לעשות. שואלים אותו: אבל מה זה יעזור לך? ביום שלישי אתה מצליח לצאת מהבית וללמוד קצת, הפלא ופלא, אבל אתה יודע מה קורה עם שאר הימים.... משיב האדם: יש לי מאה אחוז אמון בריבוננו של עולם שאם אהיה בא ליטרה, ישלח לי עזר מן

המלחמה. ועל זה אומרת התורה: כי תצא למלחמה על אויבך וראית סוס ורכב עם רב ממך, לא תירא מהם, כי אני הולך לעזור לך. ראית שיש לצד השני הצלחה? בסדר! אני הולך לעזור לך. מסייעין אותו פירושו: אבל אני אהיה אתך. וכמו שפירש שם האור החיים' הק' - אתה רואה שיש לצד השני הרבה מאוד כוחות, אך זכור שאני אתך ואעזור לך לנצח את המלחמה.

יבטח שמייעין אותו

קעת נבוא לבוא יותר אל הבנת הדבר. הנה יסוד זה של הבא ליטרה מסייעין אותו, הוא אחד מיסודות הבטחון, כפי שראינו בעבר שכאשר השל"ה הק' מעתיק את לשון המאמר שמקורו בגמרא (שבת קד, א ועוד), הוא כותב הבא ליטרה 'יבטח' שמייעין אותו. האדם בוחר בטוב, וממהרה בלבו: אבל איך זה ימשיך הלאה? ובכן, שם הסיפור הוא שהיות שהוא בא ליטרה, הוא בוטח במה שכתוב בתורה שהקב"ה מבטיח שיעזור לו.

אנו מוסיפים הסבר זה, כי כשיש לנו שני מאמרי חז"ל או שתי סוגיות בעבודת ה', מאוד חשוב לדעת את ההגדרה הברורה של כל אחת מהן. לאיזו מסכת היא שייכת, לבבא קמא או לבבא מציעא? לאיזה חלק, לאורח חיים או לחושן משפט? אנו יש לנו כאן שתי סוגיות: האחת, סוגיית הבא ליטרה מסייעין אותו, השניה, סוגיית המניעות. ועכשיו לאחר שאמרנו את התשובה באופן כללי, עלינו לנסות להבין יותר טוב כל אחת מהן בנפרד, ואח"כ נראה איך הן משתלבות יחד.

נאמן לקיים הבטחתו

ועל זה אנו אומרים שסוגיית הבא ליטרה מסייעין אותו היא פרט בבטחון.

בישועה או לראות אותה כדי לדעת בוודאות גמורה שהיא תגיע. מבחינתי היא יכולה לבוא גם ברגע האחרון.

אחד מהצדיקים נשאל פעם: מדוע הקב"ה תמיד עוזר ברגע האחרון? והשיב: אתה בהיותך מוגבל, אתה צריך לראות את הישועה עכשיו כדי להיות בטוח בה. **אבל הקב"ה שאינו מוגבל בזמן, אינו צריך לשלוח את הישועה אף לא רגע אחד לפני הזמן.** ואתה נותן להם את אכלם בעתו. בעתו דייקא. כשהאדם צריך לטוס במטוס של חברת טיסות, הוא יודע שהוא חייב להיות בזמן, כי אם לא יהיה בזמן, המטוס ייסע בלעדיו, לכן הוא צריך להגיע שעתים קודם לכן. אבל מי שיש לו מטוס פרטי, אינו צריך לבוא אף לא רגע אחד קודם. הוא יכול אפילו לבוא מאוחר יותר, כי זה שלו. אף כאן, הקב"ה אינו צריך להביא את הישועה כמה שעות קודם כדי להיות בטוח שהיא באה.

המניעות הן כורח המציאות

ובחזרה לנקודה: **כשהאדם בא ליטרה בעבודת ה', אינו מתפעל מהחושך עד שישאל בטרנוניא: מה עם כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ? הלא קיבלתי עלי עול תורה! הוא מבין שלא כתוב שזה יקרה מיד ביום הראשון.** הן גם **הקבלת העול שלו אינה מתבטאת מיד ביום הראשון.** ביום הראשון הוא עדיין היה תחת ההתלהבות, ואין זה מורה על קבלת עול. כשהאדם מקבל עול שנה שלימה ברציפות - הוא באמת קיבל עול. ואין הכוונה לשנה דווקא, אלא הכוונה שהוא **עובר מצבים הרבה ותמיד הוא אומר: אני לומד, לא משנה מה קורה, אז זה נקרא שבאמת קיבל עליו עול תורה.** אי אפשר לדעת על האדם עם הוא ירא שמים אם עדיין לא עבר את כל מיני המצבים, עכ"פ

השמים. על-ידי אתערותא דלתתא תהיה אתערותא דלעילא ודברים יתחילו לזוז באופן שכעת אין לי בו שום השגה. אינני יכול לצייר עכשיו מה יקרה, כי הדבר שיקרה יהיה דבר שמימי.

ואמונתך בלילות

האדם עושה שיחת טלפון לדבר מצוה, כגון לעזור ליהודי, וחושב שיודע איך הסיפור ייגמר. טעות גדולה היא, שהרי אינו יכול לעשות שום דבר לבד, ואיך יידע איך יגלגלו את הדבר מן השמים? וכן הדבר כשהאדם פותח ספר ועדיין אינו מבין איך ללמוד. הוא חושב שהוא יכול לצייר איך זה ייראה. הוא קנה לעצמו גמרא מבוארת... **לא! אינך יכול לצייר איך זה יקרה, כי אם אתה מצייר, אתה מגלה בדעתך שאתה חושב שאתה עושה את זה.** עליו לומר כך: **אני מתחיל והקב"ה יעזור לי, כי כך הוא הבטיח שהוא עוזר למי שמתחיל.** וכן הוא לגבי מאמר חז"ל כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ. האדם אומר ככה: **אינני מבין איך הדבר הזה עובד, אבל אני בטוח שכך הקב"ה יעשה.**

יותר מזה, מתי האדם צריך חיזוק באמונה ובטחון? - כשאינו רואה כלל שהקב"ה עוזר לו. זהו הזמן, ואמונתך בלילות. הישועה בא תבוא, אינני יודע איך ובאיזו צורה, אבל הקב"ה לא יזניח אותי. הוא אינו מתפעל מהחושך. הוא רואה חושך, אבל אינו מתפעל ממנו, כי הוא אומר: אינני צריך להבין איך ואינני צריך שזה יקרה עכשיו... אחד מהיסודות הגדולים של בטחון הוא סבלנות. כשהאדם אומר: אני צריך שזה יקרה עכשיו, כי אני מוגבל בזמן ואני בלחץ, ואני רוצה לראות כבר את הישועה בעיניים, אין זה אלא מפני שחסר לו בנתינת אמון בהקב"ה. **מי שיש לו אמון מלא בהקב"ה, אומר: אינני צריך להחזיק**

להרחיק. אין כזה מושג שהקב"ה רוצה לרחק את האדם. פעמים הרבה האדם חושב: מה סך הכל רציתי? רציתי כבר פעם אחת ללכת לנוח מוקדם כדי שאוכל לקום מוקדם לעבודת הבורא. כפי הנראה אין הקב"ה חפץ בעבודתי... תראה מה קרה... כל הילדים התעוררו והבית נהפך לבלגן אחד גדול... אין הוא חפץ בעבודתי...

אכן אחת מהטעויות הראשונות בסוגיית המניעות היא שהאדם מרגיש ריחוק. טעות נורא היא עד מאוד. בספר **חשבה לטובה** להרה"ק רבי העניין **מאלכסנדר זיע"א** (עמ' קכד): **"צורך התחזקות לידע שאין רוצים מן השמים לרחק שום יהודי, ומהיכי תיתי? הלא הם בני אברהם יצחק ויעקב ורוצים לקרבתם"**. ואף שהאדם רואה שיש לו מניעות, אך נסיון הוא, והקב"ה רוצה שיתגלו כוחות נפשו. אף ב'שם משמאל' (חיי שרה תרע"א) כתוב: "המניעות שיש לו לאדם אינן חסרון ח"ו, רק אדרבה מעלה גדולה הן, כי על-ידי המניעות שיש לאדם והוא משליך אותן אחרי גיוו ואינו משגיח עליהן, הוא בא על-ידי זה לקדושה בדריגין גבוהין".

זהו הכלל הראשון שהאדם צריך לדעת - מן השמים אין מרחיקים אותך, אלא מעמידים לך נסיונות בגלל סיבה אחרת. ואם האדם יעבור את כל אותן מניעות, יגיע למקום גבוה מאוד, מקום שאינו יכול להגיע אליו רק על-ידי אותן מניעות. זהו הדבר השני שהוא צריך לחשוב. עליך לדעת שאם לא היו לך אותן מניעות, לעולם לא היית מגיע לאן שהגעת, לא היית מוציא את כוחות נפשך וכוחות נשמתך ולא היית מתבטל לה' ולא היית מתפלל את כל אותן תפילות הספוגות בדמעות.

היצר הרע מחופש לאיש חסיד

כן ידוע לשונו של הרה"ק רבי מנחם

הרבה מיני מצבים. למה לא? כי איך תדע מה יהיה אתו? הרי יתכן שיעבור עליו איזה דבר קטן ומייד יאבד עשתונותו. האדם זקוק תמיד לסייעתא דשמיא, וכמו שאמרנו חז"ל: יוחנן כהן גדול שימש בכהונה גדולה שמונים שנה ולבסוף נעשה צדוקי. ברור הדבר שאם האדם לא עבר עדיין כל מיני מצבים משונים, אי אפשר לדעת עליו אם קיבל עליו עול. אבל יש לו אמון מלא בהקב"ה. הוא אומר לעצמו: אם אתרומם עוד פעם ועוד פעם, ברור לי שיום אחד יעבירו ממני עול דרך ארץ, כי אני בוטח בריבונו של עולם. הבא ליטהר מסייעין אותו.

אכן כמה שאתה מבין שסוגיא זו שייכת לבטחון, אתה מבין שאתה צריך לבטוח על זה אע"פ שאינך רואה איך זה קורה ואע"פ שזה לוקח זמן, מה גם שמצדך זה צריך לקחת זמן רב, אחרת, אינך מקבל עול. היתה לך ההתחלה של קבלת עול. ההתחלה אף היא חשובה מאוד, אבל עדיין אינה קבלת עול אמיתית. לכן כתב הרמב"ן שנסיון הוא מלשון נס להתנוסס, כי כשהקב"ה מנסה את האדם, הוא מגביהו ומרוממו, כי אז מתברר שהוא באמת קיבל עול.

לקרב ולא לרחק

עד כאן לגבי הסוגיא של הבא ליטהר מסייעין אותו, וכעת לגבי סוגיית המניעות. עלינו להבין טוב יותר מדוע באמת יש לו לאדם כל-כך הרבה מניעות כשהוא רוצה לקחת את עצמו לעבודת ה', ומה על האדם לחשוב כשהוא רואה שיש לו כל-כך הרבה מניעות. הנה כמה יסודות יש שאותם צריך האדם לדעת. היסוד הראשון הוא שהקב"ה אינו מרחקו. בספר זאת זכרון להחזרה מלובלין זיע"א (פרשת תצוה) כתוב בזה הלשון: "כי הקב"ה רוצה מאוד לקרב ולא

אחד אינו זוכה לו, אך דע לך שקיבלתי מרבתי שלא כל אחד זוכה לשמוע הדיבור מפי הקב"ה בעצמו, ואף כשהאדם שומע מפי הקב"ה, אל יסמוך על זה, כי אולי זה ח"ו מהצד השני, רק מי שידע שכבר תיקן כל חטאותיו ובפרט חטאות נעורים ואין לו שום חטא ועוון בעולם, הוא יכול להיות בטוח שמה ששמע היה מפי הקב"ה בעצמו. אך מי שיש לו איזה ספק, חלילה לו להביט על דיבור כזה, ובכך, עליך רק לדעת מהיכן היה הדיבור...

וכשאברהם אבינו שמע כזאת, ברוב ענוותנותו חשש לדבריו, והתחבולה הזו ערערה אותו לגמרי, וכמעט שביטלו מזריזותו ושמחתו, אך תיכף ומיד נתחזק ואמר: הקב"ה הלא צוה אותי, והאיש הזה סתם מבלבל לי את דעתי. ומיד התחיל לרוץ.

הוא מפרש בזה הפסוק ויאמר אברהם אל נערי שבו לכם פה עם החמור. אברהם אמר אל חטאות נעוריי: אתם תשבו פה עם החומריות. **אותי לא מעניין כלום. אני עושה מה שצוה אותי ה'.**

מניעות הרמ"מ

הנה אנו רואים איזה בלבולים יכולים להגיע לו למי שהולך לעשות דבר שבקדושה. ועל האדם לדעת שאם לא יהיו לו בלבולים ומניעות כאלה, פועלו לא יעמוד לו כזכות בדומה לעקידה. כשאתה מחליט שאתה הולך לשבת כל יום וללמוד בקול נעים במשך שתי שעות לפני שאתה יוצא לעבודתך, הרי אין גבול לתענוג ולשמחה ולקדושה ולמגנא ומצלא שתזכה, ואם כן מה אתה חושב? אתה חושב שתשתנה מיום אחד למשנהו ואף אחד לא יגיד לך כלום! **ברור במאה אחוז שיהיו לך מניעות, ולא סתם מניעות, אלא כאותן**

מענדיל מרימנוב זיע"א **בילקוט מנחם** (פרשת וירא): "ידוע **מכל הספרים והמדרשים** גדול המניעות שהיה לו לאבינו אברהם אז בשעת העקידה, בקיצור שהיה לו אז כל המניעות שיכול להיות בעולם, **כי לא לחינם המצוה הזאת עומדת לנו מאז ועד עתה ולדורנו ולדורות דורותינו עד עולם, ובזכותה ניצלים אנחנו מכל מיני פורעניות, ובכל שנה ושנה מכפריין לנו עוונותינו."**

לו היתה העקידה נעשית בלי כל אותן מניעות, אומר לנו הרבי מרימנוב, לא היתה עומדת לנו לזכות. כל יום אומרים פרשת העקידה, כל ראש השנה, מלכיות זכרונות ושופרות, ובעיקר זכרונות שכל הברכה מיוסדת על העקידה, וכן בסליחות ובפרט בסליחות של עשרת ימי תשובה, **והכל בגלל שהיא באה עם כל-כך הרבה מניעות.**

הוא ממשיך שם שהשטן עשה את כל התחבולות שבעולם כדי למנוע אותו, ולאחר כל טרחתו ויגיעתו כשראה שאברהם ממשיך הלאה ואינו שם לב אליו, הוא נרגז מאוד, ואז עשה לו עוד בחינה אחת אולי יתפוס אותו בדבר הזה להפילו, ונדמה לפניו כאיש כשר וצדיק וחסיד הולך כנגדו ונתן לו שלום בדרך אהבה כראוי ונכון, ושאל אותו: לאן הרבי הולך? ואברהם השיב לו: אני הולך לעשות רצון בוראי שצוה לי לשחוט את בני יחידי. מה השיב לו היצר הרע? - אשריך אברהם שאתה הולך לעשות רצון קונך, לך בשלום ובשמחה. אברהם נהנה מברכתו והתחיל לצעוד הלאה, אז פנה אליו שוב אותו 'איש חסיד' ואמר לו: רק רציתי לשאול אותך, מנין ידעת שכן הוא רצון הקב"ה לשאול את בנך? איך אתה יודע? אולי אין זה רצונו? אמר לו אברהם: הלא בעצמי שמעתי מפי הקב"ה קח נא את בנך! אז אמר לו האיש: אשריך! אשריך! בוודאי אדם גדול אתה כי זכית לדבר שאף

להיעזר ומספר שיש לו טראומה מתקופת הנערות (בין שנים עשרה לעשרים - הגיל הקשה) כי אביו אמר לו כך וכך, והמשיגח השפילו, ואמו תמיד ירדה לחייו. וכשיודעים את התמונה האמיתית, יש שמגלים שזה בכלל לא נורא כפי שהוא עושה את זה, עד כדי כך שפעמים הרבה זה נשמע כאילו הוא בודה סיפורים מלבו - הלו! אני מכיר את אביו ואת אמך. אני שומע!!! הוא פעם אמר לך מילה... אבל משם עד הצורה שאתה מספר אותה כאילו הם היו אכזריים, הדרך רחוקה. אך פעמים הרבה חלק מהתשובה הוא שאין הוא מספר מה שהם עשו, אלא מה שהוא הרגיש. הוא היתה לו יראת הרומומות כה גדולה מאביו שכאשר אביו רק הסתכל עליו בפנים זועפות, זה נתפרש בלבו שאביו ביישו עכשיו ברבים. הדבר מצוי ביותר, וכבר אמרו חז"ל הכל לפי המבייש והמתבייש.

עכ"פ מזה אנו רואים שמה שהאדם מרגיש אינו בהכרח המציאות האמיתית. אומר הבעש"ט הק' שכך הוא גם לענין המניעות של היצר. האדם מרגיש כאילו יש לו משא של מאה ק"ג על הראש. **הוא מרגיש שהעיכוב כה גדול שאי אפשר להתגבר עליו. ואין זה נכון.** העיכוב ממש לא גדול **ואפשר גם אפשר להתגבר עליו.** רואים זאת בחוש ללא הרף שהאדם עומד בפני איזה אתגר² ובטוח שלא יעבור אותו ולא עובר זמן רב והוא רואה שהוא צולח אותו כמעט בלי שום קושי. אפילו בענין ריכוז המוח, ואפילו בענין קימה מוקדמת, ואפילו בענין שינוי הרגל, פעמים הרבה כשהאדם עומד לפני מעשה, הוא כל-כך שבור - כבר ניסיתי כל-כך הרבה פעמים ולא הצלחתי - ובו ברגע שיש לו סייעתא דשמיא, הכל נעלם והוא רואה שהוא יכול.

מניעות שבתאיוריו של הצדיק ר' מנדל מרימנוב, והנה לנו סימן חדש - מניעות רמ"מ. אכן **אם תתרומם כל פעם מחדש, תזכה לסיוע מן השמים,** וכאמור לעיל, **עליך לדעת שבלעדי אותן מניעות, לעולם לא היית מגיע לאן שהגעת.**

מעשה להטוטים באחיזת עינים

הנה כעת ביארנו הסיבה שיש לו לאדם **כל-כך הרבה מניעות,** כי **הללו דולות ממנו כוחות נפש עמוקים ומביאים אותו למדרגות נעלות.** ועוד סיבה הבאנו לעיל **שהסטרא אחרא הוא זה שמביא לאדם את כל המניעות,** כי הוא מרגיש שהאדם דוחק אותו החוצה מהמקום שהיה בו בעל הבית, מהמקום בלבו שהיה בו בעל הבית ומהמקום בעולם שהיה בו בעל הבית, ויוצא חוצץ כנגדו. כך עשה הקב"ה. יוצר אור ובורא חושך. **הוא ברא יצר שיש לו כח להתנגד.**

אבל האדם צריך לזכור מה שאמר **ה'תולדות'** על הפסוק אמר אויב ארדוף אשיג אחלק שלל שהן ה' תיבות שמתחילות באל"ף לומר שגם שם אלופו של עולם נמצא. **הוי אומר:** אחיזת עינים יש בכל העסק הזה. היצר הרע הוא מעין שר לעניני מניעות. זה נמצא בתחום אחריותו להעמיד מניעות לכל מי שרוצה לעסוק בדברים שבקדושה. אבל **הבעש"ט הק' לימד אותנו שעל האדם לדעת שזה לא כל-כך נורא כפי שזה נראה, או יותר נכון - כפי שזה מורגש.** כשהאדם עובר איזה מצב, מצוי הדבר שהוא מרגיש לחץ או פחד או אוזלת יד הרבה מעבר למציאות האמיתית.

הרגשת הלב רחוקה מהמציאות

אפשר לראות זאת הרבה אצל מי שהולך

אסורים חפשי בכח אור פני המלך ובודאי בן המלך כח האב בבנו בחכמה, וכשבא לחומות ולנהרות וחילות ודובים וכל המבהילים ומסתירים את פני המלך, תמה עצמו למאוד **מה זה מלך רחמן כמותך כרחם אב על בנים תסתיר עצמך בהסתרות כאלו ואני אנה אני בא וצועק א-לי א-לי למה עזבתני, ובכח לבבו הבער והנשבר לבוא אל אביו מוסר עצמו ודוחק עצמו בכח לדלג על החומות ונהרות ומפזר כל הונו לחיילות הסובבים שמה, ובראות אביו געגועיו ומסירות נפשו ושועתו עלתה באזני אביו המלך, הוא מסיר האחיזות עינים הללו וירא כי אין שום חומה ולא שום מסך מבדיל, רק ארץ מישור וגנות ופרדיסים והיכלי עונג ומשרתי המלך עומדים בלבושי יקר וכל מיני מזמרים עומדים והמלך יושב על כסא מלכותו והארץ מאירה מכבודו, וירא ויפול על פניו ויאמר אהה אדוני המלך אבי ומלכי מה זאת ומה זה אשר הסתרת פניך ממני, הסתרת פניך הייתי נבהל מחיילותיך ומחומותיך ושאר דברים המבהילים אותי וכמעט אשר אבדת.**

ויאמר המלך קום בני חביבי, ויושט לו את שרביט הזהב אשר בידו ויחזקהו וילבישהו הודו ואורו, ולבושו וכתרו נתן בראשו, ויאמר לו לא למענך ועליך עשיתי את כל זאת, רק למען נסותך ולדעת את אשר בלבבך יראתך ואהבתך אלי, ועתה בני אהובי עבור בכל העולם והנה מהודי נתתי עליך ואורי על פניך מאירים ולבושי תלביש, וכתר יתן בראשך למען דעת כל עמי הארץ כי בני אתה, וההסתרות והפחדים הכל אשר ראית המה שלא יקרבו אלי שונאיך אשר אינם רוצים בטובתך וכו' ועתה בני אל תירא ואל תיחת כי אורך אורי ומלכותי בכל משלה לך היא ולך ישתחוו כולם אחרי שובך אלי ואחרי ראותי געגועיך אלו והם

עליך להבין שכשאתה מרגיש שזה כל-כך קשה וכל-כך נורא, זה לא באמת ככה, אלא שהיצר הרע יש לו רשות לאחז את העינים.

משל בן המלך המתקרב אל אביו

בדגל מחנה אפרים (הפסרת נצבים וילך) כתב: שמעתי משל מאדוני אבי זקני **הבעש"ט הק'** זללה"ה למלך שעשה מחיצות רבות באחיזת עינים זו לפניו מזו, וגם סיבוב מן כותל וכותל נהרות, וגם חיילות רבים מבוהלים, וגם דובים ואריות ושאר חיות מבוהלים בכדי שיראו מגשת אליו ולא כל הרוצה ליטול את השם יבוא ויטול, והמלך הוא נורא ומלכותו בכל משלה ואור פני המלך מאיר בכל העולמות וכבודו מלא את הארץ, רק הכותלים והסובבים הם המסתירים את פני המלך, והוא באחיזת עינים, וכרוזים יוצאים כל מי שיבוא אל המלך יתן לו המלך עושר וכבוד ויהיה שר אצלו עומד בהיכלו, ומי הוא שאינו רוצה בזה? רק כשבא לחומה ראשונה ורואה כמה ארכה וגבהה ושאר דברים המבהילים לבבות בני אדם, נסוג לבבו אחור, ויש מהם שהולך כמה חומות זו לפניו מזו ושם יש שרים נכבדים ממונים מאת המלך מפזרים ממון רב לבוא לפניו מן החומות, ולפעמים אחרי רואו שיש לו כל הון יקר וכבר מצא ידו ואוצרות ממון, נסוג אחור אף על פי שראה כבר שהלך כמה חומות ונהרות ואין שם פגע רע ואין מים ואין חומה, מכל מקום אחר אשר כל חומה וחומה גבוהה ורחבה מראשונה ואיומה כדי להבהיל יותר שלא יקרבו מי שירצה אל המלך...

אבל לבן המלך אשר מעיו המו אל אביו וגם רחמי אב על הבן לקרב אותו לאור פניו אשר באור פני מלך חיים נצחיים תמיד ומאור פני המלך מי שזוכה לראותו אזי זיו פניו מבהיקים ומאירים בכל העולם וממנו יגורו כל יושבי תבל ושוכני ארץ כמו בפני המלך בעצמו ורשות בידו להמית ולהחיות לאסור מלכיהם בזיקים ולפתוח ולהוציא

ורודפים אותו ומבקשים להכשילו ובהם הוא צריך להלחם. נמצא לאור כל האמור שיש די והותר סיבות למניעות הבאות לו לאדם בבואו לעסוק בדבר שבקדושה, אבל הקב"ה אומר: **דע לך שאחרי כל החשבונות, אין לך מה להיבהל. אף מהעבירות אין לך להיבהל** (כמו שרואים מתיאוריו של הרבי מרימנוב). **כשאתה בא לעסוק בדבר שבקדושה, אני אתך.**

אכן **לאחר שהאדם רואה כמה המניעות יכולות להיות גדולות ומפחידות**, אז הוא מוציא מאמרם של חז"ל הבא ליטהר מסייעין אותו. **עכשיו הוא זקוק לבטחון אמיתי שהקב"ה יעזור לך. לאחר שאתה מתחיל להבין כמה מסובך המצב יכול להיות, אה! עכשיו תבטח בה'.**

אל תמנע טוב מבעליו

והאדם חייב להחזיק את עצמו בשמחה. עליו להבין שבלי המניעות, היה יונק מהרגשת כוחי ועוצם ידי. אכן זהו חשבון נוסף מדוע יש לו לאדם מניעות. בלעדיהם אומר היה: מה הבעיה? החלטתי ואעמוד בהחלטתי. **המניעות הן אלה שמכריחות אותו להודות שאינו יכול.** ועכשיו שהוא מודה שאינו יכול, הוא צועק לה', וכשהוא נושע, הוא יודע היטב שנעשה לו נס. הוא יודע היטב שהתורה שהוא לומד וכל התקדמותו הרוחנית, אינם דברים שהוא יכול לייחסם לעצמו, אלא משל הקב"ה הם, ואם כן תורתו יונקת ממקור קדוש ויכולה באמת להביא השראת השכינה.

לא יבואו לפני לראות את אור פני כי לא יוכלו מפני גודל המחיצות והסיבובים והפחדים המבהילים וכטוב בעיניך תעשה מהם כל גוי וממלכה אשר לא יעבדוך וצרת עד רדתה. והנמשל מובן. עכ"ל הקדוש.

אכן עליך לומר לעצמך כל פעם: אם אירע כך וכך - אכופף את ראשי ואמשיך ללמוד; אם אירעה פרשה כזאת - אתרומם ואתחזק שוב, כי נפלתי קמת. ויודע תדע שאם תעשה כן, **יום אחד כל המניעות והעיכובים יתבטלו, כי רק מבחן הוא לראות כמה אהבה יש לך לריבונו של עולם**, ואך אחיות עינים הם. והמשמעות של אחיות עינים היא שאין זה כל-כך קשה ונורא כפי שזה נראה, אלא שכאשר אתה עומד קודם המעשה, יש ליצר הרע כח לאחוז את עיניך ולגרום לחשוב שבוודאי לא תצליח, והכל כדי שתתייאש ותשלים עם מצבך הקודם. אך אם לא תשלים עם מצבך הקודם, אלא תמשיך להתפלל ולבכות ולקיים מצוות שתעמודנה לך לזכות ותתקדם ותלך עד שהקבלה שקיבלת על עצמך תיהפך לחלק ממך, תדע לך שיבוא יום וכל המחיצות תתבטלנה, כי באמת לא היו אלה מחיצות אמיתיות.

אל תירא מהם

עוד סיבה יש מדוע יש לו לאדם מניעות, והיא מה שכתב האור החיים 'הק' שם בפרשת שופטים, שהעבירות שעשה האדם בראו מלאכים רעים ועכשיו הם

יום ראשון פרשת תצוה ט' אד"א תשפ"ד

המניעות מדריכות את האדם בעבודת ה'

קביעות עתים לתורה - שיעור ט'

העולם בדמויות של גופים, אלא היא מדברת במעבר ממקום למקום. **כדי להגיע לארץ ישראל, עליו להגיע להרבה חניות, וכל פעם הנפש צריכה להתאמץ.** אי אפשר לבוא ממצב של מנוחה. ומכל מנוחה שהשיגו אחר איזה מלחמה, התחיל מלחמה אחרת. ביקש יעקב לישב בשלוה, קפץ עליו רוגזו של יוסף. **אין האדם יכול לשבת במנוחה. הוא צריך בכל עת להלחם עם הקליפות.**

ולכן **כשינסה להגיע למקום חדש בעבודת ה', או להעמיד אצלו אדנים חדשים, אם בענין סור מרע אם בענין עשה טוב, יצטרך להתאמץ ולהתייגע הרבה עד שיצליח להגיע אל המנוחה ואל הנחלה,** והסיבה לכך, **כי הוא נלחם עם כוחות הטומאה וממשיך אלוקות לעולם.**

הדרך לארץ ישראל עוברת במדבר

ה'אור החיים' הק' מביא מהזוהר הקדוש שהמדבר הוא מקום מושב הקליפות, כפי שרואים שאין בו חיות, זרעים אין שם, נחשבים ועקרבים יש בו, וכשבני ישראל עשו את דרכם לארץ ישראל, צריכים היו לשהות שם ולהביא לשם את השראת השכינה, וכל הנסיונות שהיו להם שם, אין עיקרם החלק הטכני. החלק הטכני רק אמצעי היה להביאם למדרגת אוכלי המן. אין האדם נעשה מאוכלי המן אם אינו עובר במדבר. **הוא נעשה מאוכלי המן רק כשהוא עובר במקום שאין בו מזון לאכול ואינו רואה שום עצה וממתין ומתפלל בדמעות, מתוך מצב כזה הוא נעשה בסוף מאוכלי המן.**

שלא יפול לב הנופל

בשיעור הקודם התחלנו לדבר בענין המניעות בעבודת ה', והנה סוגיא גדולה היא ויש להרחיב בה את היריעה. הנה **ה'שפת אמת'** (מסעי תרמ"ו) מדבר בענין מ"ב המסעות שבני ישראל עשו במדבר אשר ידוע מכל הספרים שכל אחד עושה אתם בחייו, וזה לשונו: "נכתבו כל המסעות **להודיע לעם ה' כי כל עובד ה' לא יפול לבו עליו מכל הנפילות שיש לו, כי כך הוא המדה להיות עולה ויורד,** ומכל מנוחה שהשיגו אחר איזה מלחמה, התחיל מלחמה אחרת, וכן לעולם ויסעו ויחגו ויסעו ויחגו, כמו שכתוב **יכלו מחיל אל חיל שאין להם מנוחה לעובדי ה' שעל זה נבראו ללחום מלחמות ה',** ובודאי מלחמות שהיו לכלל ישראל היו דברים הנוגעים לכל הבריאה, **ומעין זה נמצא בכל פרט לפי מה שהוא."**

ומה שמעורר פלא בדברי ה'שפת אמת', כי כשלומדים פרשת מסעי, אין רואים שעסקים היו בני ישראל במלחמות. תקופת המלחמות התחילה רק כשהתקרבו אל הארץ בסוף הארבעים שנה, ונמשכה עד ז' שנים לאחר כניסתם לארץ. אכן ה'שפת אמת' מלמדנו שכל נסיעה ממקום למקום היתה עבודה שלימה, כי פשרה של נסיעה הוא לקום ממקום זה עם כל החבילות ועם כל הילדים ולעבור למקום אחר. כל אחד יודע מה זה לעבור ממקום למקום עם ילדים קטנים, זה בוכה וזה צועק, ופתאום מגלים שמשהו נשכח במקום הקודם. ובכן, התורה מדברת במלחמות שאינם בדווקא עם אומות

הוא מפריח כל מיני שקרים, הכל מפני שהוא מרגיש - "אין לי כבר כח. מה, שאבזבז את זמני בשבילי?! נראה לך שאין לי מה לעשות עם החיים שלי?!" אך עניו כר' פרידא אומר: "זוהי שליחותי. אינני צריך לעשות עכשיו חשבונות. אני צריך לעבוד, ושוב פעם לעבוד, ועוד פעם, והקב"ה כבר ישלח את הישועה. אין זה מתפקידי להתייאש באמצע".

יתכן שבגלל כן הוצרכו בני ישראל לבנות את ביתם ואת רעמסס, כדי שיוכלו לזכות לקבלת התורה. האדם צריך להתרגל לעבוד ושוב לעבוד. להיות עבד כזה שאומר: גם כשאני מצליח להחזיק מעמד ונופל, אני מתחיל לבנות מחדש. **יש לי את ההכנעה והענוה לנסות שוב ושוב, ולא לומר אף פעם אני מפסיק לעבוד.** זהו היסוד שהתורה רצתה ללמד אותנו בסיפור מ"ב המסעות, אומר ה'שפת אמת', **שיידע האדם שכך היא המדה להיות עולה ויורד ובסוף יגיע לארץ ישראל.**

המניעות אינן אלא דמיונות

הנה ה'מאור עינים' (ישמח לב יומא לה, ב) מדבר בענין המצבים המונעים את האדם מעבודת ה', כגון שהאדם שרוי במצוקה כלכלית וצריך לעבוד קשה לפרנסתו, ולהיפך, שיש לו לאדם עשירות ובגלל כן הוא טרוד מאוד. והנה שם **בגמרא** נאמר רבי אלעזר בן חרסום מחייב את העשירים הלל מחייב את העניים, ומסופר שם הסיפור הידוע עם הלל שעלה על הגג להקשיב לדבריהם של שמעיה ואבטליון והתכסה בשלג, וכן מסופר על רבי אלעזר בן חרסום שהיו לו אלף עיירות ביבשה ואלף ספינות בים ועזב הכל והשליך את עצמו בתורה. ומבואר שם שאף אחד אינו פטור מעסק התורה, אך על האדם להלחם בכל הכוח עם המניעות.

ובכן, כל פעם שהאדם רוצה להיכנס לארץ ישראל, אינו יכול ללכת בדרך קצרה, ולא נחם אלוקים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא. אתה חייב ללכת דרך המדבר כדי להגיע לארץ ישראל, **כי כשתעבור במדבר, תיהפך לאיש אחר, ואם לא תעבור את כל הנסיונות, לא תיהפך לאיש אחר** ולא תוכל להיות בארץ ישראל. אולי תהיה באופן טכני בארץ ישראל, אבל **שהמהות שלך תשתנה להיות יהודי שחי טפח וטפחיים מעל הקרקע, זה לא יקרה.** וזהו כלל הקיים אצל כל אחד ואחד בלי יוצא מן הכלל. **כדי להגיע לאיזו מדרגה, עליך לחרוש היטב את הדרך, ליפול ולקום, ליפול ולקום.** והנפילות והקימות מהלך יש להן, כי אחרי כל נפילה הוא מבין מה לא עשה נכון, ואין הוא אומר: אין לי כבר כח, כבר ניסיתי עשר פעמים. אלא הוא אומר מתוך ענוה: אנסה בפעם האחת עשרה בסייעתא דשמיא. **המהלך הזה בונה מחדש את פנימיות האדם. כשהוא נופל ומתרום, ומנסה עוד פעם בדרך חדשה ובתפילה נוספת, הוא מגיע לענוה מופלגת.** בעל גאווה אומר: אין לי כבר חשק...

לבו של ר' פרידא

ניקח את ר' פרידא כמשל. אנחנו מדברים בדרך כלל על המספר שצריך היה ללמוד את תלמידו ארבע מאות פעמים. ולמען האמת, המספר הוא רק חלק קטן. העיקר הוא מה שהיה בלבו ומוחו של ר' פרידא. הנה מה עבר בלבו ומוחו כשכבר הגיע לפעמים השבעים וחמש או לפעם המאתיים וחמישים ועדיין תלמידו לא הבין? אתם יודעים לכמה ביטול וענוה היה צריך כדי להישאר עם החיוך ולומר: "אין דבר, ננסה עוד הפעם?" מי שיש לו את הגאווה הטבעית (ולאו דווקא גאווה מיוחדת השמורה לבעלי גאווה בלבד), אומר בלבו: "אין לי זמן בשבילך... בפעם הבאה תקשיב טוב יותר... זה לא מיועד בשבילך..."

מעורר קרא ק"ש שעל המיטה בכוונה, ובאמת קם מוקדם, ולמעשה... למעשה הסתבך עם גוף נקי, והכל השתבש. הוא התפלל חצי במנין, חצי ביחידות ונפשו עליו דווי. הוא שואל את עצמו: מדוע??? הן קמתי מוקדם, לא היה לי קל, ותראה מה היה הסוף. דומה לזה, הוא כיוון את השעון לשעה מוקדמת, אך מישהו הוציא בשגגה את הבטריה והשעון לא צלצל. הוא קם באיחור של שעה וחצי ותמה: מה קורה פה? לא שמעתי את השעון? הייתי כל-כך עייף שכיבתי את הצלצול והמשכתי לישון? ומתברר לו שלא זה היה מעשה. אתה ישנת ומישהו עבר והפיל את השעון והבטרייה יצאה ממקומה... המעשים האלה הם לאלפים ולרבבות, והצד השווה שבהם שהאדם לקח את עצמו ועשה החלטה נחושה והכין כל מה שצריך לקיים את החלטתו ובסוף קרה מה שקרה ולא יצא מזה כלום.

כי שמש ומגן ה' אלוקים

אומר ה'מאור עיניים': באמת קושיא גדולה היא. איך צריך לפרש מקרה כזה? האדם בא לעשות דבר טוב והוא נדחה כאילו בדרך נס... מבאר ה'מאור ושמש' על פי משל להסתכלות בשמש: "אך מה שידמה לאדם למניעה, הענין הוא כי שמש ומגן ה' אלוקים (תהלים פד, יב) כביכול דרך משל באלף אלפי אלפים הבדלות עד אין קץ ותכלית השמש לא יוכל האדם להסתכל בה בלי מסך ומגן שימנע הבהירות, על אחת כמה וכמה עבודת ודביקות הבורא, ברוך הוא, אם היה הבהירות פתוח לפניו, לא היה יכול להסתכל ולבוא אל הבהירות, לכך הוצרכו לאדם דברים שידמו לו למניעות, ומי שיש לו שכל, אזי מגביה את הדבר למעלה אל המכוון האמיתי ומדבק את עצמו מזה יותר, הן המחשבות הבאים לאדם שידמה בעיניו למניעה וטרדה, הן

מבאר שם ה'מאור עיניים' שעומק יש במצבים האלה הנראים מקופיא ככאלה המונעים את האדם מעבודת ה', וזה לשונו: "הענין הוא כי כל בחינה מאלו הבחינות, דהיינו המניעות שיש בעולם, הן עוני או עשירות או שאר מניעות המונעים את האדם מעבודת אלקות, בכל אחת שורה הקליפות שמכוחה יתדמה לאדם למניעה".

פירושו: המצב עצמו, כגון העניות או העשירות, אינו מניעה, אדרבא, הוא יכול להיות לעזר לעבודת ה', אך הקליפה שבתוכו, היא זו שגורמת לו לאדם לחשוב שמדובר במניעה. כן הראוני שהרב האברבנאל ז"ל שכתב שבהיותו מקורב למלכות וחי בהרחבה, לא חיבר את פירושו, ורק כשגירשוהו ונותר בעירום ובחוסר כל, אז ראה את הצלחתו בתורה. ומפרש בדרך צחות: חיסורי מחסרה והכי קתני. כשיש חיסרון, אז אפשר ללמוד תורה. הא לך שהמצב עצמו שנראה כמונע, אינו באמת מונע. לא בית קשה, ולא ילדים קשים... אף אחד מהדברים אינו מונע. אתה עומד וצוח: אני רואה בחוש, שחור על גבי לבן, שמצב זה מונע ממני לעסוק בתורה. אך דע לך שמה שנראה לך שזה מונע אותך, זה בגלל כח הקליפה ששורה שם.

אין שום מניעה בעולם כלל

ה'מאור עיניים' ממשיך: "כי באמת אין שום מניעה, ואדרבה כי בכל דבר ודבר יש עבודה כמו שיתבאר בעזרת השם, אך מכוח הקליפה השורה על הדבר, מכביד על האדם עד שייחשב לו למניעה וכו' כי באמת אין שום מניעה שימנע את האדם מעבודת אלקות כי היתכן שהבורא ברוך הוא ישלח לאדם מניעה שימנעהו מעבודתו?".

האדם החליט שמחר הוא הולך להתפלל מוקדם, יהיה מה שיהיה. הוא העמיד שעון

ותמנע היתה פלגש

ממשיך ה'מאור עינים': "וזהו שאמרו (סנהדרין צט, ב) מנשה היה יושב ודורש באגדות של דופי (לפי הפשטות לגלג על פסוקי התורה והכניס קרירות בלבות בני אדם בכוח הליצנות), לא היה למשה לכתוב ותמנע היתה פלגש וגו' (בראשית לו, יב), כי מה ראה [מנשה] דוקא להקשות על זה ולא על שאר פרשיות שבתורה כיוצא בזה?".

התשובה היא, מבאר ה'מאור עינים', שמנשה בסוף עשה תשובה כידוע, ואדרבא, זהו הסוד הגדול מדוע הקב"ה רצה שיבוא לעולם. וכמו שאמרו **במסכת ברכות** (י, א) שישעיהו הנביא הגיע לבקר את חזקיהו המלך בחליו ואמר לו: כה אמר ה' צו לבינתך כי מת אתה ולא תחיה וכו' משום דלא עסקת בפריה ורביה. אמר לו חזקיהו: אינני עוסק בפריה ורביה כי ראיתי ברוח הקודש שייצאו ממני בנין דלא מעלו, וביניהם מנשה שיחטא ויעבוד את על העבודות זרות שבעולם. אמר לו ישעיהו: בהדי כבשי דרחמנא למה לך? מאי דמפקדת - איבעי לך למעבד, ומה דניחא קמיה קודשא בריך הוא - לעביד. אתה צריך לעשות מה שאתה מצווה. חזקיהו שמע וקיבל. הוא התחנן והוליד את מנשה שבאמת חטא הרבה, עד שבסוף ימיו חזר בתשובה. ומבואר **בספרים** שזה היה אחד מהחשובונות הכמוסים של הקב"ה, שיראו בני האדם שאפילו חוטא גדול כזה, כיון שהוא פונה אליו בתפילה וחוזר אליו בתשובה, הוא מאזין לו ומקרב.

ובכן, קודם שמנשה עשה תשובה, היו לו מניעות גדולות בדרגה כזו שלא יכול היה להתחמק מהן, כי זו היתה שליחתו. לא סתם מניעות היו לו, אלא מניעות כאלה שבמדה מסוימת נטלו ממנו את הבחירה. אף שאין אנו מבינים את הדבר עד הסוף,

שארי דברים, הכל הוא שלוח אצלו מאתו יתברך לקרבו אצלו.

"וזהו פירוש הבא לטמא פותחין לו (יומא לח, ב) כי באמת הוא פתח שייכנס אל הבהירות, ואם היה האדם עושה כן בשעה שבאה לידו עבירה או שחשב בשום עבירה או מחשבה רעה (היינו שהיה מבין שמדובר בדרך לקרבו אל ה'), יכול לבא למדריגת רוח הקודש, אך הוא נמשך אחריהן ונופל יותר."

אכן כן, האדם נופל יותר כי הוא אומר: זה כבר ממילא אבוד, אם כן תן לי לחזור להתנהגות הקודמת... כבר ניסיתי, ואם הקב"ה אינו רוצה, מי אני שאדחק בכוח? וכמו שכתב לי אחד במר לבו: כבר ניסיתי והתפללתי כל-כך הרבה פעמים לקום מוקדם ולא הצלחתי, אם אין הקב"ה רוצה - אז לא! הנה כי כן, האדם מרגיש - התפללתי ועשיתי ככל אשר מוטל עלי, זה מה שמגיע לי עכשיו? תראה איזו סטירה קבלתי, רק התדרדתי יותר. פעמים שהאדם החליט שהוא קם בבוקר בכל מחיר, ובסוף היה עייף וישנוני במהלך התפילה ובמשך כל היום כולו, וכמה פעמים התפרץ בכעסו מחמת עייפותו, ועכשיו הוא אומר בלבו: אל תדבר אתי בענין קימה מוקדמת במשך השנתיים הבאות מינימום, בסדר?! כבר טעמתי את הטעם הנפלא של הקימה המוקדמת. נפלתי בעשר מדרגות אחורנית. תן לי לקום באיחור. נכון שאני מפסיד קטורת וקרבנות, אבל לכל הפחות אני בן אדם. אתה זוכר את היום הזה שקמתי מוקדם? - הייתי מטושטש לגמרי. לא התפללתי ולא למדתי, שום דבר לא היה לי. אולם כפי שאנו רואים בדברי ה'מאור עינים', מדובר בטעות גדולה שמקורה בקליפה אשר בגללה האדם מפסיד את ההזדמנות להגיע לרוח הקודש.

מניעות שיכולות להזדמן לאדם בחייו, כולל כאלה שנדמות לו כקירות. וכשאנו אומרים שנדמות לו כקירות, הכוונה שמצדו, לפי השגתו והבנתו, אינו יכול לעבור אותן בשום פנים ואופן. הוא מרגיש שבמצב הזה אינו יכול לעבוד את ה' אע"פ שהוא רוצה. ובעומק לבו יש לו גם קצת תרעומת על השי"ת. באמרו: עם כאלה דברים מה יעשה הבן ולא יחטא?

ויש הרבה דברים מאוד כאובים שנכנסים בכלל הזה. לדוגמא: יש לו לאדם בן בגיל הנערות שיש לו קשיים גדולים בנפשו ואף קושי גדול בריכוז המוח, ומבין היטב מדוע משיגח הישיבה אומר לו: "בנך אינו שייך לישיבתנו, לא טוב לו להיות בישיבתנו". אמנם הוא צועק ומנסה להתנגד, אבל בתוך תוכו הוא יודע שהצדק עם המשגיח כי אף הוא עצמו אינו מסתדר עם בנו, והנה לא נותר לו ברירה אלא לקבל את ההחלטה האכזרית לגבי בנו. מישהו מציע לו ישיבה לבחורים חלשים, אבל אם הוא ייכנס לאותו ישיבה, הוא יסתובב עם בחורים שנמצאים במצבים ירודים, וללא ספק יושפע מהם ומצבו יחמר שבעתיים. הוא אפילו לא יכול לחשוב על זה. ובכן, מה יעשה? הוא שואל: אתה יכול לומר לי מה לעשות? לבו נעשה קרוע - מה חטאתי, מה עוויתי ומה פשעתי? עכשיו נגזר על בני לרדת לדיוטא התחתונה?! למה? כי הקב"ה ברא אותו עם נפש כזו ועם מוח כזה?! אני שומע, הוא הופך את הישיבה, נכון, אבל מה עלי לעשות אתו? וכמה מתעצם כאבו כעבור שלוש שנים כשהוא אומר: נו, זה מה שאמרתי לך! ידעתי שזה מה שיקרה ועל זה בכיתי. ובכן, מה הקב"ה רצה?

ופעמים שמה שמשפיע על הבחור לרעה זה המצב מסביב, כגון עיני שלום בית אשר מגיעים עד לידי פירוד החבילה אשר המזבח מוריד על זה דמעות, והבחור נקרע

אך במה שנוגע לדין, אנו מבינים שהיו לו מניעות קשות ביותר. ולכן דרש שהמניעות באמת מונעות את האדם מהתקרב אל ה'.

וכי תאווה הוא לעינים

ובלשון ה'מאור עינים': "אך הענין הוא כי מנשה קודם שעשה תשובה, היה אומר כי יש מציאות מניעות בעבודת השם, אם יזדמן לאדם איזו מניעה - פטור (מעבודת ה'). והתורה אמרה: ותמנע, פירוש, תמנע הוא מלשון מניעה. אם אומר שיש מניעה - היתה פלגש לאליפז, אזי הוא בקליפיות, כי באמת הוא כנ"ל (שאינן שום דבר שמונע את האדם מעבודת ה') ומנשה לא היה מודה בזה (ולכן אמר: לא היה למשה לכתוב ותמנע היתה פלגש).

"והבן, כי באמת כל התאוות וכל המחשבות הוא מפתח לעבודה, כמאמר התורה (בראשית ג, 1) וכי תאווה הוא לעינים פירוש התאוה היא לעין שיוכל ממנה לראות הבהירות".

אכן מנשה עצמו הוא הראיה הגדולה ביותר לזה, כי אחר-כך חזר בתשובה והוכיח לכל שגם לאחר שהאדם עבד את כל העבודות זרות, הוא יכול לפנות אל הקב"ה מתוך שברון לב, והקב"ה יעזור לו, ונמצא שהמניעות הובילו אותו לעבודת ה' עמוקה מאוד, כי אף אחד חוץ ממנו לא יכול היה להביא את בני ישראל להבנה עמוקה זו שימש אותם בדורות האחרונים כשנשמות רבות יתגלגלו בעפרים. כמה חיזוק זה יתן להם כאשר יבינו שכל מין מניעה שיש לו לאדם, בסוף היא מגלה איזה אור חדש, איזו הבנה עמוקה במלכותך מלכות כל עולמים.

מה יעשה הבן ולא יחטא?

וכעת לענין מעשה. ה'מאור עינים' גילה לנו ברוח קדשו כדלהלן: יש כל מיני

הוא צריך להבין מזה שאין זו הדרך הנכונה לו.

כי נכון הדבר מעם האלוקים

אברך טרי בן עשרים ושלוש. הוא כל-כך רוצה לשבת בכולל, ולא רק הוא, אלא גם אשתו הטרייה. הן כל ימיה שאפה שיהיה לה בעל תלמיד חכם שיושב ולומד, והנה נפלה על האברך איזו פרשיה של ממון ואינו רואה איך יוכל לגמור את החודש, והרי הוא מוכרח לעזוב את הכולל, וכאן הבן שואל: היתכן שכה נגזר עלי?! הרי יציאה מכולל, כמוה כסתימת הגולל! מעתה כל שאיפותיי יורדות לטמיון. הוא שואל את רבו ואף הוא אומר לו: אין לך ברירה, אתה חייב לעזוב את הכולל ולהתחיל לעבוד לפרנסתך. ובכן, על האברך להבין שהקב"ה מדבר אליו ואומר לו: **נכונה לך דרך אחרת להגיע ליערך.**

ה'מאור עינים' אומר: עניות או עשירות אינה מניעה לעבודת ה', אלא היא קיר המראה לו לאדם: לא דרך זה מיועדת לך, אלא הדרך השניה. הן כל אחד כשעומד בפני שידוך נחשק שנופל ברגע האחרון, מרגיש באותו רגע אכזבה קשה, אבל הרגשה זו נובעת רק מהדמיון. כעבור שבועיים נוכל לראות אותו עם אור בעיניים ולשמוע אותו אומר בהתרגשות: סגרתי עם שידוך אחר טוב פי כמה מהראשון. לעולם לא הייתי יכול לחלום על שידוך כזה. ומה מתברר אז? מתברר שהשידוך הראשון לא היה שלו, והקב"ה באהבתו הפנה אותו אל השידוך המיועד לו.

בוחרים מסלול מחדש

כך הוא הדבר ממש עם אותו אברך שהקב"ה הוציאו מהכולל משום שלא הצליח שם. חמיו פקח עליו זו עיניים - הלא שילמתי לך חצי דירה! מה הסיפור אתך?

בין שני עולמות ונפשו נפגעת. הדברים ידועים ואין צריך להרחיב בזה יותר. אך עכ"פ הדברים האלה הם מניעות, מניעות גדולות מאוד. אבל ה'מאור עינים' בדווקא נקט את המניעות הגדולות ביותר, מניעות שהן למעלה מהן, כדי שכולם יהיו בכלל הזה. אחרת, היינו יכולים לומר שמניעות הכוונה שהאדם עייף קצת והוא יכול לשטוף את פניו. אמנם כן, אף זה בכלל מניעות. אבל אין שום מניעה שיוצאת מן הכלל. כשיש לו לאדם מניעה, קשה כקלה, עליו לדעת ככה: המצב הוא דבר אחד, והתכלית של המצב היא דבר אחר.

הרבה דרכים לעבודת ה'

ונסביר: נתאר לעצמנו שהאדם רוצה לסגור שידוך פלוני. הוא הולך והולך ומתקדם לעברו, ופתאום הוא נתקע בקיר. אין הוא יודע מה קרה. אולי מישהו מסר עליו מידע חדש, אולי הם דורשים יותר כסף, המציאות היא שהוא עומד בפני קיר. הוא מנסה לדחוף אותו ואינו מצליח. אולי בכל זאת? הוא מנסה לשלוח עוד איזה גיס, אך מעלה חרס בידו. הנה מה הוא מבין אז? או יותר נכון: מה הוא צריך להבין אז? - בסדר! חשבתי שזהו השידוך הנכון וכעת נתברר לי שאינו השידוך הנכון.

אכן אף בעבודת ה' כך הוא. האדם בטוח שמה שנכון לו לעשות עכשיו, זה כך וכך, וזהו העבודת ה' שלו ומזה תבוא שלימותו. ולמען האמת, הרבה דרכים למקום. אמנם כל אחד צריך להיות שמור וכל אחד צריך ללמוד ולהתפלל, אבל הדרך שהוא צריך לעבור כדי להגיע לזה, והנפילות שיש לו בדרך, וההבנה שהוא מקבל בביטול לה' ובכך שאלמלא הקב"ה בעזרו אין יכול לו, משתנות מאיש לאיש, ולכן אם הוא מנסה בדרך אחת ורואה שאינו מצליח בשום אופן,

כי רציתי לעבוד את ה'. והנה עכשיו הקב"ה רוצה לראות מה אני הולך לעשות אחרי שלא הצלחתי לקום לפנות בוקר, האם אני ממשיך לחפש אותו או שאני הולך לומר: הקב"ה! לא אותך אני צריך... אם אינך רוצה שאקום לפנות בוקר, איננו מעוניינין..."

ובחזרה לדוגמא שהבאנו לעיל עם הבחור. האדם רוצה לחנך את בנו והוא מרגיש הוא מטפס על קירות. כל-כך כואב לו. הוא מוזיל דמים תרתי משמע. הוא עומד וצוח: מה אני כבר מבקש? מה אני כבר רוצה? אני רוצה שהבחור יגדל יהודי ירא שמים. זה כל מה שאני רוצה. כמה סטירות אני עוד צריך לספוג? כמה עגמת נפש? אפשר לחשוב מה אני רוצה. אני רוצה כסף? אני רוצה לוקוסוס? כמה כסף שיש לי אני משקיע בכך שיהיה ירא שמים. וכל מה שאני עושה, נזרק לי חזרה לפנים.

אומר ה'מאור עינים': תסביר לי דבר אחד, מדוע אתה רוצה שבנך יגדל ירא שמים? אומר האדם בפליאה: איני מבין את השאלה? כל אחד הרי רוצה שיהיו לו בנים יראי שמים. מה, שלא ארצה שיהיו לי בנים יראי שמים? שואלים אותו שוב: מדוע אתה רוצה שבנך יגדל ירא שמים? ועד שלא יגיע אל התשובה כי זהו רצון ה', לא יפסיקו לשאול אותו את השאלה. וכשיבין שמפני כך הוא רוצה שיגדל ירא שמים כדי לעשות רצון ה', אז נשאל אותו: ועכשיו במצב שאתה שרוי בו עכשיו, מה רצון ה'? אל תגידי: אתה יודע מה הקב"ה? אם אינך רוצה - אז לא!

וזאת תורת הקרבנות

נסביר על פי משל: ילד שאינו יכול לדבר. ההורים כל-כך אוהבים אותו ומגישים לו מזון לאכול. אך הילד עושה תנועה בידו כאילו רוצה. אומרים לו ההורים: הלא אתה

ולמען האמת, הכולל לא היה המהלך שלו בעבודת ה'. ובכן, אם יפול עכשיו ויאמר: "אם הקב"ה לא רוצה - אז לא!", הוא ייתפס באותה קליפה וידרוש כמו שדרש מנשה קודם שעשה תשובה. אבל אם עיניו בראשו, יאמר: "הקב"ה בחר בשבילי מהלך אחר בעבודת ה', ועכשיו הוא עוזר לי והבטיח שלא אפול במהלך הבלתי נכון לי". וכך יעלה ויתעלה בעבודת ה' בדרך הסלולה לו.

הגע עצמך! כשהלל הזקן ביקש להיכנס לבית המדרש והשומר לא נתן לו כי לא היה לו לשלם, היש מניעה גדולה מזו? ולמעשה, הקב"ה סלל בשבילו מהלך אחר. והנה מסירות נפשו לעלות על הגג מלווה אותנו עד ימינו אנו, מה גם שכל ההשגות שהגיע אליהן, זה רק מפני שהשומר לא נתן לו להיכנס. לו היה נתון לו להיכנס, לעולם לא היה מגיע אליהן. הדבר הזה שנדמה כמונע את האדם מעבודת ה', לא באמת מונע אותו מעבודת ה'. הוא מונע אותו רק ממה שרצה לעשות עכשיו. זה נכון. עכשיו ברגע זה הוא רצה לעבוד את ה' בצורה מסוימת והקב"ה העמיד בפניו קיר.

את הקב"ה אנכי מבקש

אכן אם האדם כשרואה שאינו יכול לעשות מה שרצה לעשות, הולך ועובד את ה' באופן אחר, הוא רק מתקרב אל ה' מחמת כן. האדם קם מאוחר לאחר שהעמיד שעון והבטרייה יצאה באמצע הלילה, הוא משפשף את עיניו כלא מאמין - "מה, כבר שמונה?! מה אני עושה עכשיו?". אכן כן, השאלה היא מה יעשה דקה מאוחר יותר. האם יבין שאין זה מניעה בעבודת ה', אלא זה מהלך לסחוט אותו ולגרום לו לעבוד את ה', ויאמר: "לא את הקימה לפנות בוקר אני מחפש. את הקב"ה אני מחפש. מדוע רציתי לקום לפנות בוקר?

שמישהו אחר יביא. לא אכפת לי שמביאים שלמים, אבל לא אני.

המניעות מרוממות למעלה

זה נשמע חריף מדי, אבל לדאבון לב זה מה שקורה הרבה פעמים. האדם רצה שבנו יהיה עולה - כליל המעלות. אבל הקב"ה אומר לו: לא! והאדם נעשה כל-כך שבור. אך העובד ה' אומר: מסתבר שהקב"ה רוצה שבני יהיה שלמים. זה מה שהקב"ה רוצה ממני, את הקרבן הזה. יותר מזה, אם לא אביא את הקרבן הנצרך לי, זה לא יכפר עלי. במצב שבו אני שרוי עכשיו אינני זקוק לעולה, אלא לשלמים, דווקא מפני שיש בו שתי אכילות, אכילה לגבוה ואכילה להדיוט.

וכשהאדם עובד את ה' לאחר שהקב"ה אומר לו: "לא בעבודה זו אני חפץ עכשיו, אלא בעבודה זו", אתה יודע מה זה יעשה ממנו? **זה יכריח אותו להתבטל בביטול גמור לה'.** זה יגרום לו לומר בכל עת: הנני! תחשבו על אברהם אבינו, כמה כוחות נפש נדרשו ממנו כדי שיוכל לקחת את בנו את יחידו אשר אהב ולהעלותו לעולה על גבי המזבח, ועד שכבר הגיע לשם, בעודו עומד עם הסכין בידו, נתגלה אליו המלאך ואומר: אל תשלח ידך אל הנער. הקב"ה אמר לו: אני רוצה ממך את הביטול הגמור. **בתחילה רצייתי שתעבוד אתי באופן אחד ועכשיו אני רוצה שתעבדני באופן אחר.**

כשהקב"ה עושה כן עם האדם בכל עת הלוח ושוב, ואין לו לאדם שום ברירה כי **אם לומר בכל עת: "אם כה יאמר - אעשה כה, ואם כה יאמר - אעשה כה. מה שהקב"ה רוצה, זה מה שאני עושה", אזי האדם נעשה עובד ה' אמיתי.** אם לא היו לו מניעות, אולי היה נעשה מוצלח גדול, אבל לא עובד ה'. אמור מעתה: עניות ועשירות מניעות הן? - לא מניעות הן, אלא

צריך לאכול! מנסים להאכיל אותו, אך הוא עומד בסירובו. הנה עכשיו יש שתי צורות להגיב לו. הצורה האחת היא לומר לו: תשמע! אנחנו רצינו לתת לך לאכול. אם אינך רוצה - אל תאכל! אתה חושב שאכפת לנו?! והצורה השניה היא לשאול אותו בטון רך: אה! אינך רוצה את המאכל הזה. כנראה אתה רוצה מאכל אחר. וכך מנסים לחשוב איזה מאכל הוא יכול לאהוב. מנסים הרבה מיני אוכל עד שקולעים למטרה, ואז השמחה מתפרצת מפיהם: איזה יופי! את זה הוא רצה...

אף כאן, האדם מגיע אל הקב"ה ואומר: רבוננו של עולם! הבאתי לך קרבן. אך הקב"ה מסרב לקבל. והאדם צוחק: הלא הבאתי לך קרבן! הבאתי לך ביכורים. ועדיין הקב"ה מסרב. הנה אם האדם עדיין שרוי בתוך החושך, הרי הוא אומר: רבוננו של עולם! אתה יודע כמה קשה עבדתי להביא את הקרבן הזה?! הוא דופק על כל הדלתות, וכשרואה שעדיין הקב"ה מסרב, מרוב מרירותו על שעבד כל-כך קשה והקב"ה אינו מקבל את עבודתו, חולפת לו המחשבה במוחו - בסדר! אם אין הקב"ה רוצה - אז לא! הוא מסתובב לאחור ואומר בלב שבור: איני יודע למה, אבל כך הקב"ה עשה, ומעתה פטור אני.

אך חכם מהו אומר? חכם אומר: אם אין הקב"ה רוצה בקרבן זה, אשאלנו באיזה קרבן הוא חפץ. אינני חושב שהקב"ה אינו חפץ בעבודתי. בוודאי הוא חפץ בה, אבל לא בדרך זו שאני חפצתי אלא בדרך שונה.

אם האדם אומר: אני מביא עולות. אם אתה רוצה שלמים - אין לי. מה, אני צריך להביא קרבן אשר רק חלק ממנו נקרב על המזבח?! אני רוצה להביא רק עולה שכל כולו קרב על המזבח. כזה אני רוצה להביא. אם אינך רוצה עולה אלא שלמים -

בקלות, כי ידע שאם יגיע בקלות, לא יהיה עובד ה' אמיתי. אולי מוצלח הוא יהיה, אולי איש מסודר הוא יהיה, אולי יהיו לו הרבה דפים והרבה שעות, אבל לא יהיה כנוע מבפנים, וכיון שלא יהיה כנוע מבפנים, לא יגיע לידי דביקות.

נמצא לגבי כל אותן מניעות שבאות לו לאדם כל פעם שהוא מנסה להתקרב והוא אומר בלבו: "הקב"ה! למה בדווקא? קיבלתי על עצמי, התחלתי ועשיתי עסק גדול, ובסוף, כל מה שיכול היה ללכת הפוך - הלך הפוך". ועוד יש שהוא אומר לאחר שהוא נכשל בגלל אותן מניעות: "הסתבכתי לגמרי, ועדיף היה אם לא הייתי מקבל כלל את הקבלה". אכן הקב"ה מסביר לו פנים ואומר: "עכשיו אני רוצה לראות איך אתה עובד אותי בתוך המצב הזה שאתה שרוי בו". כי אין כזה דבר מניעות בעבודת ה'. אין כזה דבר. וכשהאדם יעבוד באופן זה, יתרומם ויתקרב יותר ויותר, ואז יבין מעצמו שהמניעות לא היה בשבילו אבני נגף, אלא קרשי קפיצה. הבעיה היא רק לפני שהאדם מגיע לשם. ובכן, צריך הוא להתפלל אל ה' שיעזור לו לעבוד את התקופה הזאת ובאמת יזכה לראות שרק התקרב יותר ויותר.

להיפך, הן מכריחות את בעליהן בכל עת לומר: עכשיו הקב"ה רוצה שאעבוד אותו בדרך זו.

וימינו תחבקני

אחד מהניסיונות הקשים שמצוי בין בני זוג או בין עובד ומעביד, שהאחד עבד קשה על איזה דבר בחשבו לשמח את השני, וכשמגיע למעשה, השני אומר: לא! אינני צריך את זה. אני צריך משהו אחר. בדרך כלל האדם מתרגז ואומר בזעף: בפעם הבאה תגיד לי מראש מה אתה רוצה, אל תשנה כל דקה. אבל עובד ה' כר' פרידא כשלומד עם תלמיד, אומר: הקב"ה רוצה שעכשיו אסביר עוד פעם, הוא רוצה שעכשיו אסביר באופן אחר. עובד ה' כזה אומר: הקב"ה חפץ בעבודתי לאחר נפילה. הוא רוצה בעבודתי לאחר שהלך לגמרי הפוך מכפי שרציתי. הוא רוצה לראות איך אני חוזר בתשובה.

וכיון שהוא אומר כך, יראה לאחר מכן שהקב"ה סך הכל שלח לו עצות לעבודת ה'. כשלא קיבל את תפילותיו, היה זה חיבוק שנתן לו. שוב: כשלא קיבל את תפילותיו, היה זה מפני שחיבקו בימינו ולא נתן לו לתעות. הוא לא נתן לו להגיע

יום שני פרשת תצוה י' אד"א תשפ"ד

בוחנים את סוגי המניעות בקביעת עתים לתורה

קביעות עתים לתורה - שיעור י'

נמצא שהמניעות האלה אינן סימן מן השמים שלא יעשה כי מעשיו אינם רצויים, אלא הן נועדו להדריכו שייגש לזה בביטול ובהכנעה, ובשכונן ייצא מזה יהודי ירא שמים ולא איש מוצלח. זוהי ההגדרה, שיגיע אל היעד עם השי"ת ולא עם כוחי ועוצם ידי באצטלא של רוחניות.

ודאי מוציא מידי ספק

אכן כשהאדם עוסק במצוות שבכל יום ויום, ברור לו למעלה מכל ספק שהקב"ה חפץ בכך. הקב"ה רוצה שיתפלל בכוונה, הקב"ה רוצה שילמד כל יום ושיהיה שמור בקדושה ובטהרה. וכן הלאה, הרבה דברים יש שברור לו לאדם שכלולים בתוכניתו של הקב"ה. הקב"ה כתב בתורתו שצריך לקיים את כל המצוות, וכשמזדמנת לו לאדם מצוה ממצוות התורה, הגם שאינה מצוה שבכל יום, אם אינה יכולה להיעשות על-ידי אחרים, יודע האדם שהוא מחויב לעשותה כדינא דגמרא.

וכן הרבה מאוד דברים נכנסים בגדר הזה. אין האדם מסתפק בהם אם הקב"ה רוצה שיעשה אותם. ברור לו שהוא רוצה. ואף שהם כרוכים עם כל-כך הרבה קשיים, אין זה אלא כדי לסייע לו, שיראה שאינו יכול לעשותם לבד, וכך הם ייעשו באופן יותר רוחני ויזכה ליותר השראת השכינה כאמור.

עבודה בבחינת שמא לא תפנה

הסוג השני הוא מניעה כזו שבה הקב"ה רוצה 'נכון לעכשיו' לראות איך האדם

מניעות שמכניעות את בעליהן

בשיעורים האחרונים דיברנו בענין המניעות, והיו שעוררו שלכאורה צריך לחלק בין כמה מיני מניעות הקיימים אצל הרוצה להתקרב אל ה', ולא הרי זה כהרי זה, ועל האדם להתבונן ראשית כל להתבונן מניעה זו שקיימת אצלו עכשיו, על איזה סוג היא נמנית, כי לכל סוג יש דרך אחרת בעבודה ודרך אחרת במחשבה. והדבר נוגע לכל ענין של עבודת ה', אך היות שאנו עסוקים כעת בענין קביעת עתים לתורה, נדבר בענין זה, ועוד חזון למועד להרחיבו לגבי עניינים אחרים בעבודת ה'.

הנה הסוג הראשון הם מניעות כאלה שכאשר האדם מתבונן בהן, הוא מבין בלי שום ספק שהקב"ה רוצה שידלג עליהן ויגיע ליעדו. למשל, הבלבולים והמניעות שהיו לו לאברהם כשהלך עם יצחק להעלותו לעולה על גבי המזבח, הם מהסוג הזה. ברור היה לו שהוא צריך להמשיך בדרכו, כי הקב"ה צוה לו ועליו לקיים את מצותו.

ותכליתן של מניעות כאלה היא שהאדם יגיע להכנעה וענוה בדרכו אל היעד. מאחר שיש לו כל-כך הרבה מניעות, הוא מבין שאינו יכול לבד, ואלמלא הקב"ה בעזרו אינו יכול לו, והרי הוא מתפלל בכל עת לה' שיהיה בעזרו. וכן זה מזכיר לו שעליו לקיים את המצוה לשמה, כי אם יקיים אותה מתוך נגיעות אישיות, יפנה מקום לסטרא אחרא לשרות שם ולעכב בעדו מלקיים את חפצו הטוב.

מושלמת, מסכתא מושלמת, הוא מביא לו חלקי דברים. הוא נופל וחוזר וקם, הוא מוצא את עצמו שקוע בחלומות באמצע תפילת שמונה עשרה ומיד הוא מתנער ואומר בלבו: בברכה הבאה אכוון כדבעי.

מלאתך ודמעך לא תאחר

בספר "נועם מגדים" (פרשת משפטים) על הפסוק "מלאתך ודמעך לא תאחר, בכור בניך תתן לי", כתב לתמוה כי לכאורה אין שייכות בין רישא לסיפא דקרא. מלאתך ודמעך לא תאחר מדבר על האיסור להקדים את המאוחר בתרומות ומעשרות, ובכור בניך תתן לי הוא מצות פדיון הבן. ומפרש בדרך דרש שהפסוק עולה על מי שבשעת תפילתו חולפות לו מחשבות זרות במוחו. זהו מלאתך ודמעך, שמוחו מלא במחשבות של הבל, ודמעך שהוא מעורב. קצת הוא חושב על התפילה וקצת על דברים אחרים. אומרת על זה התורה: "לא תאחר" - אל תאמר שהקב"ה דוחה את תפילתך, אלא: "בכור בניך תתן לי", זוהי התפילה המעולה והחביבה ביותר אצל הקב"ה, כי בתפילה כזו האדם עובד עבודה דרך מלחמה.

שני מיני מטעמים

ובספר התניא (פרק כז) כבר האריך בזה ונעתיק חלק מלשונו: "ושני מיני נחת רוח לפניו יתברך למעלה. אחד מביטול הסטרא אחרא לגמרי ואתהפכא ממיריו למתקא ומחשוכא לנהורא (התהפכות ממר למתוק ומחושך לאור) על-ידי הצדיקים (כלומר, זו עבודת הצדיקים היא). והשנית, כד אתכפיא (כפיית) הסטרא אחרא בעודה בתקפה וגבורתה וכו' על-ידי הבינונים.

"וזהו שאמר הכתוב ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי, מטעמים לשון רבים, שני מיני נחת רוח, והוא מאמר השכינה לבניה כללות ישראל כדפירש בתיקונים (תיקוני

מתנהג. ונסביר: הנה בספר 'תורת שמחה' מתורתו של הרה"ק הרבי ר' בונים מפרשיסחא זיע"א (אות ל) מובא בשם רבי אליעזר צבי ציגלמאן ששמע את המעשה הבא איש מפי איש עד לבעל המעשה: דרכו בקודש של הרבי מפרשיסחא היתה שלא להשיב מיד על השאלות שבאו אליו במשך השבוע, אלא להמתין עמהם עד לצאת השבת ואז להשיב על כולן כאחת. בין החסידים היה חסיד אחד למדן וירא שמים שהיה עובד במלאכתו שש שעות ביום ביגיעה רבה ובשאר הזמן היה עוסק בתורה. ניגש אל הרבי ושאל: למה נגזר עלי להתייגע במלאכתי שש שעות ביום? מה אכפת לו לבורא אם ארוויח את הסכום הזעום שלי בארבע שעות ויהיו לי עוד שעתיים פנויות ללימוד התורה? אמר לו הרבי המתן למוצאי שבת ואשיב לך.

כשחזר אל רבו במוצאי שבת, אמר לו: משמים הראו לי שתורתך טובה לכפרות - המשך אפוא במלאכתך. נשבר לב החסיד בקרבו וכל ימות השבוע היה בצער גדול. לשבת הבאה אמר הרבי תורה על המשנה באבות (פ"ב מ"ד) "אל תאמר לכשאפנה אשנה, שמא לא תפנה", וכך אמר: אל תאמר לכשאפנה אשנה - אל תאמר להשי"ת רצוני להיות פנוי מן העיסוק בפרנסה כדי שבאותו זמן אוכל ללמוד תורה, שמא לא תפנה - שמא אין השי"ת רוצה שיהיה לך פנאי, אלא רוצה שתהיה עסוק במלאכתך ותבוא באמצעותה לשלמותך.

מבואר מזה שיש שהקב"ה רוצה שהאדם יעבוד אותו דווקא מתוך מצב של טרדות, שיהיו לו בלבולים קשים ויצטרך להלחם כדי לעבוד את ה', וזה גופא תכלית הוא. כשזהו המצב, האדם צריך להמשיך לעבוד את ה' בכל מה דאפשר, אבל במקום להביא להקב"ה תפילה מושלמת, תורה

כל ההרהורים הפסולים, כולל הרהורים של עצבות או של חוסר אמונה. הרי ענפים יש של חוסר אמונה שאין האדם קורא להם בשם הרהורים רעים, אבל הוא עצמו יודע בתוך תוכו שהן מחשבות שאינן ראויות. הוא מלקה את עצמו חזק מאוד, הוא ברוגז על מצבו, כי הוא מרגיש בכל עת שאם היה יכול לשנות קצת את מצבו, לא היה צריך לעבור את מה שהוא עובר. הוא רוצה לשנות את מצבו. אבל ברגע של אור הוא יודע - מי העמיד אותי במצב הזה? הקב"ה הוא זה שהעמיד אותי במצב הזה, ואם כן מה אני צריך להתעסק במה שיש לפלוני ולאלמוני, ושם הייתי כמוהו, היו הדברים הולכים לי יותר טוב. גם על ההרהורים האלה מדבר בעל התניא.

משלחה והיא חוזרת

ולפעמים המחשבות מנקרות במוח האדם ואינו מצליח להתנתק מהן. הן חוזרות אליו שוב ושוב, משלחן והן חוזרות, עד שיאמרו לו חברים: רואים עליך שאתה מתייסר. ובכן, שלב יש של אמירת דברי חיזוק ואמונה, ואז יש שלב אחר שבו יהודי בא בימים אומר לו: כבר ניסיתי אתך שנה שנתיים, כבר ניסיתי בדברי חיזוק כאלה ובדברי חיזוק כאלה, נראה לי שהגיע הזמן שתלך להיעזר עם מומחה. המחשבות רודפות אותך ללא הרף, יתכן שמצבך מוגדר כמי שסובל מכפייתיות (OD). זה גופא מכאיב לו וגורם לו להסתבך בשאלה אם הוא נורמלי או לא. איננו נכנסים עכשיו בסוגיא זו, אבל בעל התניא אומר שפעמים שהקב"ה הביא את האדם לעולם, לא כדי שיגמור ויצליח, אלא שיוכל לומר לעצמו ברוגע: שוב הגיעה אלי מחשבה פלונית ואני הולך להחליפה במחשבה אחרת ולעבוד את ה' בשמחה. אינני הולך עכשיו להתמרמר על כך שהמחשבות האלה תמיד חוזרות אלי, אינני הולך להתרגז עכשיו על שנבראתי בנטייה כזו. להיפך, יש לי עכשיו

הזהרה). וכמו שבמטעמים גשמיים דרך משל יש שני מיני מעדנים, אחד ממאכלים ערבים ומתוקים, והשני מדברים חריפים או חמוצים רק שהם מתובלים ומתוקנים היטב עד שנעשו מעדנים להשיב הנפש".

וכותב עוד בעל התניא: "ועל זה אמר **איוב** (ב"ב טז, א) 'בראת רשעים', ולא שיהיו רשעים באמת ח"ו, אלא **שיגיע אליהם כמעשה הרשעים במחשבתם והרהורם לבד, והם יהיו נלחמים תמיד להסיח דעתם מהם כדי לאכפיה לסטרא אחרא,** ולא יוכלו לבטלה מכל וכל, כי זה נעשה על-ידי צדיקים".

גם אם יהיה כל ימיו במלחמה

ועוד שם: "ולכן **אל יפול לב אדם עליו ולא ירע לבבו מאוד גם אם יהיה כן כל ימיו במלחמה זו, כי אולי לכך נברא וזאת עבודתו לאכפיה לסטרא אחרא תמיד**".

נורא נוראות! אנו בטוחים בלבנו שההצלחה אמיתית היא שהאדם מגיע לאן שצריך להגיע, אך בעל התניא אומר: טעות היא בידכם. **עצם זה שהאדם נלחם** לכפות את הסטרא אחרא, **זה מה שעושה נחת רוח לריבונו של עולם.**

הוא כותב שם עוד: "**ובכל דחיה ודחיה שמדחהו ממחשבתו, אתכפיא סטרא אחרא לתתא**", וכונתו שעל ידי כן הוא מביא שפע גדול לעולם, כי הוא צריך להלחם. הצדיק שביטל את הסטרא אחרא, אינו צריך להלחם, כי המחשבות הזרות אינן באות אליו, אבל הבינוני שעדיין אינו במדרגת הצדיק והמחשבות באות אליו והוא נלחם לדחותם, הרי הוא עובד עבודה שאין הצדיק עובדה. "ובאתערותא דלתתא [נעשית] אתערותא דלעילא, ואתכפיא סטרא אחרא דלעילא".

וצריך לשים לב **שעבודה זו קיימת לגבי**

שאינו בידי הצדיק לעשותו, כי הצדיק כבר נמצא במדרגה אחרת ומכין להקב"ה את הסוג השני של המטעמים.

נכון לעכשיו דייקא

זהו הסוג השני של המניעות. והנה לעיל כשהתחלנו לבאר סוג זה, הדגשנו שהקב"ה רוצה 'נכון לעכשיו' שהאדם יעבוד אותו באופן זה, וכעת נבאר שראינו לנכון להדגיש כך, כי על האדם לדעת שאין הדבר מוכרח שלעולם לא יוכל לבטל את יצרו, וכבר יתכן שבבוא הזמן החושך יתבטל וייצא לאור גדול, אבל בכל אופן, עליו לומר לעצמו: **כעת אני עדיין בתוך המלחמה, ואם כן כעת ברור לי שהקב"ה רוצה ממני שאעבוד אותו באופן זה.** ואם יתמה ויאמר: אבל מה השיעור? הרי אין שום תכלית בזה שאלחם שבעים שנה ולא אגיע לשום מקום! נאמר לו: נניח שהמלחמה תימשך אצלך שבעים שנה ויותר, ואולי גם עד יומך האחרון, אבל דע לך שההתגברות שיש לך בכל פעם, זוהי התכלית, זה מה שמכניע את הסטרא אחרא. ובכן, אתה מבקש מהקב"ה לסייעתא דשמיא ולקרבת אלוקים, אבל בסופו של דבר עליך לדעת שהתכלית שלך היא להתגבר כל פעם מחדש.

ויש לנו לדעת שאין המניעות האלה סותרות את המניעות מהסוג הראשון, וכבר יתכן שבאותו נסיון יהיו לו לאדם את שני סוגי המניעות. ונסביר שוב: **הסוג הראשון** הוא מניעות שהקב"ה מביא לאדם לא כדי שיישאר במלחמה, אלא כדי שיגיע אל היעד מתוך הכנעה וענוה. והסוג השני הוא מניעות שהקב"ה מביא לאדם כדי שנכון לעכשיו לא יגיע אל הגמר, אלא יילחם ויילחם, כי יש לו להקב"ה נחת רוח נפלאה מעצם זה שהוא נופל ומתגבר, נופל ומתגבר.

הזדמנות להתגבר ולעבוד את ה' בשמחה, וכאילו בא אלי עני לבקש צדקה, שאני מבין שזו הזדמנות בשבילי להתגבר על יצרי ולפתוח את כיסי לעני.

זהו אחד מהמשלים של בעל התניא. אבל לא במשל זה בלבד כך הוא, אלא כך הוא בכל מלחמה שהאדם רואה בה חוסר הצלחה. רוצה הוא להרים את ידיו ולומר: אם אין הקב"ה רוצה - אז לא. אך לא! עליו לדעת שאם הוא מוצא את עצמו במצב של מלחמה, הרי זה מאותן מניעות שעצם העבודה להלחם בהן, גורמת להקב"ה נחת רוח ובוזה הקב"ה חפץ. אמנם כן, כשמדברים על מצב של מלחמה, אין הכוונה שהוא מנוצח לגמרי ושקוע בעצבות או בשאר מקומות פסולים והוא שבור ורצוף, אך הכוונה שהוא נלחם ונלחם וכל פעם מקבל על עצמו שוב קבלה איתנה שמחזיקה מתענית אסתר לפורים. על זה דיבר בעל התניא ואמר שזו עבודתו ואע"פ שלא יגיע לעולם, ובלשונו: **גם אם יהיה כן כל ימיו במלחמה זו, כי אולי לכך נברא וזאת עבודתו.**

דומים הדברים למה שאומרים בראש השנה: אם כבנים אם כעבדים. יש שהקב"ה רוצה מן האדם שיעבוד אותו בבחינת עבד. העבד אינו בוחר לעצמו איזו עבודה לעשות. הקב"ה הוא זה שמטיל עליו את העבודה ואומר לו: **כך אני רוצה שתעבוד אותי.**

אכן בדברי בעל התניא ראינו שאחת מהסיבות לכך היא, כי כאשר האדם נלחם לדוגמא עם כל מחשבה של גאווה שנכנסת במוחו וצועק: "שקר! שקר וכזב! אין זה שלך, אלא של הקב"ה", הוא עושה התעוררות למטה שגורמת להתעוררות למעלה, וזה מה שמביא שפע לעולם באופן

מניעות ברוחניות - מה הקב"ה רוצה ממני עם המניעות?

יש לזה משלים אין מספר, כי זה קיים בכל התחומים בעבודת ה', ואין אחד שנמלט מזה. ניקח לדוגמא מי שעובד בעבודה מסוימת וצריך להגיע אליה מוקדם, ובגלל כן קשה לו להתפלל שחרית במנין. הרי שיש לו מניעות להתפלל כיהודי. והוא טוען: כבר התפללתי על כך. כל יום אני מתפלל לה' שיעזור לי שאוכל להתפלל במנין, אבל בינתיים זה לא קרה. הנה ספק יש לו - אולי המניעות הן מהסוג השני והקב"ה רוצה ממני תפילה של 'שמא לא תפנה'? אולי הוא רוצה שאלחם עם עצמי וכל יום אומר: מחר אני הולך להתפלל במנין? יש איזה מנין שבאופן טכני הייתי יכול להצטרף אליו, אבל באופן מציאותי אין זה שייך כמעט, ובכן, אולי הקב"ה רוצה שאלחם עם עצמי עד שאצליח להתפלל במנין זה? ואולי הקב"ה רוצה שאעזוב את עבודתי כדי שאוכל להתפלל כיהודי?

וכמה יהודים יש להם שאלה זו בענין שמירת העינים שלהם? לא שהם ח"ו פוגמים את ראייתם במזיד, אבל הם נמצאים במקום עבודה שאינו מאה אחוז, מקום שיהודי חסידי אינו שייך לשם. ובכן, אם היה האדם יודע שהוא באמת נכשל בעבירה באופן חמור, לא היתה לו שאלה, אבל עכשיו הוא במצב של ספק. הוא שואל: אולי הקב"ה רוצה שאהיה שם ואעבוד אותו משם על-ידי התגברות? הוא כבר החליט כך, אבל זה לא עלה יפה. החליט שוב, ושוב לא הצליח, ואז החליט לעזוב את העבודה, אך לא היה לו את האומץ לעשותו, והרי הוא נלחם עם עצמו יומם ולילה - אינני רוצה להיות בעבודה זו. רבוננו של עולם! אינני רוצה להיות שם. זה מזיק לי, אבל אינני יודע... אחר-כך הוא

ובחרו באשר חפצתי

וכעת אל הסוג השלישי, וזה המניעות שהקב"ה מביא לאדם כדי להראות לו שאין הוא חפץ בעבודה זו אלא בעבודה אחרת, ועל זה דיברנו בשיעור הקודם. האדם רצה להביא קרבן עולה, והקב"ה מציע לו להביא קרבן שלמים; הוא רצה בן שיאיר את העולם בתורתו ועבודתו, והקב"ה נתן לו משהו אחר, והוא כל-כך שבור ורצוצ מזה, הנה עליו להגיע עכשיו למצב של ביטול הרצון ולומר: הקב"ה רוצה ממני עבודה אחרת.

זוהי דוגמא אחת שהבאנו בשיעור הקודם, ועוד דוגמא הבאנו במי שרצה ללמוד בכלל כל היום, והקב"ה אומר לו: לא! אני רוצה שתצא לעבוד לפרנסתך. הנה כאן אין פירושו שהקב"ה חפץ בעבודה של מלחמות בבחינת 'שמא לא תפנה', אלא פירושו שהוא רוצה בעבודה שונה מזו שהאדם חשב לעבוד. הוא חשב לעסוק רוב היום בתורה, ועכשיו הוא צריך לעסוק רוב היום בחסד, וכן יש פרטים הרבה שבהם האדם צריך לבוא אל ההחלטה מחמת המניעות שהקב"ה רוצה ממנו עבודה אחרת. הקב"ה לא בחר לו עבודה זו אלא עבודה אחרת, והרי הוא מכניע את עצמו ומקבל עליו את העבודה האחרת.

שאלת המיליון דולר

אכן שאלת המיליון דולר היא: מה למעשה? האם יכול אדם לדעת מה לחשוב כשיש לו מניעות? כשהאדם עובר נסיון ברוחניות, הספק הגדול ביותר שיש לו הוא: מה יש לי להבין עכשיו? האם הקב"ה רוצה ממני עבודה אחרת או שמא הוא רוצה ממני שאתגבר על המניעות או אפשר שהוא רוצה שאמשיך להלחם באופן של 'שמא לא תפנה'? איך אוכל לדעת? זה מה שמטריד את האדם עד מאוד כשיש לו

ההכרח סימן מובהק הוא

מעתה יש לו לאדם להבין כך: **אם כבר ניסית הכל והקב"ה לא הרשה לך לעזוב...** הלכת לשאול את רבך, את מורה דרכך, את מנהיגך, וקיבלת תשובה שלא לעזוב, **הלא עשית מה שהיית צריך לעשות**, ואם כן פירושו של דבר שקיבלת תשובה שאתה מ'שמא לא תפנה'. **אתה צריך לעבוד עכשיו את ה' באופן זה, כי בעבודה זו הקב"ה חפץ עכשיו.**

ופעמים הרבה אע"פ שלא שאל, כגון שלא היתה לו יכולת לשאול, אבל **בעצם זה שאינו יכול לשנות את מצבו**. תחשוב רגע! אתה יכול לשנות את מצבך? אכן האדם יש לו תמיד התלבטויות קשות כשזה מגיע לרוחניות - אולי הקב"ה רוצה שאקום ואברך? שואלים אותי: נו, ומה התכנית שלך? והוא משיב: איני יודע. ובכן, כשהוא מסיים לומר איני יודע, יש לשאול אותו שוב: מה התכנית שלך? ואם הוא מתחיל לענות שוב שאינו יודע והפעם בפרצופו ובתנועות ידיו ורגליו, אזי יש לומר לו: טוב, כשתהיה לך תכנית, תחזור ואז נדון בשני הצדדים. הלה יודעך: נראה לי שלא הבנתם אותי. אינכם מבינים את כאבי!!! אינכם יודעים עם מה אני מתמודד!!! ושוב נציג בפניו את השאלה: ובכן, מה אתה מציע? בא נשמע מה אתה מציע?

בדרך כלל נראה שאין לו מה להציע, וגם כשיציע איזה רעיון, נצטרך להסתכל לו בעינים, ואם נרצה נוכל להסיר את המשקפיים, ולומר לו בנימה של לגלוג: אה! התכנית שלך תעבוד נפלא, כן? מה נראה לך? אנו שואלים אותך בעצמך, התכנית שלך יכולה לעבוד? הרי אתה מדבר עכשיו שטויות רק מתוך מצוקתך. אה! **אין לך תכנית אחרת, אם כן מדוע אתה אומר שהקב"ה לא צוה אותך להישאר שם? הוא**

הלך ל'דעת תורה' שלו והדעת תורה אמר לו שלא לעזוב את העבודה שלו, וכעת הוא כבר קרוע קצת גם עם הדעת תורה שלו, כי הוא מבולבל לגמרי. נשמתו זועקת: אני רוצה לעבוד את ה' ויש לי מניעות קשות.

ואתה תשמע מן השמים

אכן **התשובה הראשונה** לשאלה זו יודע לכל והיא **שעל האדם להחזיק בתפילה כל הזמן ולהתחנן בדמעות שהקב"ה יאיר לו את עיניו** ויראה לו מה הדבר הנכון לעשות. אולם לאחר שהאדם מתפלל מקרב לבו, עודנו מבקש לדעת מאיזה סוג הן המניעות האלה? הוא אומר: לו היה הקב"ה מתגלה לי ואומר שהוא רוצה ממני עבודה זו, הייתי יודע ומתחזק ושואב חיות מעצם המלחמה, אבל הקב"ה לא גילה לי.

יתכן הדבר כשיש לו לאדם בן חלש ברוחניות או חולה בגופו, שבתקופה הראשונה, דהיינו בשנתיים שלוש הראשונות, הוא היה קרוע ושבור בגלל שנלחם עם המצב מתוך הבנה שזה מה שהקב"ה רוצה שיעשה. הוא הצמיד לו אברכים והתקשר לעסקנים והרגיש שכל יום קללתו מרובה מחבירו, **עד שהבין שהקב"ה נטל ממנו את השליטה על המצב והגיע למסקנא שאינו צריך להלחם אלא לעבוד את ה' מתוך המצב הזה**. כמה שנים של יגיעה לקח לו עד שהגיע למקום מנוחה. הקב"ה אינו רוצה ממני עבודה זו. הוא רוצה ממני לקבל את המצב. **והשלוחה ושמחת החיים והדביקות בה' שהבנה זו מביאה אינן ניתנות לתיאור**.

ולמה הוא כך? כי אחרי שהאדם כבר ניסה הכל ורואה בבהירות מוחלטת ששום דבר אינו עוזר ואין לו שום שליטה על המצב, והוא מרגיש רגוע שעשה ככל אשר לאל ידו, הוא מרגיש שהקב"ה מדבר עמו כפי שדיבר לאברהם אבינו.

אם הקב"ה הכניסו למצב כזה, סימן יש בזה שהוא רוצה שיעבדנו מתוכו. ואם האדם אומר שהוא רוצה לשנות, עליו להתפלל ולראות אם מזדמנת לו תכנית אחרת, ואם אין מזדמנת לו שום תכנית ועשה את ההשתדלות הנדרשת בישוב הדעת ובגישה הנכונה ובלב נכון, הוא יכול להסיק מזה שהקב"ה מצוה אותו להישאר במקומו. הוא כאילו קיבל בת קול מן השמים - תישאר במצבך, תישאר בניסיוןך, ועבוד את ה' באופן זה, כי זוהי העבודה שהקב"ה ייעד לך. וכיון שהוא מבין שהקב"ה בחר בשבילו עבודה זו, הוא עובד אותה עם כל השמחה, כי הוא יודע שזוהו שלימותו, וכאמור, אין זו סתירה עם כך שאולי ביום אחד הקב"ה יפתח לו את הדלת, כי בכל מקרה, עכשיו ברור לו מה עבודתו לעת כזאת, ושמחתו שמחת התרת הספיקות.

האדם אומר כך: לו הייתי שומע בת קול, הייתי רגוע. וחבל שהוא מפסיד את השמחה של שמיעת בת קול. הן לא לבת קול הוא זקוק, אלא לבהירות, ואת הבהירות הוא יכול להשיג בלי בת קול ג"כ. תחשוב! תחשוב בלי הרגשים, בלי כאב, בלי להסתכל על אחרים. אתה הרי מדבר לענין, אתה רוצה לעבוד את ה', בא נראה מה אתה מציע. כשיעשה כן, יגיע למסקנא ברורה באיזו עבודה הקב"ה חפץ.

ניסיתי ולא עלה בידי

כעת נבוא לקביעות עתים. האדם אומר כך: כבר ניסיתי עם חברותא ולא הלך לי, כי לא מצאתי את האיש המתאים; ניסיתי בלי חברותא - וזה היה ממש ליצנות. לא הגעתי, ישנתי, חלמת... עלי נאמר: אינני יכול עם, אינני יכול בלי. אני רוצה ללמוד באשמורת הבוקר, אבל בשביל זה זקוקים להרבה מאוד סייעתא דשמיא. יום ראשון

כן צוה אותך להישאר שם, והראיה שאתה מוכרח מחמת מצבך.

בדיקת התכנית הטובה היא אם לאו

זהו הכלל, אם האדם מתבונן היטב בישוב הדעת ובאמירת תהלים ורואה שאין לו יכולת לעשות איזה שינוי, ומבין שסתם לברוח ולהפקיר את משפחתו אינו פתרון, הוא יכול להסיק מזה לאחר תשובה ותפילה וביטול שהקב"ה רוצה ממנו שימשיך לעבדו מתוך המצב הזה.

פעמים שהאדם אומר שיש לו תכנית נפלאה, ומציג אותה בפנינו: אמנם כאן אין לי מלאכה אחרת, אבל אני יכול לעבור למדינה אחרת עם כל המשפחה והמטלטלים ושם אמצא מלאכה מכובדת. אז צריך לשאול אותה: התכנית נשמעת מצוינת, אבל מה השלב הראשון שאתה צריך לעשות כדי לממש את התכנית הזאת? ואם אינו יודע, אנו נאמר לו: בשלב הראשון עליך להתקשר למוסד הקיים באותה עיר שאתה רוצה להשתקע בה ולברר אם הם באמת מוכנים לקבל את ילדיך.

הדבר מצוי בימינו. האדם כבר ארוז את חבילותיו, הוא מוכן כבר לצאת עם כל משפחתו, ואז הוא נזכר בדבר האחרון, לברר לגבי מקום לימודים לילדיו. הוא מרים טלפון ומתברר לו שאין להם מקום... לילד בכיתה ו' יש, אבל לילד בכיתה ד' אין... והתוכנית יורדת מהפרק. לו חכמה ישכיל, יאמר: אם כן הקב"ה ענה לי שעלי להישאר כאן ולעבדו מכאן.

בת קול מן השמים

נמצא שזוהי אחת מהתשובות לשאלה שנשאלת: איך יידע האדם? - האדם יודע כי הקב"ה אומר לו. איך הקב"ה אומר לו? על-ידי מצבו הנוכחי. אכן כן, המצב שבו האדם שרוי הוא שיקול מאוד מרכזי, כי

עבודה של 'שמה לא תפנה', כלומר, שתלמד עם חצי ריכוז וכדומה, העיקר שתבוא ללמוד בלי חכמות. וכאן צריך להדגיש: אחת מהבדיחות הטיפשיות שהיצר הרע עושה אתנו וכל כך מצליח לדאבוננו היא כזו. הוא אומר לאדם: תשמע! היום בזיון הוא שתגיע לשיעור, כי בוודאי תירדם שם על הכסא. אני ואתה יודעים את זה. ואם כן מדוע תבוא? סתם לישון? תהיה יהודי, תישאר בבית, תקרא ק"ש שעל המטה, תלך לישון, ומחר תלמד כבר לבד.

וכעין זה יש עוד הרבה מאוד דוגמאות, כגון שמפתה לאדם להתפלל ביחידות. היום תתפלל ביחידות וכך תוכל להתפלל כיהודי. הצד השווה הוא שהיצר הרע אומר לאדם: אם תלך בדרך הקבועה שקיבלת על עצמך, זה לא יעבוד. נשמתך לא תהיה נוכחת. ולכן אל תבוא.

ועל זה אומרים לנו **חז"ל**: אם פגע בך מנוול זה, משכהו לבית המדרש. אמור ליצר הרע: אקשיב לכל מה שיש לך לומר, אבל דבר ראשון תן לי ללכת לבית המדרש. כאן הוא המקום לסוג המניעות השני. אמור לעצמך: **היום אעבוד את ה' באופן של 'שמה לא תפנה', היום אעמוד בשיעור.**

עולים על הרכבת

היה אחד מזקני החסידים שהיה מגיע כל ליל שבת לשבת עם החסידים והיה נרדם על מקומו. פעם שאל אותו אחד: מדוע אתה מגיע? הלא אתה נרדם! השיב לו אותו חסיד: כשהאדם מגיע על הרכבת, אע"פ שהוא נרדם, הוא מגיע ליעדו.

אכן לאו דיבור של חיזוק בעלמא הוא, אלא עצה כנגד היצר הוא. מה אני צריך לעשות? **אני צריך לעשות את ההשתדלות מצדי, לבוא עם הכנעה וללמוד כפי היכולת שלי, כי עבד ה' אנכי,** וכל

הרי יום ראשון; יום שישי, הלא זה אחרי ליל שישי; ושבת מאן דכר שמיה. והימים שנשארו, הרי ישנם שמחת בלילות וכל אחת כזו גוזלת את האפשרות לקום בעלות השחר. מה נשאר? - ללמוד בלילה. אבל אז נרדמתי על הגמרא ולא למדתי מילה. כבר ניסיתי אלף פעמים ללמוד בדרך זו ואלף פעמים בדרך זו, ניסיתי ללמוד מהר, ללמוד לאט, ללמוד במסגרת כזו ובמסגרת אחרת, ובכן, מה אעשה?

הנה הבה נעבור לאט על שלושת סוגי המניעות. הסוג הראשון היה מניעה כזו שהקב"ה מביא לאדם כדי שיגיע אל היעד. **הנה כאן הרי ברור שהקב"ה רוצה שתגיע לידי לימוד התורה,** וכי יש לך ספק בדבר? ואם כן עליך לקחת את עצמך בידיים. מה אתה שואל, הרי לא הולך לך? התשובה היא **שהקב"ה רוצה שתגיע לזה על-ידי מלחמה.** הוא רוצה שתגיע לזה **על-ידי הרבה מאוד תפילה והרבה מאוד הכנעה מתוך הכרה שאינך יכול לבד,** ועל-ידי ההכנעה מהסוג השני שבו אתה אומר: **הולכים לנסות עוד פעם.**

יש מי שעם תחילת כל מסכת הוא מגיע עם כל החיות. קצת זה נבע מכך שלא רצה להרגיש שהוא מגיע רק לסיומים. בכל מסכת הוא נמצא בדף ב', ועכשיו הוא מתחיל גם כל תחילת מסכת של מסגרת העמוד היומי. אבל בסופו של דבר מדובר בהכנעה. אם האדם יכול להמשיך ככה מבלי להתייאש, סימן הוא שלא טרק את הדלת, אך הוא צריך להגביר קצת רצינות. **עכ"פ ברור שהקב"ה רוצה שהאדם יגיע ללימוד התורה באופן של קביעות עתים.**

לא מתרגשים מבדיחותיו של היצר

קעת נעבור אל הסוג השני. **יתכן מאוד שתוך כדי שאתה מנהל את המלחמה לקבוע עתים, הקב"ה רוצה ממך בינתיים**

אחוז יהיו ימים של 'שמא לא תפנה', ואולי אף הרבה יותר. **אך את כל זה אכניס. עלי ועל צווארי. אתה תגיע לבית המדרש.**

חכם רואה את הנוול

מנהל מוסד פיקח שבוחר מגיד שיעור, יודע מראש שאינו מלאך, ולוקח בחשבון שיהיו למגיד שיעור ימים יותר קשים, אך הוא אומר: אעפ"כ אני רוצה שתבוא כל יום. מה תאמר שהיום לא הכנת את השיעור? בכל זאת תבוא. תארו לכם שיום אחד המגיד שיעור הגיע לשיבה בלתי מוכן, והיה אפשר להבחין בכך, ובעקבות כך החליט שמהיום אינו מגיע אם אינו מספיק להכין. ויהי היום, השעה אחת עשרה והמגיד שיעור איננו. המשגיח מתקשר אליו, והוא משיב: לא, לא, לא! לא היית רוצה לשמוע שיעור כזה כפי שהייתי מוסר היום. בלי נדר אגיע בערב. בינתיים אני מכין את השיעור, ובערב אכנס את הבחורים ואמסור להם. תראה שזה יהיה הרבה יותר מוצלח. אולי פעם אחת יצליח לעשות כן, אבל לאחר כמה פעמים, יוכל לחפש לעצמו עבודה אחרת. למה? כי ככה זה גם מצד חכמת חיים וגם מצד האמת. **הקב"ה מכיר את כל החשבונות והוא רוצה שנובא בכל זאת.** יום אחד הולך יותר טוב, יום אחד הולך פחות טוב. יום אחד מתפללים רעננים, **יום אחד עובדים בעת התפילה עבודה של 'שמא לא תפנה'.**

נמצא ששני מיני המניעות הראשונים נכללים בסוגיא של קביעת העתים. ולגבי הסוג השלישי שמא הקב"ה רוצה שיעבוד עבודה אחרת, הנה זה ברור שהקב"ה רוצה שהאדם יקבע עתים לתורה. **אבל יש שהאדם רואה תוך כדי עבודתו ואחרי הרבה תפילות שהקב"ה רוצה ממנו שיקבע עתים בצורה אחרת.** הוא חשב שיוכל לקבוע עתים בזמן אחד ביום, והנה הוא

החשבונות שאין לי היום ריכוז ושאני מיושב היום, אין בהם שחר. **אם אין לי היום ריכוז, אקשיב חמישים אחוז. אין כזה דבר לא לבוא. זהו היסוד של קביעות עתים.**

הגעו עצמכם! **המחבר בשולחן ערוך** פסק שהאדם צריך ללמוד בכל יום באותו זמן, ומה היה דעתו? וכי עלה בדעתו שהאדם הוא מכונה וכל יום יהיה לו ריכוז מלא?! יותר מזה, וכי לא יתכן שביום אחד יהיה האדם מרוכז בשעה שמונה וביום השני בשעה שבע?! וכי אפשר לכוון שתמיד יהיה מרוכז באותה שעה?! הרי פשוט שאי אפשר, ואם כן לכאורה היה לו למחבר להוסיף: "ואם מרגיש בעצמו שיש לו ריכוז בשעה אחרת, אז כדאי לו לוותר על השעה הקבועה ויבחר לו את השעה הנכונה לו". אכן המחבר ידע היטב מהחכמה הזו, אבל ידע כמו"כ מה יקרה לו לאדם לאחר מכן. את החכמה הזו יכולים למכור למי שעדיין לא התנסה בזאת. באזניו זה יישמע רעיון נפלא.

פעמים שהאדם שומע איזו עצה וברגע הראשון מתלהב - זה נשמע כל-כך הגיוני, כל-כך ישר. אך אומרים לו: נשמע אותך מדבר אחרי שתנסה. גם כאן, כשהאדם מחכה עד שיוכל להתרכז, הוא ממשיך לחכות. הוא אומר לעצמו: הריכוז יגיע... לא עכשיו... עכשיו גם לא, אבל מחר... בערב הוא אומר בבוקר, ובבוקר הוא אומר בערב, ולמעשה, לא יוצא ממנו כלום, והוא רואה שהיצר הרע רימהו והוא מתגלה כטיפש מטושטש, לא בבוקר ולא אחר הצהריים ולא בערב, ובוודאי לא למחרת. ולא רק לא למד למחרת קודם התפילה, אלא גם התפילה לא היתה תפילה. הוא בכלל התעורר בשעה עשר.

אמר המחבר: לקחתי בחשבון ששלושים

שבהם הקב"ה מראה לו לאדם שהוא רוצה שיקבע את עתותיו בצורה אחרת. ובכן, **כשהאדם מתפלל ומתבונן במצבו, הוא צריך לקחת את כל זה בחשבון, ובוודאי יסייעוהו מן השמים ויתחולל בו מה שהתורה מחוללת באדם.**

רואה שהקב"ה סיבב הדברים שבזמן זה יהיה טרוד בדברים אחרים ויצטרך לקבוע עתים בזמן אחר ביום. או כעין זה: הוא רצה ללמוד שעתיים ברציפות, וכפי הנראה לו, הקב"ה רוצה שילמד שעה אחת בבוקר ושעה אחת בערב. כך יש עוד אופנים הרבה

מדור אור החיים

ערש"ק פרשת תצוה י' אדר תש"פ

התקרבות האדם אל ה' על ידי קבלת יסורים באהבה

אין לך קרבן גדול מזה

כל-כך, הן מפני שחושב על עתידו שנלקח ממנו, והן מפני שחושב על העבר, מדוע קלקלתי לעצמי, והנה מבקשים ממנו שיעשנו כאילו הוא חפץ בו, דהיינו שיתאמץ ויטייגע לשכנע את לבו שהוא עושה זאת בשליחות ה' לטובתו עד שירגיש רצון בלבו לעשותו, וזה יהיה לו במקום קרבן לכפרה, ואף יעלה במדרגתו על קרבן רגיל, כי אין לך קרבן גדול מזה.

הקב"ה אמר למשה (כח, א): **"וְאַתָּה הַקָּרֵב אֵלַי אֶת אֹהֶרֶן אַחִיךָ וְאֵת בְּנָיו אֲתוֹ מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכַהֵנוּ לִי אֹהֶרֶן נָדָב וְאַבְיָהוּא אֶלְעָזָר וְאַיִתְמָר בְּנֵי אֹהֶרֶן**". כתב ה'אור החיים' הק': **טַעַם אוֹמְרוֹ וְאַתָּה** (והרי הוא עומד ומדבר עמו), **גַּם אָמַר לְשׁוֹן הַקְּרִבָּה, גַּם אָמַר תִּבֶּת אֵלַי, יִתְבָּאֵר עַל דְּרַךְ אוֹמְרִים וְ"ל" (שמו"ר פ"ג) כִּי הִכְהוֹנָה לְמֹשֶׁה הֵיטָה לְמִנְה** (כלומר, הכהונה היתה צריכה להיות שלו) **אֵלָּא לְצַד שְׂמָאן לְלַכֵּת בְּדַבַּר ה' אַחַר כַּמָּה פְּעָמִים, חָרָה ה' בּוֹ וְהִסִּירוֹ מִגְּבִירַת הַכְּהֹנָה,** [וזה מרומז] **בְּאוֹמְרוֹ** (לעיל ד, יד) **הֲלֹא אֹהֶרֶן אַחִיךָ הַלּוֹי, פְּרוּשׁ שְׁהִיָּה לּוֹי וְעָכְשׁוּ נַעֲשֶׂה כֹהֵן, עַד כֹּאן. לָזֶה אָמַר לוֹ בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה** (בשעה שמעטרים את אהרן בכתר הכהונה תחת משה) **'וְאַתָּה, פְּרוּשׁ לֹא לְצַד שְׂאֵנֵי מִצּוֹךְ לְבַד, אֵלָּא גַם אֶתָּה מִצַּד עֲצֻמָּה הַקָּרֵב אֶת אֹהֶרֶן בְּמִקּוּמָה, וְתַעֲשֶׂה הַדְּבָר כְּאִלוֹ אֶתָּה חֲפֵץ בּוֹ, כִּי זֶה לָךְ בְּמִקּוּם קָרִיב לְכַפְרָה עַל אֲשֶׁר הֵעֵזְתָּ פְּנִיָּה לְפָנַי ה', וְאוֹמְרוֹ אֵלַי לְכַפְרָתָה, בְּהַקְרִיב אֶת אֹהֶרֶן וְיָתוּ לוֹ גְּדֻלָּתוֹ, אִין לָךְ קָרִיבֵן גְּדוֹל מִזֶּה.**

עוד כתב האוה"ח הק' על הפסוק (שם א): **"וְאַתָּה תְּדַבֵּר אֵל כָּל חַכְמֵי לֵב אֲשֶׁר מִלֵּאתִיו רוּחַ חֲכָמָה וְעָשׂוּ אֶת בְּגִדֵי אֹהֶרֶן לְקַדְּשׁוֹ לְכַהֵנוּ לִי"**. וְדַקְדַּק לּוֹמַר 'אֵל כָּל', כִּי זֶה הוּא אֶחָד מִסִּימָנִים הַמְבֻהָקִים שֶׁהַדְּבָר הוּא מֵהַשְׁלֵמַת הַדַּעַת וְגִמְרוּן הַלֵּב, שֶׁיְדַבֵּר הַדְּבָרִים לְכֻלָּם יַחַד, שְׂאֵם הֵיךְ הַדְּבָר בֶּאֱבָבוֹן נִפְשׁ, יִשְׁתַּדֵּל לּוֹמַר הַדְּבָרִים שְׂלֹא בְּפָנֵי רִבִּים, וְכֵן עוֹד שִׁיכּוֹל לְדַבֵּר דְּבָרָיו לְפָנֵי אֶחָד לֹא יְדַבֵּר בְּפָנֵי שְׁנַיִם, כִּי הַדְּבָר הוּא פְּחִיתוּת לְמֹשֶׁה שְׂלֹא יִהְיֶה הוּא רְאוּי לְשֵׁרֵת לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, אֲשֶׁר עַל כֵּן צוּה ה' לַעֲשׂוֹת סִימָן לְדַבֵּר אֵל כָּל חַכְמֵי לֵב, וּבִזְזָה יִדְעֵה לְעֵינֵי הַכֵּל כִּי נִמְשׁוּ חֲפָצָה וּלְבוֹ שְׁלֵם.

הנה אנו רואים כאן שוב שהקב"ה תבע ממשה דבר קשה כל-כך, לא די שהיה צריך להעביר את הכהונה לאהרן אחיו, אלא אף

הנה לכאורה נראה זה כדבר שהוא גדול מכוחות אנוש. האדם רואה שהוא מאבד את כל עתידו שהיה מצפה לו, וזה כואב לו

אע"פ שהוא סבור שהוא מקיים מצות אנכי ה' אלוקיך, **יתכן שהוא נמצא במדרגה נמוכה מאוד, שהרי הוא פועל ועושה ונדמה לו שיש לו כוח עצמי.** אך עכשיו שנפל למשכב ואינו יכול לעשות מאומה, הוא רואה בחוש שאין לו כוח עצמי, **ושהדבר היחיד שהוא יכול לעשות הוא להתפלל אל הקב"ה, ונמצא שהוא מקיים מצות אנכי ה' אלוקיך בהידור רב.**

כך הוא ביסורי הגוף וכך הוא ביסורי הנפש, ולמשל כשאינו מוצא את שידוכו, ופעם אחר פעם ההצעות שמציעים לו נופלות והוא נותר בוש ונכלם. **יסורים אלו מזככים אותו משום שמחזקים בו את ההרגשה שאין לו כוח עצמי, ושהקב"ה הוא לבדו עשה ועושה ויעשה את על המעשים,** בלעדו לא ירים איש את ידו ואת רגלו ואף לא יזיז את אצבעו הקטן.

כל זה הוא, כאמור, אע"פ שאין האדם מקבל את יסוריו באהבה, וכל שכן כשהוא מקבלם באהבה ושמוח עמהם, כי אז הוא מחזק את אמונתו באופן מעשי שהקב"ה טוב ומטיב, וכל כך הוא מחזק אמונתו עד שהוא מתבטל לגמרי להקב"ה, וכיון שמתקיימת בו תכלית היסורים, אין יותר צורך בהם והרי הם מסתלקים קודם זמנם.

ואמנם יסוד זה מדרגות רבות יש בו, כי אין לחתוך בסכנה חריפא בין מי שמקבל את יסוריו באהבה, למי שאינו מקבלם באהבה, אלא גם בקרב אלו המקבלים את יסוריהם באהבה יש מדרגות רבות זו למעלה מזו. הוא מה שאמר הקב"ה למשה: אמנם גלוי וידוע לפני שתעביר את כתר הכהונה לאהרן אחיך בשמחה ובאהבה, אך רצוני שתעשה אותו בפני כל חכמי לב, כי אז תהיה קבלתך במדרגה גדולה בהרבה.

היה צריך לעשותו בחפץ לב, וכהוכחה לכך שהוא עושה אותו בחפץ לב, היה צריך לעשותו בפני כל חכמי לב.

אכן דברים אלו משלימים את יסודו של ה'אזה"ח' הק' במקום אחר (פרשת ויגש) **"סמא ד'יסורי קבולי",** דהיינו הרפואה ליסורים היא לקבל אותם באהבה. ולפי המבואר כאן כך הוא פירושו: הקב"ה הלא מביא יסורים על האדם כדי לזככו ולהעלותו במדרגה, והנה ידוע שקבלת היסורים באהבה מזככת את האדם יותר מהיסורים עצמם, שהרי היא נובעת מהסתכלות נכונה על היסורים ועל תכליתם, ואם כן היא מועילה בוודאי לסילוק היסורים קודם זמנם, משום שעל ידה מתקיימת תכלית היסורים יותר במהירות.

על כן הפציר הקב"ה במשה שיקבל באהבה את היסורים שהוא מביא עליו בצוותו להעביר את כתר הכהונה לאחיו, כי על ידי שימלא את שליחותו בחפץ לב ויקבל את יסורי נפשו באהבה, הוא יזדכך ויתעלה ויתכפר לו במהרה.

הנה דבר זה נוגע לכל אחד מאתנו כאשר פוקד אותנו איזה קושי קטן או גדול. **כשיש לאדם יסורים יהיה מה שיהיה, אע"פ שאינו מקבלם באהבה, כל עוד אינו בועט בהם, הרי הוא מזדכך על ידם.** ואחד מהאופנים שעל ידם האדם מזדכך על ידי יסוריו, הוא בהיותו מתבונן רואה שאינו יכול להסיר מעצמו את היסורים, כי מתוך כך הוא בא למסקנא שגם אם כל יושבי תבל יעמדו לימינו להושיעו ולתמוך נפשו, מבלעדי עוזו ועזרתו לא תהיה לו לא עזרה ולא ישועה, וממילא הוא עולה במדרגה יותר גדולה בקיום מצות אנכי ה' אלוקיך.

כל עוד האדם רואה שכוחו במתניו,

המצוות שהוא מקיים, להתעלות עוד ועוד במדרגות האמונה, עד שיוכל לקבל כל קושי באהבה ובשמחה.

ולכן יביא הקב"ה לפעמים יסורים על האדם, לאו דוקא מפני שעבר עבירה, אלא **כדי להעלותו ולרוממו במדרגות האמונה, וזהו הנקרא יסורים של אהבה**. הקב"ה הלא טוב ומטיב בתכלית, ולכן אמר למשה רבינו: "אני רוצה להטיב לך, וכיון שאני יודע שיש ביכלתך להתבטל אלי עוד, על כן אני מבקש ממך שתעביר את כתר הכהונה בפני כל חכמי לב, ותתקרב אלי באופן שאינך יכול לשער". וכפי שדיבר אל משה, כך הוא מדבר אל כל אחד ואחד מאתנו פעם אחר פעם באהבתו הגדולה: "אני מכיר אותך, הלא אתה יכול להראות מדרגה יותר גדלה של קבלת יסורים באהבה, על כן אני מבקש ממך, בוא והתקרב אלי עוד מעט..."

ומעתה יידע האדם כשאינו רואה שמתקיים בו סמא דיסורי קיבולי, שיתכן שעדיין לא קיבלם כדי הצורך, ואפשר שתובעים ממנו שיעלה במדרגה יותר גבוהה ושיתקרב אל מדרגת משה רבינו.

ובהביננו זאת נבין גם **שקבלת יסורים באהבה היא אחד מהסימנים המובהקים המעידים על האדם שהוא עובד את ה' באמת, כי לפי מה שהאדם מקבל את יסוריו, נוכל ללמוד באיזו מדרגה הוא נמצא באמונתו**. ולכן אם נראה את האדם מקבל כל קושי הבא עליו באהבה, גם כשאין איש רואה אותו, וגם כשהקושי בא עליו על-ידי בשר ודם (שאו יותר קשה להאמין שהקב"ה הביאו עליו כדי לזכור) וגם כשהוא קושי שיש בו בזיונות, סימן הוא שהוא הולך בדרך הנכונה, שהרי לזה צריך האדם להגיע על ידי לימודו ותפילותיו וכל

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבינוני' במוקדים הבאים:

ארה"ק

מרכז בעלזא	חדר ארונות, ארון מס 76	ירושלים
מקווה תולדות אהרן	שבטי ישראל 35	
מקוה יד כהן	רח' אוהל יהושע 8	בית שמש
מקווה שע"י ביהמ"ד המרכזי	רחוב בן איש חי 10 שכונת חפציבה	
ביהמ"ד תולדות אהרן	רח' בן איש חי 66 גבעת ירושלים	
ביהמ"ד בית גדליה	רמה ב טל: 053-317-0944	
ביהמ"ד תולדות אברהם יצחק	רח' חזון איש	
שטיבלאך קרית הרמ"א	רמה ב'	
בית המדרש הגדול נדבורנה	קרית נדבורנה	בני ברק
חנות 'מול איצקוביץ'	רחוב הרב שך	
מקוה בית פנחס	רחוב יואל	
מקוה ויזניץ	רחוב רבינא	
מקוה בעלזא	רחוב בעלזא 5	
ביהמ"ד זכרון רפאל	רחוב יצחק ניסים פינת עוזיאל	
סופר מילר	רחוב אור החיים	
מעדניית יאפצ'ק	רחוב עזרא	
בית המדרש בית דוד שאול	רחוב ר' חנינא בן דוסא רובע ז	אשדוד
מאפיית הנשיא	רחוב יהודה הנשיא 8 רובע ז	
בית מדרש בעלזא מרכזי	רחוב חטיבת הנגב רובע ג	
מאפיית אנגל	מרכז מסחרי בעל הנס	
ביהמ"ד בית פנחס	רחוב ינאי 12	
היכל שמחה בונים	רחוב האדמור מבעלזא רובע ג	
ביהמ"ד מאקווא	רחוב התלמוד 9	
ביהמ"ד בית ישי	רחוב חטיבת גבעתי 3	
בית המדרש 'בית אהרן'	רחוב פחד יצחק 5	ביתר עילית
בית המדרש בעלזא	רח' הרצוג 5 חדר ארונות ארון 59	חיפה
ביהמ"ד הגדול סערט ויזניץ	052-762-0720	
שכונת הבעש"ט	052-760-0162	פתח תקוה
מקווה בעש"ט	רחוב מנחם בגין 115 א	
מקווה ויזניץ-צמח צדיק	רחוב יונתן בן עוזיאל	אלעד
מקווה חוג חתם סופר	רחוב ברטנורא	
מקווה קרעטשניץ	רחוב נתיבות שלום 2	קריית גת
בית המדרש אמרי חיים ויזניץ	רחוב טרפון	מודיעין
ביהמ"ד היכל שמואל אהרן צאנז	מתחם בתי הכנסת ברכפלד	עילית
קיוסק ערב שבת	רחוב האיילות פינת הראם	גבעת זאב
ביהמ"ד לעלוב	רחוב ט"ו בסמוך למלון רימונים	צפת
ביהמ"ד דרכי איש	הדף היומי 8	תל אביב
חנות ספרים טובים	קרית צאנז	נתניה

אם ברצונך לקחת חלק ב**זיכוי הרבים** ולפתוח מוקד הפצה למכירת הקונטרס באזור מגוריך, ניתן לפנות ל'מכון הבינוני' בכתובת מייל Info@machonhavineini.com

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבינני' במוקדים הבאים:

חול

4615 14th Avenue	ביהמ"ד זכרון מרדכי טאהש	בארא פארק
4909 13th Ave	Kosher Discount	
	ע"י המקוואות	מאנרא
Phyllis Terrace 25	ספרים שאפע ווישניץ	מאנסי
	ביהמ"ד סאטמאר - הופפער	וילאמסבורג
	ביהמ"ד סאטמאר - בנין בראך	
	ביהמ"ד סאטמאר - וואלבאוט	
	ביהמ"ד סאטמאר - ליע גארדענס	
	ביהמ"ד סאטמאר - מוירטל	
	ביהמ"ד קראלי	
	Central Market Supermarket	
5678 Park Ave	Zoubris	מונטריאל
Lange Leemstraat 170A	בית המדרש אהל משה	אנטווערפן
Van Spangestraat. 6	ביהמ"ד בעלזא מרכזי	
Lamorinierstraat. 118	ביהמ"ד בית אהרן	
Brialmontlei 16	ויזניץ	
Antoon van Dyckstraat 41	גור	
Mercatorstraat 58	בית המדרש פשווארסק	
Sint-Vincentiusstraat 26A	טשרנויבל	
47 East Bank	בית המדרש סקווירא	לונדון
St Kildas Road	בית מסחר עולם הספר	
1 Belz Terrace	ביהמ"ד בעלזא	
18 Hildaville Drive	ביהמ"ד המרכזי	וועסטקליף
105 Hamlet Court Road	ביהמ"ד מילואים לאפור	

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין דעם זיכוי הרבים, סיי פארקויפן אין אייער שוהל \ מקוה א.ד.ג. אדער נעמען א חלק אין די הוצאות, ביטע רופט: 718.387.1122

ושמרו בני
ישראל את
השבת לְעִשׂוֹת
את השבת
לְדֹרוֹתֵם

שבת

התעלות
והתחזקות

יתום בביד לקרא ענג עם מקדי שי שביעי

שבת קודש
**פרשת
כי תשא**
כ"ב אדר א'

**Raleigh
Hotel**
SOUTH FALLSBURG, NEW YORK
פון טעמי ביז נאך מלוח מלכה
HOTEL CHECKOUT
SUNDAY

הרב
שמעון
שפיצער
שריט"א

מוזעה לארמון
ובעלי בתים

פלאץ איז
באגרעניצט
וכל הקודם
זכה

4 person room	2 person room	private room
\$449 per folding bed	\$599 per bed	\$699 per bed
\$999		

די פרייזן זענען ביז דאנערשטאג חצוה
נאכדעם וועט אלעס זיין מיט \$100 העכער

זו רעגיסטרירן
MACHONHAVINEINI.COM
718.387.1122 · SHABBOSHAVINEINI@GMAIL.COM

842106199482